

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΡΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Ιδρυτής-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας - Χρόνος 16ος - Τεύχος

63

Θέματα:

- Πρωτοσέλιδο ποίημα στην ειρήνη
- Αποφθεγματικοί στοχασμοί
- Επιφυλλιδα - οντολογία & κοσμολογία
- Δ. Γληνού - ανέκδοτη κοινωνιολογία
- Παγκόσμια ποίηση
- Ελληνική ποίηση
- Ταξιδιωτική λογοτεχνία
- Μνήμες από την εθνική αντίσταση
- Δοκιμιογραφικό για τη γλώσσα
- Σύγχρονη πεζογραφία
- Ψυχολογική διηγηματογραφία
- Κριτική σε νέα βιβλία
- Φιλοσοφικά διδάγματα
- Από τη θεατρική ζωή & κίνηση
- Με το σφυρί στα καμώματα
- Ποικίλα μαχητικά σχόλια
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Με την πειθώ των αριθμών
- Μηνύματα στο «Ελ. Πνεύμα»
- Πνευματικά & καλλιτεχνικά γεγονότα

12

«Όταν διαβάζεις κείμενα του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγελλίζεις τα στραβά και τ' άδικο ή θερμή υποστήριξη για τα σωστά και τα δίκια, είναι σαν ν' ακούς τη φωνή του Γάλλου (ιδρυτικού παράγοντα του Σοσιαλισμού) Ζαν Ζωρές, και ικανοποιείσαι μαθαίνοντας την αλήθεια για το χτύπημα του κακού... Ο Λ. Μάλαμας απομυθοποιεί και ξεσκεπάζει, ικανοποιεί κι ενθουσιάζει, με τις 50 αυτοτελείς δημιουργίες του: στην ποίηση, το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, ή την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, τη δημοσιογραφία...»
Άγγελος Δόξας

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο
Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Πρωτοσέλιδα

	Σελίδα
Ειρήνη ποίημα: Βασίλη Ρότα	1
Αποφθέγματα από τη ζωή μας:	
Γιώργη Κατσίμπα	1
Υψηλ & νόηση - ύπαρξη & συνείδηση:	
Ιάσ. Εισαγγέλου	2
Ανέκδοτη κοινωνιολογία: Δ. Γληνού	4

Παγκόσμια ποίηση

Από Σοβ. Ένωση:	
Μετ. Γ. Βελλάς & Α. Μάλαμας	8
Από Ισπανία:	
Μετ. Γ. Βελλάς & Α. Μάλαμας	8
Από Ιταλία:	
Μετ. Κ. Νίκας, Α. Μάλαμας, Ντ. Βασιλάκος ...	8
Από Αλβανία:	
Μετ. Β. Κώτσιας	9
Από Χιλή Μετ. Ρ. Καπάτος	10

Ελληνική ποίηση

Άννας Μπουρατζή: Θάψα: Σε θέση μάχης ..	10
Μαρίας Αρκαδίου: Τρία ποιήματα	10
Αντώνη Κυριακόπουλου: Κάποιον καιρό	11
Ν. Σ. Δημητρακόπουλου: Έρχομαι	11
Μίνας Πετρου - Βεντσιάνου: S.O.S.	11
Γ. Π. Αναγωνιστόπουλου:	
Ο Μάριος κι ο Οδυσσεύς	12
Γιώργου Μυρισιωτή: Βρυχηθμοί	12
Στεφανίας Καλού: Κανείς	12
Μίλιας Ροζίδη: Σαν παραμύθι	13
Γιώργη Πικρού: Σε αγωνιστές	13
Τάκη Νατσούλη: Παραμύθια	13
Βασίλη Ζαχαράκη: Η πολιτεία	13
Βαγγέλη Σουλτάνη: Σαμοθράκη	13
Τούλας Σόφη - Μέλλιου: Όνειρο	14
Αγαθοκλή Γούλα: Διαπιστώση	14
Δ.Α. Δημητριάδη: Απαντήσεις	14
Γιάννη Παπαμυζάλη: Μνήμη Μαβίλη	14
Μιχάλη Μπάκολη: Της νιότης	14

Ταξιδιωτική λογοτεχνία

Εντυπώσεις από την Ιταλία:	
Λάμπρου Μάλαμα	17

Νότες της Εθνικής Αντίστασης

Λάμπρου Μάλαμα:	
Για την ΕΠΟΝ & την επέτειό της	20
Λήμου Βότσικα: Μνήμη Γάκη Ζέρη	22
Βασίλη Ν. Κωστόπουλου:	
Η πέτρα της αντίστασης	23

Πεζογραφία

Βασίλη Κατσαβού:	
Η συζήτηση για τη γλώσσα	23
Γιώργου Πακαστάμου: Ο λαβωμένος	25
Μαρίας Π. Γιακομιέλλου:	
Το Πάσχα του γέρο-Καλή	26
Ερρίκου Βλάχου: Τότε που η καρδιά μου	
προσκυνούσε τ' άστρα	28
Ανδρέα Ονουφρίου: Οι σημαδούρες	31
Ζυλ Νιασσέν: Για την ΕΣΣΔ & τις ΗΠΑ	33

Οι Συγγραφείς & τα βιβλία

Κρίνονται από τον Λάμπρο Μάλαμα οι:	
1) Τάσος Αναγνώστου, 2) Μίλια Ροζίδη	
Δημοσθένης Ζαδές, Γιάννης Καφούσης,	
Μαίρη Σακονιά	34
Από το Νίκο Γαλάζη	
η Ρένα Ρηγιώτη - Ξένοι	36
Και από τον Δημήτρη Σοϊτζό,	
ο Γιάννης Βούλτερης	36

Θεατρική ζωή & κίνηση

Σχόλια του Θεράποντα Μελιγαλά	37
-------------------------------------	----

Με το σφυρί στα καμώματα

Σχόλια του Άλκη Φωτεινού	40
--------------------------------	----

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Σχόλια του Στέλιου Κεντηρή	48
----------------------------------	----

Μηνύματα στο «Ελ. Πνεύμα»

Πνευματικά & καλλιτεχνικά γεγονότα 62

-Ελεύθερο Πνεύμα-

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης
Λάμπρος Μάλαμας
Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο:
Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα
τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 250

Χρονιάτικη συνδρομή 1000

Ιδρύματα - Δήμοι - Κοινοότητες
5.000

Εξωτερικού δολάρια 20

Υψηλ - αλληλογραφία - επιταγές στον ίδιο.
Φιλοξενούνται μόνο δημοσιεύτες συνεργασίες και χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική
Ιδρυτής — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική Περίοδος
Χρόνος 16ος Τόμος 8ος
Τεύχος 63
Γενάρης - Φλεβάρης -
Μάρτης 1987

Ειρήνη Βασίλη Ρώτα

Έλα, Ειρήνη, χαρά των λαών, των μανάδων ελπίδα,
Συ που φυτεύεις και χτίζεις και κάνεις τη γη περιβόλι,
Συ που ανατρέφεις κι αντρεύεις νιάτα μ' αγώνες ωραίους,
έλα κ' οι δρόμοι σου λάμπουν πλυμένοι με δάκρυα κι αίμα,
τόσα κορμιά φυτεμένα στα πλάγια πετάζανε κλώνους,
έλα σαν άνοιξη κι άνοιξε πόρτες κλεισμένες και κάστρα,
έλα να βγούνε κοπάδια την έρημη γη να βοσκήσουν,
νά 'βγουν ανθοί και πουλιά να λαλήσουνε πάνω στους φράχτες.
έλα σαν μάνα γλυκειά, σε καλούνε τα νιάτα του κόσμου
νά 'μπεις με νέο τραγούδι μπροστά στο χορό τους, Ειρήνη.

Αποφθεγματικοί στοχασμοί Από τη ζωή μας

Του Γιώργη Κατσιμπα

Είτε για Ειρήνη μιλήσεις, είτε για Αγάπη, πρώ-
τα θα σε πουν αντίχριστο, κ' ύστερα θα σου
μπήξουν τα καρφιά!

Οι έπαινοι που δε μας ανήκουν είναι επικί-
νδυνοι.

Τώρα στον ουρανό της Τι-Βι,
κυριαρχεί το ζώδιο των διδύμων:
Το σουτ, το σέικ και το ροκ.

Είπαν πως το άγαλμα της ελευθερίας
πέταξε τη δάδα στο κεφάλι του Ρήγκαν.
Είδες που και τ' άψυχα έχουν μυαλό;
Είδες που και τ' αγάλματα ξυπνάνε;

Μας δόθηκε σαν ενέχυρο το σαρκίο
και το υποτιμήσαμε.
Αγνοήσαμε τον ένοικό του, την ψυχή.

Χελιδόνια οι ελπίδες
έρχονται και φεύγουν...

Με την πένα και το λογυ
δίνουμε τις καθημερινές εξετάσεις μας.
Για την προαγωγή μας
τον πρώτο λόγο έχει η βαθμολογία της καρδιάς.

Εφιάλτες οι σιδεριές τ' Αργοστολιού
μ' ένα «γειά σας αδέρφια»
να σκίζει τα μεσάνυχτα!

Χελιδόνια π' αναζητάμε το στίγμα μας
καθώς πέφτουν δευτερόλεπτα οι αιώνες.

Ο ήλιος φωτίζει το νου,
η τέχνη την ψυχή
κ' η αγάπη τον άνθρωπο.

Η Πολιτεία μας μαθαίνει τα γράμματα
και μας κρύβει την ιστορία.

Απ' ό,τι συγκράτησα φεύγοντας με χειροπέδες,
είναι η αυγή, τα έλατα και τα δάκρυα της
μάνας.

Κανένας δεν ξέρει από πού ήρθαμε.
Ας βιαστούμε τουλάχιστο να δώσουμε το «πα-
ρών» πριν κλείσει το σχολείο.

Όταν η καρδιά χτυπάει ανθρώπινα
δε χρειάζεται βηματοδότη.

Ύλη και Νόηση

Ύπαρξη και συνείδηση

Από νέο πρίσμα

Του Ιάσωνα Ευαγγέλου

Ανεπιθυμούσαμε να παρακάμψουμε την ιδεαλιστική - θειστική θέση για τη δημιουργία του σύμπαντος από έναν δημιουργό (προσωπικό ή όχι) που βρίσκεται έξω απ' τη δημιουργία και προνοεί ή όχι γι' αυτή, τότε θα έπρεπε να επιχειρήσουμε μια επανεξέταση ορισμένων φυσικο-φιλοσοφικών όρων και θεωριών και να οδηγηθούμε σ' ένα διαφορετικό κοσμολογικό όραμα και σ' έναν διαφορετικό προσδιορισμό της έννοιας του θεού. Θα καταλήγαμε τότε σε μιαν άρρηκτη ταύτιση του υλικού (—ενεργειακού) σύμπαντος με τη νοητική κυβερνητική του. Σε μιαν αδιάσπαστη σύνδεση της ύπαρξης με τη συνείδησή της. Και τελικά θα δεχόμασταν σαν απάντηση στο μεγάλο κοσμολογικό ερώτημα την επιγραμματική ρήση του Παρμενίδη: «το νοεόν ταυτόν εστιν και είναι». Ας αναψηλαφήσουμε λοιπόν τις βασικές έννοιες που θα φωτίσουν απ' αυτή την άλλη γωνία το κοσμοθεωριακό πρόβλημα. Οι έννοιες αυτές είναι: η ύλη, το άπειρο, η νόηση, ο θεός.

1. Ύλη. Είναι η δομική ουσία του σύμπαντος, η άπειρη (μέσα στο χώρο) και αιώνια (μέσα στο χρόνο), η διαρκώς κινούμενη και μεταβαλλόμενη, που έχει ενεργειακή υπόσταση (στη στοιχειακή ατομική της μάζα). Πρόκειται για μια άναρχη και άφθαρτη αυτενέργεια. Σήμερα, τα δυο θελεμιάδη αξιώματα: α) της αφθαρσίας της μάζας (Lavoisier) και της αφθαρσίας της ενεργείας (Meyer) συμπιέτται.

2. Άπειρο. Είναι αυτό που δεν έχει πέρας = όριο. Απερι-όριστο. Απροσδιόριστο. Ο απεριόριστος χαρακτήρας της ύλης (στο χώρο και στο χρόνο) που περιέχει όλη την ύπαρξη έξω από το άπειρο, γιατί αυτόματα καταλύει την υπόστασή του και δημιουργεί τον πυρήνα ενός δεύτερου άπειρου, πράγμα άτοπο, γιατί δύο άπειρα δεν μπορούν να συνιπάρχουν.

Το άπειρο είναι κατηγορημα του σύμπαντος. Όλοι οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι συμφω-

Αναρωτιέμαι, τι θα κερδίσει ο άνθρωπος
απ' τις σιζητήσεις του με τα κομπιούτερς.

Η αλήθεια δεν είναι μοναχοκόρη
έχει αδερφές και πέρα απ' τις Γραφές.
Διαφορετικά δε θα βλέπαμε αστροναύτες,
να πάνε και να 'ρχονται στο φεγγάρι.

Ο άνθρωπος αστροναύτης
τι είναι άραγε για τους θεούς
πρόσκληση για πρόκληση;

Έρευνα κι επιφοίτηση, πηγές γνώσης.
Ποιός θα καθορίσει τα όριά της και το τέρμα;
το νετρόνιο, για ο πόλεμος των άστρων της;

Αναζητώ μια θρησκεία
ν' αφήνει ένα χιλιοστό αλήθειας για μιαν άλ-
λη.

Τίποτα δε θα ήταν η πραγματικότητα χωρίς το
όνειρο.

Οι μεγαλύτεροι εμπρηστές των αιώνων
δεν είναι οι Νέρωνες, αλλά οι σκοταδιστές.

Το καλύτερο μεταλλο
δεν κομπάζει για την αξία του.

Η Δικαιοσύνη:
Είδος πρώτης ανάγκης στην αγορά
με νοθευμένο το προϊόν της.
Αστικό δίκαιο, Ποινικό Δίκαιο, εκτός από Λαϊ-
κό Δίκαιο.

Μεταξύ μας:
Υποκτεύομαι πως κάποτε θα με διαβάσουν ακό-
μα και κάποιοι «αθάνατοι».

«Ο φόνος Γερμανού συνιστά έγκλημα».
Αυτό τον κατοχικό νόμο παρέβηκε
για να τον αποκεφαλίσουν!...

Την άρπαξαν από τη φυλακή της Θήβας
δέκαοχτάχρονη...
και την εκτέλεσαν στη Χαλκίδα!

Ένα καλάθι μήλα οι στοχασμοί,
παίρνεις και γεύσαι, αλλιώς σαπίζουν.

νούν για το ενιαίο, το άπειρο, το άναρχο και αιώνιο του σύμπαντος και ιδιαίτερα ο Λεύκιππος, ο Δημόκριτος, ο Αναξαγόρας, ο Μελίσσος, ο Αναξίμανδρος (: το άπειρο είναι η πρώτη κοσμολογική αρχή), ο Παρμενίδης (: «κόσμος πᾶν, ἓν, συνεχές... ἄναρχον, ἀπαιστων, ἀπειρον»), ο Ηράκλειτος (κλ.ο.σπ. 30 = ο κόσμος είναι ανθυπόστατος, άχρονος και απειρόχρονος: μια πύρινη (ενεργειακή) κοσμική ουσία και δύναμη που πειθαρχεί στη νομοτέλεια και μετασχηματίζεται συνεχώς)*

3. Νόηση. Είναι μια (ποιοτικά εξελιγμένη) ιδιότητα της ύλης. Γης έμβιας ύλης αλλά και της μη έμβιας. Μια νόηση δεμένη με τη μνήμη, υπάρχει μέσα στον «κώδικα» του κυττάρου (DNA RNA) που αγροπνεί για την τοποποιημένη επαναληπτικότητα (κληρονομικά ένστικτα). Αλλά επίσης και μια νόηση δεμένη με μνήμη, υπάρχει μέσα στη λειτουργία του υλικού ατόμου, που αγροπνεί για την τοποποιημένη επαναληπτικότητα της συμπεριφοράς του (νόμοι των πρωτονίων - ηλεκτρονίων, Νόμοι των χημικών στοιχείων κ.λπ.). Το άτομο του υδρογόνου π.χ. «γνωρίζει» και «θυμιάται» πώς θα κινηθούν τα ηλεκτρόνιά του γύρω απ' τον πυρήνα και πώς θα ενωθεί με το οξυγόνο για να σχηματίσει νερό. Στο χώρο της φυτοψυχολογίας, αξίζει ν' αναφερθούν τα πειράματα του Cleve Backster. Ο αμερικανός αστυνόμος Μπάκστερ το 1966 πειραματίστηκε μ' ένα γαλβανόμετρο σε φυλλόδεντρα (και άλλα φυτά) και διαπίστωσε την αύξηση της ερεθιστότητας και αντίστασης στο ηλεκτρ. ρεύμα του φυτού που επιχειρούμε (ακόμα και από απόσταση) να τραυματίσουμε (ψυχογαλβανικό αντανακλαστικό). Η αντίδραση των φυτών πριν απ' την κακοποίηση στο στάδιο της απειλής ή όταν κακοποιούνται και πεθαίνουν γειτονικά φυτά, αποδείχνουν στοιχειώδη σκέψη, μνήμη, προαισθήση, αίσθηση και επικοινωνία με άλλους οργανισμούς. Ο Μπάκστερ διαπίστωσε ακόμα πως και τα τεμαχίδια απ' τα φυτά, ή ακόμα και μεμονωμένα κύτταρα συνειδητοποιούν το θάνατο άλλων κυττάρων (= κυτταρική συνείδηση). Ο ιστολόγος Myller διαπίστωσε την ύπαρξη κυτταρικής συνείδησης και σε κύτταρα ζώων. «Η αρχή της ψυχικής ζωής βρίσκεται στην αρχή της οργανωμένης ζωής δηλ. στο κύτταρο» μας λέει ο T. de Chardin και ο E. Hering προσθέτει: «Η μνήμη είναι ιδιότητα της οργανικής ύλης και όχι φαινόμενο της ανώτερης βιολογικής εξέλιξης: αφού ο ψυχισμός δεν γεννιέται με τον άνθρωπο αλλά συνυπάρχει με τη ζωή.» Αλλά μήπως και το «Νοῦ ἄρα ὑπάρχω» του Descartes τη σύνδεση της νόησης με την ύπαρξη δε σημαίνει; Εδώ θα πρέπει να θυμηθούμε δύο συγγενικές θεωρίες: τον υλοζωισμό και τον πανθεισμό.

Υλοζωϊσμός ή παμψυχία. Θεωρία πως κάθε ύλη είναι ζωντανή (είτε από μόνη της, είτε γιατί μετέχει στη δράση μιας κοσμικής ψυχής). Ο όρος ανήκει στον Cudworth αλλά οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι και οι στωικοί ήταν υλοζωϊστές. Κατά την αρχαιοελληνική αντίληψη, η συνείδηση (και η μνήμη) ήταν χαρακτηριστικό όλης της έμβιας και μη έμβιας ύλης. Ο νους και η φύση αποτελούσαν ενότητα και η φύση ήταν έμψυχη, δαιμονική, θεϊκή.

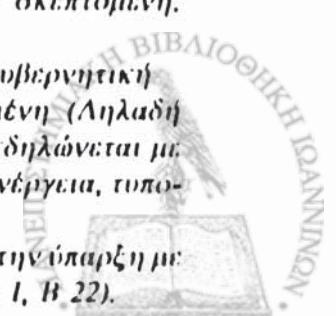
Πανθεισμός (παν εν θεώ). Θεωρία πως όλα είναι μέσα στο θεό. Ο όρος ανήκει στον Krause (1828). Εκπρόσωποι είναι ο Spinoza και ο Malebranche. Αξιομνημόνευτες είναι οι γνώμες του Αισχύλου: «Ζεὺς ἐστὶν αἰθὴρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ' οὐρανός, Ζεὺς τοὶ τὰ πάντα» και του Αναξαγόρα: «Νους κοσμοποιός ο θεός... κινῶν τας ἀείρους ὁμοιομερείας (=άτομα, εἶδη)... ο δε νους ἐστὶν ἀπειρον και αυτοκρατῆς».

Κατά τον Spinoza, ο θεός είναι μια ύποσταση άπειρη και αιώνια, που έξω απ' αυτή ούτε νοείται ούτε υπάρχει καμιά άλλη ύποσταση. Ότι υπάρχει, υπάρχει μέσα στο θεό: δηλ. μια απειρία πραγμάτων, που εμφανίζονται με μια απειρία τρόπων. Ο θεός και ο κόσμος είναι ένα και το αυτό. Οι φυσικοί νόμοι εκφράζουν τη δράση του θεού και η νόηση του θεού (που αποτελεί την ουσία του θεού) είναι η αιτία της ύπαρξης των φυσικών πραγμάτων, που εκδηλώνονται με τους νόμους τους. Στο θεό υπάρχει νόηση «εν ενεργεία» και όχι νόηση «εν δυνάμει» ανενεργός. Η σκέψη είναι ένα (από τα άπειρα) κατηγορημα του θεού. Ο θεός είναι ουσία σκεπτόμενη. (Θεωρήματα 11, 14, 15, 16, 17 της «Ηθικής»).

4... Θεός. Είναι σύμφωνα με τις θέσεις που προηγήθηκαν η «νοητική» κυβερνητική νομοθετική του υλικού (ενεργειακού) σύμπαντος με το οποίο είναι άρρηκτα δεμένη (Αηλαδή θεός είναι η υλικο-νοητική ουσία της φύσης: «έμψυχης» και «άψυχης», που εκδηλώνεται με ομοιόμορφα συστήματα απλά ή πολύπλοκα, νοητικής λειτουργικότητας με αυτενέργεια, τοποποίηση, μνήμη, νομοτέλεια και κυβερνητική).

Έτσι, καταλήγουμε στη σαφή ρήση του Παρμενίδη (480 π.Χ.) που ταυτίζει την ύπαρξη με τη συνείδηση, το ον με τη νόηση: «Τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστὶν τε και εἶναι» (Diels I, B 22).

* «Κόσμον τόνδε, ὅτε τις θεῶν ὅτε ἀνθρώπων ἐποίησεν ἄλλ' ἢν δέϊ και ἐστὶν και ἐσται πυρ δέϊ ζῶων, ἀπτόμων μέτρα και ἀποσθενόμενον μέτρα»

Ανέκδοτη Κοινωνιολογία

Του Δημήτρη Γληνού

Μια πρωτότυπη εργασία, από προφορική διδασκαλία του κορυφαίου πνευματικού ηγέτη, που παρουσιάζουμε από σημειώσεις του αγαπημένου σπουδαστή του Γ. Α. Οικονόμου.

Επιμέλεια Λάμπρου Μάλαμα

Μεθοδικά και κατατάξιμα συνθετικά στοιχεία

Η κοινωνιολογία είναι νεαρή επιστήμη. Για τούτο και το περιεχόμενό της δεν έχει καθοριστεί με σαφήνεια. Τα όριά της παραμένουν συγχισμένα, και πέφτουν πολλές φορές σε περιοχές άλλων συναφών επιστημών όπως συμβαίνει με κοινωνικές επιστήμες, που έχουν το ίδιο αντικείμενο εξέτασης δηλαδή τον κοινωνικό άνθρωπο.

Αλλά και ως προς τις μεθόδους της κοινωνιολογίας, γίνεται ένας αγώνας, για να καταλάβει μια οριστική θέση στον κύκλο των επιστημών: αφού δεν έχει καταταχθεί ούτε στις πνευματικές, ούτε στις φυσικές επιστήμες. Γι αυτό δεν μπορούν να καθοριστούν και οι μέθοδοι που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε στην έρευνά της. Αυτό όμως δε μειώνει την αξία της σαν επιστήμης. Τουναντίον, βεβαιώνει την ύπαρξή της.

Γιατί, οι νεκρές επιστήμες όπως λ.χ. η ρητορική που διεκδίκησε άλλοτε τη θέση της υπερεπιστήμης, δε γίνεται καν λόγος γι αυτή. Αν δε, ζωή σημαίνει αγώνας, τότε και ο αγώνας υποδηλώνει την ύπαρξη ζωής.

Είναι αλήθεια ότι, η κοινωνιολογία όταν εμφανίστηκε διεκδίκησε την πρώτη θέση ανάμεσα στις άλλες επιστήμες, και θέλησε να συμπεριλάβει στον κύκλο της έρευνάς της, τα αντικείμενα που αποτελούν το περιεχόμενο άλλων κατά μέρος επιστημών.

Βλέπουμε όμως πως η φιλοδοξία αυτή, περιορίστηκε και κατατάχτηκε από τους μετριοπαθέστερους θεράποντές της, στην τάξη των φιλοσοφικών επιστημών. Έτσι αποτελεί σήμερα την προπαιδεία της φιλοσοφίας, όπως η ψυχολογία, η λογική, η αισθητική κ.λπ. Κάθε επιστήμη λαβαίνει το όνομά της από τα φαινόμενα που εξετάζει. Αυτά αποτελούν και το αντικείμενό της. Αντικείμενο της κοινωνιολο-

γίας είναι η ανθρώπινη συμβίωση και σύμπραξη. Η αυτή όμως ανθρώπινη κοινωνία μπορεί να εξεταστεί φιλοσοφικά με τρεις απόψεις:

α) Οντολογικά, στους χώρους της συμβίωσης των μελών, και στην κοινωνική τους σύμπραξη.

β) Ιστορικά, στις τυπικά επαναλαμβανόμενες κοινές πράξεις, στις συνέπειες της σύμπραξης των ατόμων, που συνδέονται με κοινούς δεσμούς (οικογενείας, φύλου, φυλής, καταγωγής, επαγγέλματος, ηθών, δικαίου, θρησκείας, αισθητικών, οικονομικών ή κοινωνικών συμφερόντων, και κράτους).

γ) Κανονιστικά: Σύμφωνα με τα κοινά έργα και τους κοινούς σκοπούς, στα κοινωνικά καθήκοντα (κοινωνική δεοντολογία).

Στην πρώτη περίπτωση, οι επιστήμες που πραγματεύονται την κοινωνική ζωή, ακολουθούν περιγραφική μέθοδο, εφόσον προσδιορίζουν την κοινή ύπαρξη των ανθρώπινων σχέσεων σε μια χρονική περίοδο. Στη δεύτερη γενετικά, παρατηρούν, κατατάσσουν, τιτλοφορούν, εφόσον αυτές επιδιώκουν να καθορίσουν τη διαδοχική ακολουθία των ανθρώπινων πράξεων και τη δια μέσου αυτών κοινωνική αιτιότητα. Στην τρίτη τέλος περίπτωση, θεσπίζονται κανόνες, δημιουργούνται καθήκοντα οργάνωσης ανάλογα μέτρα της κοινωνίας, και διαμόρφωση κοινωνικών επιταγών.

Με την οντολογική εξέταση της μόνιμης κατάστασης ανθρώπινης συμβίωσης, με την κατά χώρο συνύπαρξη, με την κατηγορία της πραγματικότητας με το κοινωνικό είναι, ασχολούνται η ανθρωπολογία, εθνογραφία, παλαιοντολογία, δημογραφία, ηθική στατιστική, και υπολογισμός πιθανοτήτων.

Με την ιστορική εξέταση, με την κατά χρόνο διαδοχή της κοινωνικής σύμπραξης, με την κατηγορία της σχέσης με τα μέχρι τώρα κοινωνικά γινόμενα, ασχολούνται η ιστορία στην ευρύτερή της έννοια. Ιδιαίτερα η ιστορία του πολιτισμού, η φιλοσοφία της ιστορίας, η ψυχολογία των λαών, η εθνική οικονομία, η εγκληματική ανθρωπολογία και η ιατροδικαστική. Με την κοινωνική δεοντολογία, με ένα κοινωνικό χρέος, ασχολούνται το δίκαιο, η θρησκεία, η πολιτική, η ηθική.

Η κοινωνιολογία συλαμβάνει το πρόγραμ-

μα της ανθρώπινης κοινωνίας απ' όλες τις πλευρές μαζί.

Εξετάζει όλες τις μορφές της ανθρώπινης συμβίωσης και σύμπραξης, για να προπαρασκευάσει με βάση τα κοινωνικά γεγονότα μια κοινωνική κοσμοθεωρία.

Γι αυτό η κοινωνιολογία στη θεμελιώδική της φύση, είναι μια φιλοσοφία της κοινωνίας. Για τούτο επιτυχεστερα θά 'πρεπε να ονομασθεί κοινωνιοφιλοσοφία, εάν από τον Κόντ δεν αποχτούσε τον τίτλο που φέρει σήμερα.

Αν λοιπόν ο απότατος σκοπός της φιλοσοφίας είναι, να αποκαλύψει σε μας, τους νόμους της συνολικής του κόσμου ύπαρξης, η κοινωνική φιλοσοφία περιορίζεται στο να εξηγεί σε μας, τον πολλαπλά πιστοποιούμενο ρυθμό της κοινωνικής σύμπραξης των ανθρώπινων ατόμων. Επιδιώκει να μας δώσει ανώτερους τύπους. Εξετάζει όλες γενικά τις μορφές της κοινωνικής συμβίωσης και τις σχέσεις και επιδράσεις, γνωστές με το γενικό όνομα κοινωνικά φαινόμενα που παρατηρούνται σ' αυτή.

Γνωρίσματα της ομάδας

Για να διερευνήσουμε το κοινωνικό φαινόμενο, είναι ανάγκη να εξετάσουμε, τι είναι ομάδα.

Βάση της κοινωνικής συγκρότησης είναι η ομάδα. Βάση είναι σύνολο ατόμων από το ίδιο είδος, τον ίδιο τόπο και την αυτή χρονική στιγμή. Θα διερευνήσουμε την έννοια της ομάδας με παραδείγματα.

α) Στην κεντρική πλατεία μιας πόλης την Κυριακή το απόγευμα συγκεντρώνονται πολλοί άνθρωποι. Ο καθένας απ' αυτούς βρίσκεται σε ιδιαίτερη θυμική κατάσταση, και έχει χωριστή ψυχολογία. Οι άνθρωποι αυτοί, αποτελούν ομάδα, αλλά τυχαία, που καθόλου δεν ενδιαφέρει την κοινωνιολογία. Αν όμως, με μιας, παρουσιαστεί στον ορίζοντα ένα αεροπλάνο, τότε ο εξωτερικός αυτός ερεθισμός, προκαλεί κοινή ψυχολογική κατάσταση.

Κι έτσι τα άτομα αυτά ενώνονται σε ομάδα, με διάρκεια και ψυχολογία. Αλλά και η ομάδα αυτή, είναι τυχαία και παροδική, γιατί μόλις πάψει ο εξωτερικός ερεθισμός (το αεροπλάνο), διασπάται και ο δεσμός που συνένωνε τα άτομα αυτά, δηλαδή η κοινή ψυχολογική κατάσταση. Το ίδιο συμβαίνει και με τους ανθρώπους που παρακολουθούν τη θεατρική παράσταση, ή μιά διάλεξη. Και εκεί αποχτούν κοινή ψυχική βάση που ενώνει τα άτομα σε ομάδα. Μα και αυτή επίσης διαλύεται μόλις πάψει ο εξωτερικός ερεθισμός.

β) Αν την ίδια στιγμή αντί να εμφανιστεί αεροπλάνο συμβεί ένα δυστύχημα (π.χ. ανατροπή αυτοκινήτου) τότε οι περιπατητές θ' αποτελέσουν πάλι ομάδα, που θα έχει ένα επί πλέον στοιχείο εκτός της κοινής ψυχικής βάσης: την οργάνωση προς εργασία και τον διαφορισμό. Δηλαδή όλοι θα στρέψουν την προσοχή τους προς το πεσμένο αυτοκίνητο, με συνοχή στα αυτά συναισθήματα (κοινή ψυχική βάση). Επί πλέον άλλοι θα τρέξουν να ειδοποιήσουν γιατρό, άλλοι να περιθάψουν πρόχειρα τους τραυματίες, άλλοι να σηκώσουν το αναποδογυρισμένο αυτοκίνητο (οργάνωση για ενέργεια, διαφορισμό εργασίας). Και η ομάδα αυτή είναι τυχαία και παροδική, γιατί μόλις πάψει ο εξωτερικός ερεθισμός θα διαλυθεί.

γ) Φιλοπρόοδοι νέοι και νέες μιας πόλης αποφασίζουν να ιδρύσουν σύλλογο για εκτέλεση κοινωφελών έργων. Συνέρχονται έτσι και εξετάζουν τα ζητήματα που αφορούν την ιδιαίτερη πατρίδα τους. Συσκέπτονται, καθορίζουν τον τρόπο ενέργειας, θέτουν ορισμένο σκοπό. Να ένα επί πλέον στοιχείο στην ομάδα, ο σκοπός.

Την επομένη συνέρχονται πάλι συντάσσουν καταστατικό, εκλέγουν διοικούσα επιτροπή. Η ομάδα αυτή έχει αρτιότερη συγκρότηση, και τούτο για τους εξής λόγους:

α) Έχουν κοινή ψυχική βάση, που ενώνει τα άτομα στην ομάδα. Η ψυχική αυτή βάση είναι ενδογενής· δηλαδή δεν προέρχεται από ένα στιγμιαίο εξωτερικό ερεθισμό.

β) Έχει διαφορισμό εργασίας, γιατί το κάθε άτομο της ομάδας αναλαμβάνει την εκτέλεση ορισμένου έργου.

γ) Έχει κοινό σκοπό σαφώς καθορισμένο και

δ) Καθορίζει τα μέσα προς επίτευξη του σκοπού αυτού.

Αυτή κυρίως η ομάδα ενδιαφέρει την κοινωνιολογία.

Η ομάδα δηλαδή που έχει σαν βασικά χαρακτηριστικά την κοινή ψυχική βάση τον κοινό σκοπό και τα κοινά μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Στην ομάδα αυτή, παρουσιάζεται επί πλέον ένα βασικό γνώρισμα που αναπτύσσεται από τη συμβίωση και την κοινή ενέργεια και που λαβαίνει την πρωτεύουσα θέση ανάμεσα στα γνωρίσματά της. Είναι δε τούτο, η υπερατομική βούληση. Η υπερατομική βούληση είναι η συνισταμένη από τις επί μέρους ατομικές βουλήσεις. Όλες δηλαδή οι ατομικές βουλήσεις των μελών, συμπυκνώνονται σε μία κοινή πάνω από τα άτομα, που

γίνεται κανόνας διαγωγής για τα άτομα της ομάδας. Το άτομο πια στην οργανωμένη ομάδα ενεργεί και συμπεριφέρεται όχι κατά την ίδια του θέληση, αλλά σύμφωνα με τις υπαγορεύσεις της κοινής θέλησης ή όπως παραπάνω είπαμε της υπερατομικής βούλησης, που διατυπώνεται στις διατάξεις και στα άρθρα του καταστατικού του σωματείου, στους νόμους που διέπουν μια πολιτεία, ή εκείνους τους άγραφους κοινωνικούς νόμους που ρυθμίζουν την κοινωνική συμβίωση.

Σύμφωνα μ' αυτά η υπερατομική βούληση, έχει χαρακτήρα καταναγκαστικό για όλα τα άτομα της ομάδας που ο βαθμός είναι διάφορος, ανάλογα με το είδος της ομάδας και των απαιτήσεων του σκοπού. Έτσι έχουμε ομάδες τυχαίες και παροδικές και ομάδες μόνιμες και οργανωμένες.

Εφόσον βάση της κοινωνικής συγκρότησης που αποτελεί το αντικείμενο της κοινωνιολογίας, είναι η οργανωμένη ομάδα, μπορούμε να πούμε ότι, έργο της κοινωνιολογίας είναι:

α) Η ανάλυση της ψυχικής βάσης, η αναζήτηση δηλαδή των ψυχικών ελατηρίων, αν υπάρχουν τέτοια που οδηγούν στην οργάνωση ομάδας κοινωνικής ανάλυσης, δηλαδή του ορμέμφυτου της αυτοσυντήρησης, μίμησης, αναπαραγωγής, κυρίαρχης δύναμης κ.τλ.

β) Ανάλυση των σκοπών της ομάδας και των αποτελεσμάτων της συνύπαρξης. Δηλαδή ανάλυση των μεγάλων κοινωνικών φαινομένων (πολιτεία, θρησκεία, γλώσσα, τέχνη) και

γ) να εξετάσει τα ψυχικά πορίσματα που προκύπτουν από τη μελέτη των παραπάνω και να εξαγάγει κοινωνικούς νόμους.

Κοινωνικά φαινόμενα

Παραπάνω έγινε επανειλημμένα λόγος για κοινωνικά φαινόμενα. Τι είναι κοινωνικό φαινόμενο; Στην οργανωμένη ομάδα, από τη συνύπαρξη των ανθρώπων, αναπτύσσονται διάφορες σχέσεις και παρατηρούνται ποικίλες ενέργειες. Οι σχέσεις και οι ενέργειες αυτές, καλούνται κοινωνικά φαινόμενα και κοινωνιολογία είναι: η επιστήμη που εξετάζει τις σχέσεις και τις ενέργειες των οργανωμένων ανθρώπινων ομάδων. Δηλαδή τα κοινωνικά φαινόμενα τα προερχόμενα από την επικοινωνία των ανθρώπων, που αποβλέπουν στη συναγωγή νόμων και αρχών ανάλογα και σε ποιές βάσεις εμφανίζονται.

Ιστορική εξέλιξη της κοινωνιολογίας

Η ιστορική εξέλιξη μιας επιστήμης, διαφωτίζει καλύτερα και την έννοια και το περιεχόμενο. Σε όλες τις φάσεις της κοινωνικής ζωής, η πραγματικότητα, η πράξη της ζωής, προηγείται χρονικά από την πράξη της θεωρίας, όπως οι γλώσσες είναι αρχαιότερες από τις γραμματικές τους. Όπως η θρησκεία είναι παλιότερη του ιεραρχικού κώδικα, το φυσικό φαινόμενο είναι προγενέστερο από τη φυσική επιστήμη, έτσι και κοινωνικά φαινόμενα υπήρχαν πολύ πριν φανεί η κοινωνιολογία. Θα εξετάσουμε πότε ο άνθρωπος στράφηκε στην εξέταση των κοινωνικών φαινομένων.

Της κοινωνιολογίας τα σπέρματα βρίσκονται στην αρχαία Ελλάδα. Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν στραφεί στην εξέταση των κοινωνικών φαινομένων, και μάλιστα του συνηθέστερου απ' αυτά, του κράτους, απ' αφορμή την κοινωνική δυσαρτέσκεια.

Η δυσαρτέσκεια αυτή, τους ανάγκασε να σκεφτούν, αν είναι καλά οργανωμένοι πολιτειακά, και επιχειρήσαν να εξετάσουν το σχήμα της Πολιτείας, με μία τάση αναζήτησης της ιδεατής Πολιτείας.

Η «Πολιτεία» και οι «Νόμοι» του Πλάτωνα και τα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη, όπου οι κοινωνιολογικές σκέψεις είναι χρήσιμες και σήμερα ακόμα, αφού τίποτε άλλο δεν αποδείχνει αυτή την κατεύθυνση. Ο Πλάτων όμως, εξετάζει την Πολιτεία δεοντολογικά, δηλαδή πώς πρέπει να είναι οργανωμένη. Ο δε Αριστοτέλης μάλλον οντολογικά βάσει 168 πολιτευμάτων ελληνικών πόλεων, που είχε υπόψη του. Οι αρχαίοι λοιπόν μας δίνουν τις αρχές της κοινωνιολογικής επιστήμης με μία δεοντολογική τάση.

Τα κοινωνικά φαινόμενα τα σπούδασαν και οι Ρωμαίοι. Αλλά αυτοί δεν έφτασαν πέρα από τον Αριστοτέλη και τους Στωικούς.

Και η χριστιανική επιστήμη μας δίνει σκέψεις για την οργάνωση της Πολιτείας: που θέλει οργανωμένη κατ' εικόνα και ομοίωση των εκκλησιών. Σπουδαιότερο έργο για έρευνα του κοινωνικού φαινομένου από χριστιανικής άποψης είναι του θείου Αυγουστίνου (354-430).

Από το μεσαίωνα και δώθε, κινούνται τα επιστημονικά και φιλοσοφικά πλαίσια που διαχάραξε ο Αριστοτέλης. Το σπουδαιότερο έργο είναι το «περί ηγεμόνος» του Μακιαβέλλι, όπου πάλι δεοντολογικά εξετάζεται το κοινωνικό φαινόμενο. Υποστηρίζει ο συγγραφέας ότι η Πολιτεία πρέπει να οργανωθεί κατ'

αντίθεση προς τη θρησκεία, δηλαδή η πολιτική εξουσία να είναι ανεξάρτητη από την εκκλησία.

Από την εποχή της Αναγέννησης όμως, άρχισε θετικότερη εξέλιξη όχι μόνο στα φυσικά φαινόμενα, αλλά και στα κοινωνικά.

Παρουσιάζονται τότε οι αντιλήψεις για το φυσικό δίκαιο.

Μ' αυτές η κοινωνία στηρίζεται στην απόφαση του ανθρώπου, ή με την εκχώρηση του δικαιώματος τούτου (του φυσικού - ελευθερία) σ' έναν ηγεμόνα, ή με την εκχώρηση τούτου στη βούληση του κοινού. Η πρώτη άποψη δικαιολογεί την απολυταρχία, τον Λουδοβίκο, που εκπρόσωπος αυτής, είναι ο Χόμπς. Η δε άλλη, δικαιολογεί την κυριαρχία του λαού και εκπρόσωπος της γνώμης αυτής είναι ο Ρουσσώ. (Κοινωνικό Συμβόλαιο).

Ώστε, μέχρι τα μέσα του 18 αιώνα η κοινωνιολογία είναι δεοντολογική, έκτοτε όμως αλλάζει χαρακτήρα. Πρόδρομος είναι ο Μοντεσκέ που τη διαφορά των νόμων των διαφόρων λαών αποδίνει στο κλίμα, στη γεωγραφική θέση, την κοινωνική απόσταση και αναζητεί πολυμερή αντικειμενικά αίτια (το πνεύμα των νόμων 1748).

Τέλος τον 19 αιώνα, ο Γάλλος Αύγουστος Κόντ γίνεται ιδρυτής του θετικισμού, και εξηγεί αντίθετα τα διάφορα φαινόμενα προς τη μεταφυσική και θεολογική τους εξήγηση. Στους τρεις τελευταίους τόμους του σπουδαίου έργου του «Μαθήματα θετικής φιλοσοφίας» ασχολείται με την κοινωνιολογία. Έχει την αντίληψη ότι ο άνθρωπος πέρασε τρία στάδια α) το θρησκευτικό, που μ' αυτό αντιμετώπισε τα προβλήματα της ζωής με τη φαντασία, β) το μεταφυσικό, που αναζήτησε τη λύση των προβλημάτων με τη μεταφυσική σκέψη, γ) το στάδιο της θετικής επιστήμης, όπου ο άνθρωπος βλέπει τα πράγματα θετικά και κανονίζει τη ζωή του, με τη βάση της θετικής έρευνας της επιστήμης.

Κατά συνέπεια, όλα τα φαινόμενα του εσωτερικού και εξωτερικού κόσμου, πρέπει να υπαχθούν στον έλεγχο της θετικής επιστήμης (καταμερισμός έργου, ειδικευση, υπεροχή του λεπτομερειακού πνεύματος, της ανάλυσης και της σύνθεσης).

Έτσι, ο Κοντ υπήρξε ο αληθινός ιδρυτής της κοινωνιολογίας. Μετά τον Κοντ, ο Άγγλος Έρμπερτ Σπένσερ (1820-1903) πρέπει να θεωρηθεί από τους ιδρυτές της κοινωνιολογίας. Ο Σπένσερ προσπαθεί όπως και ο Κοντ, να διατυπώσει γενικούς φιλοσοφικούς νόμους

για όλες τις επιστήμες και να βρει την κατεύθυνση της προόδου. Με την επίδραση όμως της δαρβίνειας θεωρίας της εξέλιξης, που κάνει τη μεγαλύτερη εφαρμογή στη φιλοσοφία, απομακρύνεται του Κοντ, και αντίθετα ότι: όχι η διχόνοια, αλλά τα πάθη, η συναισθηματική ζωή, καθορίζουν κυρίως την πρόοδο. Από αυτόν υπάρχει ένστικτο μονήρης ζωής, και ένστικτο κοινωνικής ζωής.

Η επικράτηση του δεύτερου, η ανάπτυξή του, η ολοκλήρωσή του, η ανύψωσή του σε δύναμη μεταβάλλουσα και την οργανική εξέλιξη, αποτελεί την υπεροργανική εξέλιξη. Ο πρωτογενής άνθρωπος παρατηρεί: είναι ορμητικός ερεθιστικός, έχει σειρές επιθυμίες, και είναι λιγότερο προσεχτικός. Επομένως λιγότερο κοινωνικός, που δύσκολα ανέχεται τα κοινωνικά δεσμά. Αλλά, όταν αναπτύσσεται ο μεγάλος πλούτος της συναισθηματικής και διανοητικής ζωής, γίνεται η κοινωνική ζωή εντονότερη.

Έτσι ο Αύγουστος Κοντ (1798-1857) και ο Έρμπερτ Σπένσερ είναι οι ιδρυτές της κοινωνιολογίας.

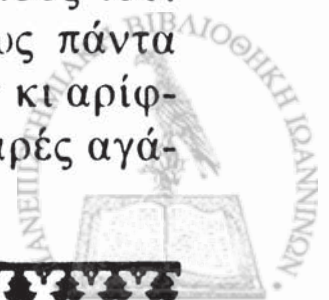
Στη Γερμανία, η κοινωνιολογία, αρχίζει με το Λορέντζο Στάιν, στηριζόμενη στον εγγλεϊάνικο ιδεαλισμό και στο γαλλικό επαναστατισμό. Κατά τον Στάιν σταθμό αποτελεί ο Μάρξ με την επακολουθήσασα μαρξική σχολή.

Έκτοτε, ανθρωπολόγοι, φυσιοδίφες, εθνογράφοι, εθνολόγοι μελετούν τα κοινωνικά φαινόμενα, τα μερικά και τα γενικά, τα φαινόμενα της σωματικής ζωής στην κοινωνία. Στη γενική αυτή δράση διάφορες σχολές διευθύνονται μεταξύ τους, κι άλλες μεν ακολουθούν τον Κόντ, άλλες τον Σπένσερ, άλλες, την δαρβίνεια θεωρία, και άλλες μέση οδό.

(Η συνέχεια στο επόμενο)

Το «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»
Εύχεται στους αναγνώστες
συνδρομητές και φίλους του:
Νά 'χει η ψυχή τους πάντα
άνοιξη κι ανάσταση· κι αρίφ-
νητες πασχαλινές χαρές αγά-
πης και ειρήνης.

Παγκόσμια Ποίηση

Σοβιετική Ένωση

Το ελάφι

Δ. Γκούλια

Μετ. ο Γ. Βελλιάς και ο Λ. Μάλαμας

Ορθόσθητο και ήμερο μ' όλη την ομορφιά του,
στέκει σε όχθη απόκρημνη βουνήσιοι ποταμοί·
μοιάζουν πευκάκια τρίχρονα τα δίο τα κέρατά του
λεπτόθωρα τα πόδια του σαν βέργες, καλαμιοί.

Να, οι κινηγοί ολόγυρα το έχουνε κι-κλώσει,
κι αυτό με μάτια λαμπερά περήφανο κι ορθό,
χωρίς ούτ' ένα λύγισμα τα πόδια να διπλώσει
αντιθωρεί ακίνητο σαν άγαλμα γλυπτό.

'Επειτ' ακλώνεται πικνό σκοτάδι στο γκρεμό
και το ελάφι πήδησε στα χάη να σκοτωθεί,
μέσα σ' αυτή την άβυσσο, σ' αντάρα και καπνό·
επήρε την απόφαση να μη παραδοθεί.

Κ' οι κινηγοί που θέλανε το ελάφι να δαμάσουν
και να το πιάσουν πιάσκισαν γοργά και ζωντανό,
όμως αυτό έγινε ποιλί και πριν οι σφαιρες φτάσουν
μ' ένα ρεσάλτο ατρόμητο βοι-τάει στο κενό.

Βοι βοι στην άκρη του γκρεμού στο χάος τ' αποφράδι,
οι κινηγοί το θάιμασαν, κι άνοιδοί έχουν μείνει,
μα το ελάφι ανίκητο πριν τσακιστεί στον άδη,
βλέμμα με περιφρόνηση στους κινηγοίς του δίνει.

Τούτ' το τραγούδι θά 'θελα ποτέ του να μη σβήσει,
να πιρπολεί κάθε καρδιά, να λειώνει κάθε πάγο·
τούτ' η φωνή αιώνια στον κόσμο ν' αντηχήσει
να ζει πάντοτε λεύτερος παρά σε βίο σκλάβο.

Ισπανία

Ρομάντζο στο φεγγάρι

Φρ. Γκάρθια Λόρκα

Μετ. ο Γ. Βελλιάς και ο Λ. Μάλαμας

Στου γιασεμιού το ιφάδι το φεγγάρι
κατέβη στο τσιγγάνικο το ρέμα,
και το κοιτάει προσεχτικά έν' αγόρι
με το βαθύ και θολωμένο βλέμμα.

Μα το φεγγάρι ακλώνοντας τα χέρια
ερέθιζε της νύχτας τον αγέρα
με στήθια ασημοπάρθενα κι ωραία,
εφώτιζε τη γη του κέρα ως κέρα.

— Κρύψου κρύψου πεντάμορφο φεγγάρι
γοργά οι τσιγγάνοι θα γυρίσουν,
και θα σου πάρουνε την άσπιλη ψυχή σου
κ' ίσως αγάλι-αγάλι να την ψήσουν.

— Για κοίτα τον ευλύγιστο χορό μου
και μήποτε για μένανε φοβάσαι
όταν οι τσιγγάνοι θα γυρίσουν
εσύ αγόρι μου βαθιά πια θα κοιμάσαι.

— Φεγγάρι μου πεντάμορφο κι αργιροφορεμένο
ακώ αλόγων ποδοβολητά, γυρίζουν οι τσιγγάνοι·
μη μ' αγγίξεις αγόρι, μη μ' αγγίξεις
το κρύο κι ασημένιο μου φοιστάρι.

Στο δρόμο, να, πετάει ο Καβαλάρης
κι ολόγυρα το τίμπανο χτυπάει,
στο σιδεράδικο το παγωμένο αμόνι
τ' αγόρι τα χεράκια του ακοιμπάει.

Κλαίει κάποι αλάργα η κοι-κουβάγια
κι αδιάκοπα πικρό τον πόνο πίνει,
απ' το χεράκι παίρνοντας τ' αγόρι
τη γη μες στο σκοτάδι το φεγγάρι αφήνει·
με τους αγέρες ψιθιρίζουν τη μοίρα στο φυλιτζάνι
και κλαίν στο σιδεράδικο οι τσιγγάνοι.

Ιταλία

Η πόλη

Μικέλε Σοβέντε

Μετ. ο Κώστας Νίκας

Τρέχοντας πανικόβλητη
Τυλιγμένη σε μια δίνη σιωπής η πόλη,
παίρνει περίεργες μορφές και χέρια λεπτά,
μοιάζει σαν σινεμά που κάλεσε αφηρημένους
θεατές για μια ταινία,
σε κάποιον τοίχο μισοσβησμένες λέξεις
γραμμένες ποιός ξέρει από ποιόν
λέξεις χυδαίες που ονομάζει η κουλούρα
απαλή και όμορφα προσστατευμένη
τρέχοντας πανικόβλητη

η σκιά ενός πλάτανου φαίνεται
σαν ενός άλλου κόσμου μοιάζει
όνειρο που ειπώθηκε επίτηδες
για να πιστεύεις ακόμα στο φάρμακο της νιότης
και η σκιά μου προσθέτει κάποια
άπρεπα σχέδια στον τοίχο.

Δυναστείες

Μαουρίτζιο Γκαμπρίλε

Μετ. ο Λάμπρος Μάλαμας

- Και μόλις νέος, τί κάνουμε τώρα;
Το πνεύμα είναι χλωρό
από λειμώνες κίτρινο και χρυσαφένιο.
- Έχω ανατρέψει το δρόμο του χρυσού,
και παραμένω γεμάτος πρασινάδες,
ρεμάλι χτυπημένο, πατέρα,
γιατ' είμαι γεμάτος ακμή.
- Νά 'σαι ένας λεβέντης νέος
πολυδεμένος, δυνατός, να μη σε λογαριάζουν;
- Δεν μπορώ, πατέρα,
θλίβομαι και μελανιάζω απ' το κακό μου.
- Δεν είσαι δόλιος, αγοράκι μου,
δεν είσαι ποτέ κράτος πανούργου.

Στο κατώφλι

(Απόσπασμα)

Ευγένιου Μοντάλε

Μετ. ο Ντάνης Βασιλάκος

Ευχαριστήσου αν ο άνεμος
που μπαίνει στο περβόλι
ξαναφέρνει το κύμα της ζωής.
Εδώ που είναι βυθισμένος ένας νεκρός
κήπος δεν είναι μα λειψανοθήκη.
Το φτερούγισμα που εσύ ακούς
δεν είναι ένα πέταγμα,
μα η συγκίνηση μιας απέραντης αγκαλιάς.
Κοίτα πώς μεταμορφώνεται ο κόκκος
της έρημης γης σε πήλινο δοχείο...

Λάμπρου Μάλαμα

Διάλογοι με τη Τζίνα
Φωνές ματιών και λογισμών
Ανθρωπομορφικό μυθιστόρημα
για μικρά και μεγάλα παιδιά

Αλβανία

Πέντε μύθοι

Του Ντριτερό Αγκόλι

Προέδρου της Ένωσης Αλβανών Συγγραφέων

Μετ. ο Βασίλης Κώτσιας

Το βόδι του Αλή

Τ' άσπρο βόδι του Αλή, αρρώστησε κάποια χρονιά
κι έρχονταν να το ιδούν οι χωριανοί με τη σειρά:
— Αλή περαστικά του! Περαστικά του, Αλή
αρρωσταίνουν και τα βόδια σε τούτη τη ζωή!
Ο Αλή κερνούσε καφέδες και ποτά
κι ορθές οι γυναίκες στέκονταν και τα παιδιά.

Τ' άρρωστο βόδι μια μέρα έγινε καλά
πλημμύρισε το σπίτι από φως και χαρά.
Κ' οι φίλοι ξανάρχισαν νά 'ρχονται γραμμή:
— Μας γλίτωσε το βόδι, υγεία Αλή!
Πώς νά 'κανε ο Αλής; Άρχισε ποτά να κερνάει
— Το βόδι να ζει, χίλια χρόνια να πάει!
Το κέρασμα κρατούσε μέρες και νύχτες σειρά
κι ορθές οι γυναίκες μαζί και παιδιά!
Τρελάθηκε ο Αλής και το βόδι απ' τα κέρατ' αρπάζει
και στη μέση της αυλής ο έρμος το σφάζει
και λέει πικραμένος, μεθυσμένος απ' τη χολή:
— Να σας κεράσω τώρα μια και καλή!...
Εχ, παραμύθια, παραμύθια, μυθεύματα φτιαχτά
μερικοί σας νομίζουν αλήθεια, αληθινά!

1983

Ρομάντζο στο φεγγάρι

Ένα δέντρο παραπονέθηκε
στον ξυλοκόπο κάποια μέρα:
— Γιατί βρε μου πέφτεις στο λαιμό;
Ο ξυλοκόπος του λέει:
— Γιατί παραπονιέσαι σε μένα;
Το τσεκούρι φταίει, κλάψου σ' αυτό!...

1983

Το γουρουνόπουλο

Το γουρουνόπουλο είδ' ένα λαγό στο χορτάρι
και στη μάνα του φώναξε:
— Για ιδές, ένα γομάρι,
Ένα πουλάρι μικρό σαν κι εμένα για ιδές
με αυτιά μεγάλα και τρίχες σταχτιές.
Σηκώνεται η μάνα του και του μιλά
— Είσαι μικρό ακόμα, παιδί μου, μπουνταλά!
και με το γουρουνόπουλο γέλαε στις γούρνες μετά:
Λε γνωρίζονται τα ζώα μόνο απ' τ' αυτιά!

Ελληνική Ποίηση

Σε θέση μάχης

Άννας Μπουρατζή - Θώδα

Στο κορμί του αιώνα μαχαίρια σφαγής
κλείνουν τους δρόμους της ειρήνης.
Σύννεφα τερατώδη κυφορούν τη συμφορά
κ' η ραδιενέργεια βόσκει στα κεφάλια μας
με νόμους ανεξήτιλους απ' τα βουνά του ολέθρου.
Μιλούν στρατηγοί, επίσκοποι, κυβερνήτες.
Τα λόγια τους χάρτινα.
Τα έργα τους χάος
που κατασκήνωσε στον πλανήτη
και σαλαγάει τα μαύρα κοπάδια του.
Γύρω μου οργιάζουν οι θάνατοι,
σαν άνεμος βιβλικός που ξεριζώνει τις πόλεις.
Πρέπει να βρούμε νέα φωνή
την ασέλγηνη ώρα,
με κύμα ν' απαγγέλλει την αλήθεια της
και τελετουργικά
να την εγκαταστήσει στον αιώνα

κι εγώ θ' αλλάξω το στίχο
θα τον κάνω σκληρό
με περισσότερο μέταλλο
ν' αντέχει.

Τρία ποιήματα

Της Μαρίας Αρκαδίου

Έρμο σπιτάκι

Έρμο σπιτάκι ταπεινό
στην άκρη εκεί του δρόμου
πό 'χεις στολίδι σου ακριβό
την ευωδιά του δυόσμου
μονάχη τώρα, που κερνώ
μαζί μου θά 'χω πάρει
της μοναξιάς σου τον καημό
και την πικρή σου χάρη.

Πουλάκι

Πουλάκι κ' ανεμοπετάς
ψηλά μες στ' ακροκλώνι
με τη φωνούλα τη γλυκειά

Οι βέργες

Όλη τη νύχτα έκοβε βέργες ο Αλή
Το Μασάρ ορκιζόταν πως θά 'δερνε σκληρά,
κομμάτια τις έκανε ο έρμος το πρωί
κι έστριβε το τσιγάρο σκεπτικά...

1985

Η πάπια κι ο μπάρμπα Νήσσος

Η πάπια το βράδι άργησε να 'ρθεί
και οι συντρόφισσές της ανησίχησαν πολύ.
Η πάπια το κατώφλι κορδαμένα δρασκελά!
'Ημουν με το γέρο Νήσσο, στις συντρόφισσες μιλά:
— Ο Νήσσος αυτές τις μέρες ήταν στη Σπάνια κι
εκεί μ' αγόρασε μοντέρνο μαγιό για τα μπάνια...
ωραίο κοστούμι σίγουρα και ακριβό
κι εδώ μπροστά ίσαμ' ένα δάχτυλο στενό...
Στα μάτια του θείου το φόρεσα μπροστά
κι αυτός μου είπε:
— Ω ψυχή του γέρου, ω καρδιά!
— Δεν ντρέπεσαι — τις είπαν οι γειτόνισσες
—
που πηγαίνεις με το γέρο,
μας ντρόπιασες το σπίτι κι όλο μας το γένος
Κ' η πάπια τους λέει:
— Γέρος είν' αλήθεια μα πηγαίνει στη Σπάνια

κι εμένα μου φέρνει μοντέρνο κοστούμι για τα
μπάνια.

Νιλή

Η ξαδερφούλα μου...

(Σε μια πλύστρα του Σικάγου)

Του Όσκαρ Χαν

Μετ. ο Ρήγας Καππάτος

Έπλενε ρούχα μες στη σκάφη της και ζούσε
η ξαδερφούλα μου, που πήρε ξαφνικά
' χάρος — με μιας καρμπινάς κοντακιά
' της άνοιξαν το κεφάλι και βογγούσε!

Από το χάσμα του κρανίου της ανεβαίνουν
και μπαίνουν σε νεκρούς και ζωντανούς κραυγές,
βγαίνουν αδερφικά τραγούδια, ομηγές...
και τα στρατιωτικά εμβατήρια σωμαίνουν!

Γύρω τα ρούχα μας στο σπίτι άπλυτα μένουν
σαν τα λερώνουν αίματα — ο ίδιος ποταμός
του από το ένα πλύσταριό στο άλλο μπαίνουν
τύνταγμα πάει και δεν το πλένει — ουλαμός—...

που την καρδιά λιγώνει
 πουλί μου, κάτσε πιο κοντά
 και πες το έμμένα μόνο:
 πώς, σε βολεύει και τραγουδάς
 χαρά μαζί και πόνο;

Σκλαβιά

Περήφανα σα ροβολιάς
 πώς χλιμιντράει
 τ' άτι
 και πηλαλάει στις ρεματιές
 στα ζάγναντα
 διαβάτη,
 να σκίσει δρόμο
 να διαβεί
 απ' το ζοφερό σκοτάδι
 στ' αδούλωτο λάμπος
 της Αυγής
 λευτερωμένος πάλι...

Έρχομαι

(Στα πονεμένα παιδιά
 του κόσμου και στ' αγγόνια μου
 Νικόλα και Κωστή)
Νίκου Στ. Δημητρακόπουλου

Όσο κι αν οι στεριές κ' οι θάλασσες
 κλείνουν τους άγριους ορίζοντες
 εγώ παιδιά μου είμαι μαζί σας,
 Νά 'μαι, ξεκλειδώνω τις νύχτες
 τις πόρτες των συνόρων
 κι έρχομαι με τις αυγές κοντά σας,
 σαν ερωδίδος αγάπης και ειρήνης,
 ορφανά της Κύπρου και της Παλαιστίνης
 του Αίθβανου, της Χιλής και της Πραιτώριας
 παιδιά όλων των ματωμένων λαών του κόσμου.
 Έρχομαι για μια παρηγοριά κι ελπίδα
 σε σας και στις μάνες σας που ψάχνουν
 μέσα στους Ισκιούς του θανάτου
 να βρουν τα σκοτωμένα σπλάχνα
 στη γη σας, στα ερείπια τ' ολέθρου.
 Έρχομαι τις αυγές με τον καινούριον ήλιο
 και με πολλά ψωμιά για χορτασμό της πείνας,
 θέλω να σας ξαλείψω το φόβο του πολέμου
 ν' απαλύνω τ' αθώα βλέμματά σας,
 να μυρώσω τις άδολες πνοές σας,
 να καμαρώνω να μετράτε
 τα όνειρά σας για το μέλλον
 με το παθόμετρο απ' τους καημούς
 αδικημένων μας τριανών ηρώων:
 Βελουχιώτη, Πλουμπίδη, Μπιλογιάννη,
 Αυξεντίου, Μολδίτση, Γκεβάρρα...
 Έρχομαι με νου και με ψυχή
 και είμαι πάντοτε κοντά σας.

Κάποιον καιρό Αντωνή Κυριακόπουλου

Ω τί λαχτάρα πριν το βράδυ
 πεθάνει κ' η μέρα με τ' αγέρι
 σμίγει τα κλώνια σ' ένα χάδι,
 Τί θέλα ανάμνηση μου φέρνει
 ένα του Μάη δειλινό.

Κάποιον καιρό σ' ένα λαγκάδι
 απ' το λαιμό μου κρεμασμένη,
 πριν πέσει ακόμα το σκοτάδι
 νά 'ξερες μου 'πε πόσο σ' αγαπώ!
 Κι ανάγειρε σαν Παναγία
 στον ώμο τ' όμορφο κεφάλι,
 Νιώθω για σένανε λατρεία
 άκουσα αγάλια να μου ψάλλει
 μ' ένα φιλί το πιο θερμό.

'Ηταν παιδούλα και σκορπούσε
 φιλάκια, γέλια και τραγούδια,
 κι όλη στο διάβα της ανθούσε
 η γη στρωμένη με λουλούδια,
 Έτσι ήταν εκείνο τον καιρό.

Τι θλίψη στάζει τώρα στην καρδιά μου
 το δειλί σαν αργοπεθαίνει,
 Πόσο μελάγχολα η ματιά μου
 θωρεί τ' αγέρι ν' ανεβαίνει
 μες απ' τα φύλλα σιγανό,
 Η πρώτη μου αγάπη πέθανε
 γριούλα μακριά μου.

S.O.S.

Μίνως Ηέτρον — Βενετσιάνου

Καθημερινή υπόθεση
 των πολέμων οι πυρκαγιές,
 ανακατατάξεις
 στο χάρτη της Υψηλίου,
 αντί πινακίου φακής
 ξοφλάνε τις συνειδήσεις,
 τη ζωή των ανθρώπων
 οι έμποροι των εθνών.

Ο κλοιός ασφυκτικός,
 λιγοστεύει την ανάσα
 της λευτεριάς, όπου νά 'ναι
 το ηφαίστειο θα ξεχειλίσει,
 ο πλανήτης γη κινδυνεύει,
 εκπέμπει αλαφιασμένος
 το μεγάλο S.O.S.

Ο Μάριος κι ο Οδυσσέας

Γιώργου Παντ. Αναγνωστόπουλου

Ο Μάριος κι ο Οδυσσέας
τέκνα καλών οικογενειών
στο σώμα υγιείς και στην ψυχή.
έγραψαν κι έπραξαν πολλά
για τη δημοκρατία και την τέχνη.
Εμίσησαν τους ολιγαρχικούς
για τη βάρβαρη κυβέρνησή τους
και την αποπνευμάτωσή τους.
Έτσι ανυψώθηκαν ωραίοι
και θαυμάστηκαν απ' το λαό.

Τη νίκη καλοσώρισαν των δημοκρατικών.
Δόξα τω θεώ, εφώναζαν,
πού συμπορεύεται η πράξη κ' η ζωή
και τα πράγματα βαφτίζονται στο πνεύμα.

Όμως ο χρόνος που τα πάντα δοκιμάζει
στάθηκε «επί σκοπόν».
Μια θλίψη διάβρωνε και τους δυο.
Ποιός θα μετουσιώσει τη νέα εποχή;
Άλλον θα στέψουν τώρα νικητή
κι άλλος τα πράγματα θα οργανώσει.

Αποτραβηγμένοι γράφουν για ιδέες,
για πράγματα πολιτικά, ποιητικά,
παλεύοντας με δυνάμεις φευγαλέες
κι ερωτηματικά.
Μήπως δεν είμασταν αυτοί που δείχναμε;
Μήπως δεν ανηκουμε στην εποχή αυτή;
Ω, πόσο μας γέλασε η ζωή!
Μας δαφνοστόλισε σαν Πύθιους νικητές
και τώρα απλοί πολίτες, συγχισμένοι
ισορροπούμε σαν τους ακροβάτες
στης ιδεολογίας το σχοινί.

Τόσοι φίλοι και τόσοι μας εχθροί
έχουν στο χρόνο βυθιστεί
και νιώθουμε μόνοι.
Και τώρα ποιό φάντασμα, φίλος ή εχθρός
θα δικαιώσει τη ζωή μας
και τον ίσκιό μας θα στηρίξει
στων γεγονότων τη σκηνή;

Ο Μάριος κι ο Οδυσσέας
εδόξασαν μια εποχή
και τους αγάπησαν πολλοί.
Όμως εδώ και κάμποσον καιρό
δεν τους βλέπουμε στην πολύβουη αγορά
και τους επιθυμήσαμε για λίγη συντροφιά.

Φεύγει ο χρόνος, φεύγει κ' η ιδέα του μαζί.
Κάθε νέος ερχομός κουβαλά

και κάποια αναχώρηση πικρή.

Ο θεός να προστατεύει το Μάριο και τον Ο-
δυσσέα.

Ο θεός να μας φυλάει από τη θλίψη τους.

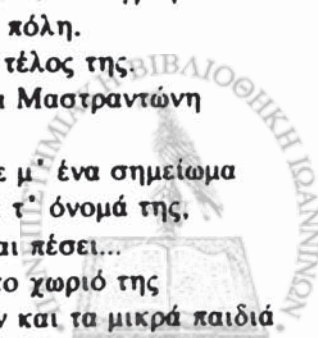
Βρυχηθμοί
Γιώργου Μυρσιώτη

Ανοιγοκλείνεις
το μνημονικό,
στης ιστορίας
τη σελίδα.
Εικόνες εφιαλτικές!
Φωτιά στο διάβα τους
κι ερείπια,
αφήσαν οι λοτόμοι.
Ελπίδες για ζωή,
απόμειναν θαμπές,
στο μισοσκόταδο,
γυρεύουν
τη διέξοδο.
Πικρές οι εμπειρίες
απ' την κοιλάδα
των νεκρών.
Περιμένουν
τη δικαίωση
ψυχές αντρειωμένων.
Βρυχηθμοί,
ακολουθούνε τους νεκρούς,
ακόμα και στον άδη.
Μακάβρια σειρά,
οι λισσασμένες ύαινες.
Τα ματωμένα λείψανα
γλείφουν να ξεδιψάσουν.
Αλλά, η πλώρη
σκίζει τα νερά.
Σμιλεύουν τα σφυριά
πανώρια πολιτεία!

Κανείς...

Στεφανίας Καλού

Και ήρθε απ' τ' «Άγραφα»
στη μεγάλη πόλη.
Εκεί και το τέλος της
Κερατσούλα Μαστραντώνη
ετών 73...
Σεργιανούσε μ' ένα σημείωμα
στην τσέπη: τ' όνομά της,
μη τυχόν και πέσει...
Αφέντρα στο χωριό της
τη γνώριζαν και τα μικρά παιδιά.
Εδώ δεν την ξέρει κανείς.

Σαν παραμύθι
(Στα μικρά μου εγγόνια)
Μίλιας Ροζίδη

Μες στους δρόμους αυτούς
που για σένα είναι κάποτε.
Μες στους δρόμους αυτούς
που για μένα είναι χτες,
περπατούσε η πείνα
με τα πόδια ξυπόλητα,
περπατούσε κι ο χάρος
μ' ένα μαύρο δρεπάνι.
Μες στους δρόμους αυτούς
που για σένα είναι κάποτε,
περπατούσαν ακόμα
ένα τσούρμο παιδιά,
που πεθαίνουν χαρούμενα
μ' ένα όπλο στο χέρι
τραγουδώντας για σένα
τη γλυκειά λευτεριά.
Μες στους δρόμους αυτούς,
που για σένα είναι σήμερα,
να μπορείς για να στέκεις
με τα μάτια ψηλά
Να μπορείς να κοιτάς
με λαχτάρα τ' αστέρια,
ν' αμολάς αετούς
και λευκά περιστέρια.

Σε αγωνιστές
Γιώργη Πικρού

Άλλοι μουδιάσανε πριν ξεκινήσουν
στον ύπνο βλέπαν εφιάλτες,
άλλοι κοκάλωσαν στην πρώτη ανατριχίλα,
άλλοι λυγίσανε στην πρώτη ανηφόρα,
άλλοι γονάτισαν από το βάρος ευθυνών.
Αχ τί κρίμα!
Άλλοι γονάτισαν και σηκωθήκανε,
τιμή τους,
άλλοι ξεκόψανε και μας ξεχάσαν,
άλλοι γίναν ένα με τον εχτρό μας,
οι πρώην «σύντροφοι»...
και μας χτυπούν μαζί του.
Κι άλλοι... Ω πως γυρνάει ο λογισμός μας,
σ' αυτούς που πέσανε σε απεργίες
μπουντρούμια, βουνά και εξορίες,
δολοφονημένοι σε στρατώνες,
που γίναν σύμβολα ηρώων στους αιώνες,
δάσκαλοι σε τόλμη, πάλη και πίστη
που οπλίζει κι όλο νικά και δε λυγάει
μια πάλη που στο λυτρωμό μας πάει.

Παραμύθια
Τάκη Νατσούλη

Μέσα στα παλιά βιβλία
διάβασα καινούρια παραμύθια.
Μέσα στο κρασί μου χθες
έριξα τη σκέψη μου.
Άδειασα το ποτήρι και τό 'φερα στα χείλη μου.
Διάβασα όλα τα παραμύθια στα παιδιά μου,
και γύρισα το κεφάλι μου
προς την απέναντι μεριά του χρόνου.

Η πολιτεία
Βασίλη Ζαχαράκη

Νοθεμένης φρόνησης κουλτούρα
περιφέρεται στα καλντερίμια της πόλης,
διαγράφοντας την ανυπαρξία
που πιλατεύει τις αισθήσεις μας.
Ο χρόνος μας δικαίωσε.
Είχαμε πει κάποτε
πως ήταν χαρά η πόλη
για τους οδοιπόρους.
Τώρα... χαφιέδες, σουζες
και «γουέλ καμ»...
Τώρα, ναρκωτικά, πορνεία κ.λπ.
Γιατί αδρανείτε συγκλητικοί;

Σαμοθράκη
Βαγγέλη Σουλτάνη

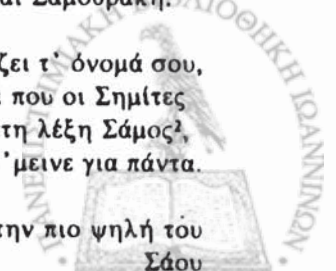
Ήρθα σε σένα αρχόντισσα των θρακικών Σπορά-
δων
που εδώ ένωσε σκίρτημα στα σπλάχνα η Ολυμπιά-
δα,
εδώ βρήκε αγαλλίαση κ' η Αρσινόη του Πτολε-
μαίου,
κι ύστερα βρήκεν άσυλο κι ο βασιλιάς Περσέας.

Πόσο σοφός θε νά 'τανε κι ο οικιστής σου ο Σάων
βρίσκοντας στα πανύψηλα βουνά σου μεγαλείο,
που σαν μαγνήτης τράβηξε θεότητες μεγάλες
τους Κάβειρους! που λάτρευαν κάτοικοι της Φοινί-
κης.

Σαώνησο σ' ονόμασαν οι πρώτοι σου επισκέπτες
Μελίτη σε βαφτίσανε για το ωραίο σου μέλι
και Δαρδανία σ' είπανε τι εδώ γεννήθη ο Δάρδανος
ο γιος του Δία κι ύστερα, Σάμο και Σαμοθράκη.

Με τα ψηλά σου τα βουνά ταιριάζει τ' όνομά σου,
περήφανο κι αρχοντικό με νόημα που οι Σημίτες
στη γλώσσα τη σημίτικη δίνουν στη λέξη Σάμος,
ύψος σημαίνει τ' όνομα που σου 'μεινε για πάντα.

Κι απ' το «φεγγάρι» την κορφή την πιο ψηλή του
Σάου
όπως μας λέει ο Όμηρος, κοιτούσε ο Ποσειδώνας

τον τρωικό τον πόλεμο, λες κι ήτανε μια κλήση
και τράβηξε τους στρατηγούς στον όμορφό σου χώ-
ρο.

1. Καβείρ = μέγας
2. Σάμος = ύψος

Όνειρο

Τούλας Σόφη-Μέλλιου

Πήρα το μονοπάτι π' οδηγεί στο βουνό
ως απάνω στην κορφή του.
Άφησα πίσω μου τη λασπερή πεδιάδα,
τα γκρεμισμένα σπίτια, την εγκαταλειμμένη πόλη.
Κι ήταν σκοτάδι κι έχανα το μονοπάτι.
Είχα βάλει στόχο να φτάσω στην κορφή
έστω μοιχοσυλιστά και γλείφοντας το χώμα
που μου 'δινε την αίσθηση της ύπαρξής μου.
Οι κοφτερές πέτρες, τρυπούσαν τις σάρκες μου
κι άφηναν να τρέξει το αίμα,
σα νά 'βαζα σημάδια για το γυρισμό.
Μέσα μου άκουγα φωνές προγόνων
ν' απαρνηθώ τη μάταιη προσπάθεια.
— Το φως δε θά 'ρθει ποτέ μου 'κράζαν — όσο
πάμε και χειρότερα.
Το μονοπάτι άφησέ το.
Μα εγώ προχωρούσα μοιχοσυλιστά,
σηκώθηκα να σκουπίσω τον ιδρώτα
που έκανε αυλάκια στη γη μου
και να προσανατολιστώ στο σκοτάδι.
Έσκιψα πάλι στο χώμα με τα τέσσερα,
ανάπνεα τη σκόνη της ύπαρξής μου
και τη μυρουδιά από το χώμα
ίδια μυρουδιά του ιδρώτα μου.
Οι φωνές των προγόνων με περιπαίζανε
— Το φως δε θα το ιδείς ποτέ,
σκουλήκια οι άνθρωποι, τους γνωρίσαμε χρόνια
όλοι ψάχνουν για γη κι ουρανό,
μα για δικό του λογαριασμόν ο καθένας.
Εσύ γιατί σέρνεσαι σαν ερπετό πάνω στη γη σου;
— Να δώσω γη και ουρανό στους ανθρώπους
— θα το ιδούμε... Είπαν οι φωνές κι έσβησαν.
Τότε, από μια τσοπάνικη καλύβα ήρθε το φως.
Κι έτρεξα να ενωθώ μαζί του.
Μα όταν σίμωσα, διαπίστωσα
την ερημιά της καλύβας.
Το φεγγάρι σφηνώθηκε στα σύννεφα
και χάθηκε όπως ήρθε.
Ξανάσκυψα στη γη με τη σκόνη
και δοκίμασα τις δυνάμεις μου.
Έχω πολύ δρόμο — είπα — για την κορφή.
Μα θα φτάσω... και θ' αγγίξω το φως.
Πρέπει όλοι να φτάσουμε κάποτε,
να ενωθούμε με τον ουρανό.

Διαπίστωση Αγαθοκλή Τούλα

Μήπως κρύβουν την αλήθεια,
μήπως σβήνουνε το φως,
μήπως μας τρυκούν τα στήθια
μήπως κλαίει κι ο ουρανός;

Τί να λένε οι προφήτες
χρόνια τώρα οι μακαρίτες,
πώς γυρίζουν οι κομήτες
μες στο σύμπαν στους κλανήτες;

Τις απαντήσεις δεν τις κρατούν οι προφήτες

Λημήτρη Α. Δημητριάδη

Τις απαντήσεις δεν τις κρατούν οι προφήτες.
Βρίσκονται δίπλα
και μέσα μας.
Στο σώμα όταν λειτουργεί αβίαστα
στην επιθυμία κατοχής όταν καταργηθεί
στο μυαλό όταν ξεθολώνει απ' τις ενσχές του
στην ολότητα μας
που χτυπάει τις πόρτες τ' ουρανού
του σύμπαντος
της διαστρικής ένωσης.
Όταν τα βιώματα γίνουν εσωτερική λάμψη
κι οι αγάπες που έγιναν φωτιές νόμοι εξέλιξης
οι λύσεις έρχονται αυτόματα
και η αναγέννηση θά 'ρθει για όλους.
Τα επικίνδυνα χρόνια
θα δώσουν τη θέση τους
στα έτη φωτός.

Μνήμη Μαβίλη

Γιάννη Παπαμιχαήλ

«Θέλουν, μα δε βολεί να λησμονήσουν...»
όσοι αγαπούν τη λευτεριά
τίμιους αγωνιστές πάντα τιμάει
κάθε περήφανη γενιά.
Καλότιχοι που δεν ξεχνάνε
όποια γερή κληρονομιά
και στόνα χέρι βασιάνε πένα
στ' άλλο τοιφέκι δυνατό
κι όλα τα δίνουν στην πατρίδα
πάντα μπροστά για να τραβά.

Της νιότης Μιχάλη Μπακόλη

Τα καστανά τα μάτια σου Τασία
όνειρα ήταν κι αισιοδοξία,
όνειρα της νιότης παιδικακίσια
πως θα πλαγιάζαμε στα ίδια ίσκια,
στον ήλιο και στο ξεροβόρι
θα εργαζόμαστε στο περιβόλι,
θα σκάβαμε τη μάνα γη
πού 'χαμε τόσο αγαπήσει,
θα τη ραντίζαμε με ιδρώτα
ν' ανθίσει, κι από τον κόρφο σου
θα βύζαινες το γάλα
στα βλασταράκια μας
κι εγώ στα καστανά σου μάτια
θα χάραζα της ανθρωπιάς
και της αγάπης μου τα πλάτια
Μα βγήκαν όλα ένα ψέμα
φανταστικά της νιότης μας παλάτια!

Κόσμος σαν κεινάει και λειώνει
στου πολέμου την οβόνη,
σε καρδιές δεν ξεμεράνει
ειρήνης κι άνοιξης αηδόνι.

Ταξιδιωτική Λογοτεχνία

Εντυπώσεις από την Ιταλία

Του Λάμπρου Μάλαμα

(Γ' συνέχεια από το προηγούμενο)

Μουσείο Βατικανού

Ολόκληρα μέγαρα από μουσειακά συγκροτήματα, που θέλεις μέρες και μήνες να τ' απολαμβάνεις κ' η αποθεωμένη ψυχή σου να μη τα χορταίνει.

Εδώ βρίσκεται παραταγμένος κι ολοζώντανος, ένας θρίαμβος από τον αρίφνητο πολιτισμικό θησαυρό της αρχαίας Ελλάδας και Ρώμης.

Έργα απερίγραπτου κάλλους κι ομορφιάς των σχολών: Φειδία, Πραξιτέλη και Σκόπα. (Προτομές, βωμοί, σαρκοφάγοι, διάφορα ανάγλυφα, τεφροδόχοι κ.λπ.)

Είναι αναρίθμητα τα πρωτότυπα και τ' αντίγραφα της ελληνορωμαϊκής γλυπτικής τέχνης.

Η είσοδος από τα παλάτια των Μουσείων, στολίζεται με τους ανδριάντες του Μιχαλάγγελου και του Ραφαέλου.

Πολλές αίθουσες έχει και το Μουσείο των Βεβήλων, με πλούσια ευρήματα, ελληνικά, ρωμαϊκά, ασσυριακά και ετρουσκικά.

Αίθουσες με καταπληχτικές τοιχογραφίες, πίνακες κρεμαστοί τάπητες, παλιοί χάρτες, κ.λπ.

Μέσα σ' αυτές τις σάλες τις παλατιανές, βλέπει κανείς τα χωριστά τμήματα: Βιβλιοθήκη, Πινακοθήκη, Χριστιανικό Μουσείο, την περίφημη Καπέλλα Σιστίνα που αναφέρουμε και στο προηγούμενο τεύχος κ.ά. Ως και Αιγυπτιακό Μουσείο με 10 αίθουσες υπάρχει στον ημιόροφο.

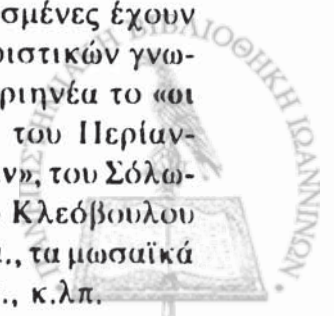
Τα περισσότερα όμως, τα λαμπρότερα κι αρμονικότερα ελληνικά αντίγραφα κι αυθεντικά αριστουργήματα της κλασικής τέχνης των προγόνων μας, βρίσκονται στο Μουσείο Πίου-Κλήμεντος, που συγκροτείται από 12 αίθουσες.

Στην πύλη, η προτομή του ιδρυτή του, Πίου του ΣΤ'.

Για να περιγράψουμε τα τόσα αποθησαυρισμένα αντικείμενα, θέλουμε ολόκληρο βιβλίο.

Στην πρώτη αίθουσα αναφέρουμε μόνο το νεοκλασικό της στυλ από το Μιχαλάγγελο, τις γρανίτινες σφίγγες, τα έγχρωμα μωσαϊκά, διακοσμήσεις και παραστάσεις ρωμαίων πολεμιστών και βαρβάρων αιχμαλώτων, καθώς και τον ανδριάντα του Αυγούστου, του πιο ευγενικού και δημοκράτη αυτοκράτορα, που κυβέρνησε από το 31 π.Χ. ως το 14 μ.Χ. όπου σου θυμίζει εκείνο το υποβλητικό ψυχικό του μεγαλείο, την ώρα που πέθαινε, κι είπε στη γυναίκα του Λυβία και στους πιστούς της Αυλής του, που κλαίγανε, τα υστερνά του λόγια: «Γιατί κλαίτε που η αυλαία μου πέφτει; Δεν πρέπει να κλαίτε για μένα. Αν έπαιξα καλά το ρόλο μου, χειροκροτείστε με. Κι εσύ Λυβία μου, θυμήσου τον ευτυχισμένο γάμο μας και χαίρε!...»

Στη 2 σάλα ροτόντα, πάλι τα χρωματιστά δάπεδα, με σκηνές από μάχες Ελλήνων και Κενταύρων, με Τρίτωνες και Νηρηίδες, προτομές και πέλωρια αγάλματα όπως του Αντίνοου (ευνοούμενου τ' Αδριανού) του Ηρακλή (ύψους 3,82 μ.). Και από την 3 αίθουσα απλώς αναφέρουμε τις προτομές πάρα πολλών αρχαίων ποιητών και φιλοσόφων, που οι περισσότερες είναι αντίγραφα, όπου σε ορισμένες έχουν και τις επιγραφές χαρακτηριστικών γνωμικών, όπως του Βία του Πριηνέα το «οι πλείστοι άνθρωποι κακοί», του Περίανδρου με το ρητό «Μελέτη παν», του Σόλωνα με το «Μηδέν άγαν», του Κλεόβουλου το «Παν μέτρον άριστον» κ.ά., τα μωσαϊκά με τ' αραβουργήματα, κ.λπ., κ.λπ.

Προς λόφους Τσέλιο-Παλατίνο

Μετά τον Άγιο Πέτρο, βλέπουμε την εβραϊκή Συναγωγή και το νοσοκομείο του «Αγίου Πνεύματος».

Γερνάμε τις γέφυρες Φαμπρίτσιο και Γαριβάλδη και τη νησίδα του Τίβερη.

Αφήνουμε την πόρτα Πορτέντζε και το «Γιουσουρούμι» με τα κλεμένα της εβδομάδας που ξεπεζεύουν εκεί και πουλιούνται 25% της αξίας τους.

Προχωρούμε στην κρήνη των λαγηνιών. Δεξιά η Πυραμίδα με τους τάφους του Σιζιτίου και του γιού του και πίσω οι τάφοι των ποιητών Κιτς και Σέλεϋ.

Ζερβά η Πύλη του Αγίου Παύλου. Ο δρόμος του Κολόμβου, τα Θερμά Λουτρά του Καρακάλλα, (1600) ατόμων, (Terme Karacalla). Η πιάτσα ντι Καπένα. Το Τσίρκο Μάσσιμο. Ο Ιππόδρομος (200.000 ατόμων).

Στο λόφο Τσέλιο που έχει τα μνημεία του Άγιου Στέφανου, της Αγίας Μαρίας της Ναβιτσέλλας, τη βίλλα Τσελιμοντάνα, τη Βασιλική του Αγίου Ιωάννου και Παύλου του Αγίου Γρηγορίου. Και περιφερόμενοι, ρίχνουμε έστω και αλαργινές ματιές στο παλάτι της Λυβίας και του Αυγούστου, στην αψίδα θριάμβου του Μεγάλου Κων/νου, που στις αρχές του 4 μ.Χ. αι. μπήκε στη Ρώμη νικητής, κι αιχμαλώτισε τους πατρίκιους, κι αμόλυσε τ' άγρια θηρία και κατασπάραξαν τους μισούς. Και είχε ζητήσει να μεταφερθεί και η έδρα της νέας αυτοκρατορίας στην Κων/πολη, καθώς η ρωμαϊκή είχε παρακμάσει, κι εκφυλισμένη κατέρρευε κάτω από το βάρος των ανομημάτων της.

Έπειτα μια διαδρομή στο λόφο του Καπιτωλίου. Είναι ο μικρότερος από τους άλλους 6, αλλά κι ο πιο ονομαστός απ' την Αρχαία Ρώμη. Γιατί δέχτηκε στη ράχη του μεγάλα πρόσωπα και πράγματα, νίκες και δόξες, ακμές και λάμψεις αρχόντων και καλλιτεχνών.

Το όνομα Καπιτώλιο ή Καπιτόλιο κατά μια εκδοχή (η πιθανότερη) σημαίνει «λόφος που δεσπόζει». Και κατ' άλλη, προέρχεται από κρανίο (Caput) που βρέθηκε στα βάθρα του ναού του Δία, και

μετά αφιερώθηκε στο Ρωμύλο.

Ο λόφος τούτος, για τους Ρωμαίους τότε, ήταν ιερός, με πολλούς ναούς, οχυρά γερά και δύο πύλες. Η μία ήταν προς το χώρο που ιδρύθηκε μετά η Αγορά. Η άλλη, που λεγότανε «Πόρτα Σατούρνια ή πόρτα Γιαννάλις» την είχαν για θρησκευτικούς σκοπούς, και πάντα ανοιχτή για καιρούς πολέμου.

Μια από τις τραχιές και κοφτερές πλευρές της, τη λέγαν Ταρπηία Πέτρα, καθώς εκεί γκρέμιζαν και τιμωρούσαν τους προδότες.

Η Ταρπηία, ήταν η πρώτη γυναίκα που καταδικάστηκε σε τέτοιο θάνατο εκεί, γιατί, είχε προδώσει στρατιωτικά μυστικά στους Σαβίνους.

Αυτή η τιμωρία σήμαινε ότι:

Μετά το θρίαμβο έρχεται κ' η πτώση. Μετά την αποθέωση, ο εξευτελισμός και η ταπείνωση.

Στο ναό της Ήρας «Μονέτα» (μονέδα, χρήμα) που ήταν από τους πιο σεβαστούς, είχαν και το νομισματοκοπείο. Εκεί συντηρούσαν και τις «ιερές χήνες του Καπιτωλίου» (εξ ου και το «βήμα της χήνας» του Μουσολίνι) όπου το 387 π.Χ. οι χήνες έσωσαν τους Ρωμαίους από αιφνίδια επίθεση των Γαλατιανών που είχαν (όπως γράφει ο ιστορικός Τίτος Λίβιος) σκαρφλώσει ως την κορφή του Καπιτωλίου, χωρίς να τους αντιληφθούνε ούτε φρουροί, ούτε σκυλιά, παρά μόνο, τα «ιερά πτηνά της Ήρας» έβαλαν κραξιές και φτερακίσματα και θόρυβο... και ξύπνησαν οι δυνάμεις τους και διώξαν τους επιδρομείς.

Ο ναός του Δία, ήταν ο πρώτος που έχτισε ο Ρωμύλος ο κτήτορας της Ρώμης.

Η πιάτσα Βενέτσια, από το μέρος του «Παλάτσο Βενέτσια», οδηγεί δεξιά στο Βιτοριάνο.

Το Παλάτσο έγινε το 1870, όταν ο Γαριβάλδης απελευθέρωσε τη Ρώμη.

Το Καπιτώλιο, έχει απέξω τον επιβλητικό έφιππο ανδριάντα του αυτοκράτορα Μάρκου Αυρήλιου, που στάθηκε σαν πρότυπο υπόδειγμα και γι' άλλα παρόμοια

αγάλματα, καθώς το βάθρο του είχε σχεδιάσει ο μέγας Μιχαλάγγελος, το 1538, όπως και την Πιάτσα Καπιτωλίου.

Στο πλάι του Καπιτώλιου (που σήμερα στεγάζεται τ' ολόλευκο παλάτι, μαυσωλείο του Βίκτωρα Εμμανουήλ Β' χρησιμοποιήθηκε ως βωμός της πατρίδας. Τοποθέτησαν σ' αυτό και τον άγνωστο στρατιώτη του 1923 και το άγαλμα της Αθηνάς, και τον ανδριάντα του Βίκτωρα σε μέγα ύψος, καθώς και άγαλμα της σκέψης του ελληνικού πνεύματος.

Στο σημερινό Παλάτιο Νουόβο, που χτίστηκε με σχέδιο Μιχαλάγγελου, και το 1595 διακοσμήθηκε με τη φοντάνα ντι Μαρφόριο, σήμερα φιλοξενεί το Μουσείο του Καπιτωλίου. Έχει μέσα του τις αρχαιότερες συλλογές γλυπτικής του κόσμου.

Στο πλάι του Καπιτώλιου (που σήμερα στεγάζεται η δημοτική αρχή της Ρώμης), προς τη Ρωμαϊκή Αγορά, βλέπουμε στην πρόσοψη της Βασιλικής που εγκαινίασε ο Μέγας Κων/νος, τους 4 χάρτες της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, και τις βασιλικές Κοσμά και Δαμιανού.

Ξεχωρίζουμε ακόμα, υπολείμματα του ναού του Άρη με 3 κολώνες κορινθιακού ρυθμού, του ναού της Αφροδίτης, την Αγορά του Καίσαρα, την Αγορά του Τραιανού (έργο του Απολλόδωρου), τη Βιβλιοθήκη με 400.000 τόμους και το «Παλάτιο ντέι Κονσερβατόρι» (συντηρητών) με άφθονες παραστάσεις από την αρχαία ελληνική μυθολογία και τους αρχαίους πολέμους.

Το Κολοσσαίο

Στο λόφο Παλατίνο, το πιο μεγαλύτερο κτιριακό μνημείο είναι το Κολοσσαίο.

Αιώνιο σύμβολο του πάλαι ποτέ ρωμαϊκού μεγαλείου. Ένας μύθος (αστεΐος) από τον 8 αιώνα έλεγε:

Όσο θα υπάρχει Κολοσσαίο, θα υπάρχει και πολιτισμένη ζωή. Όταν καταστραφεί το Κολοσσαίο, θα σημάνει και η καμπάνα της συντέλειας του κόσμου (!)...

Ημικύκλιο, πολυδαίδαλο και μοναδικό

ανάκτορο, θαύμα αρχιτεκτονικής, που οικοδομήθηκε με τις δυναστείες των Φλαβίων (Βεσπασιανού, Τίτου και Δομιτιανού). Έχει τη μορφή που έχουν τ' αρχαιοελληνικά αμφιθέατρα.

Πρόσοψη από αρχαίο παλατάκι στη Ρώμη

Μια μικρή γωνιά υπέρωου εξωτερικής όψης του Κολοσσαίου

Γμήμα της αγοράς του Τρωιανού

Μέρος από τ' ανάκτορο του Βίκτωρα Εμμανουήλ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΡΑΝΙΝΩΝ

Πήρε αρχικά τ' όνομα Φλαβιανό Αμφιθέατρο. Μα επικράτησε η ονομασία του, Κολοσσαίο (ή Κολιζέο) μάλλον από τα κολοσσιαία μεγέθη του. Αλλά, και μια άλλη εκδοχή πως πίσω του βρισκόταν το κολοσσιαίο, ορειχάλκινο κι επίχρυσο άγαλμα του Νέρωνα 30 μ. ύψος, ή και το χρυσό Ανάκτορο του ίδιου, ή κι από το λόφο (Ιζέο (Κόλλε Ιζέο)).

Είναι σχεδιασμένο από τον Έλληνα Απολλόδωρο και τα υλικά του είναι: πωρόλιθος, τραβερτίνη, ασβέστης, σίδερα, πλιθιά και μάρμαρα. Χρειάστηκαν 100.000 κυβικά μέτρα τραβερτίνη, και 300 τόνοι περίπου σίδερο.

Το μέγαρο είχε ύψος 57 μ. και ήτανε τετραόροφο, με περίμετρο 527 μ.

Είχε 80 τόξα ο κάθε όροφος. Η εξωτερική διακόσμηση είχε κίονες δωρικού ρυθμού στον πρώτο όροφο. Στον δεύτερο, ιωνικού, και στον τρίτο κορινθιακού· ενώ ο τέταρτος ήτανε σαν υπερώο πάνω από το αμφιθέατρο.

Είχε συλλάβει την ιδέα ο Αύγουστος, για ένα μεγάλο τσίρκο πριν πεθάνει. Και το θεμέλιωσε ο Βεσπασσιανός το 72 μ.Χ.

Έτσι το έτος 80 έγιναν τα εγκαίνια από τον αδερφό του Τίτο. Σήμερα, δεν έχει απομείνει παρά, το ένα τρίτο, από την αρχαία επιβλητική σιλουέτα του.

Είχανε δουλέψει χιλιάδες δούλοι· και κυριότερα αιχμάλωτοι Εβραίοι.

Όλο το Κολοσσαίο, ήταν γεμάτο από χώρους ειδικούς για όλα τα σπορ.

Τσίρκο και αρένα, κερκίδες και αμφιθέατρα.

Τα τόξα ήταν στολισμένα με αγάλματα.

Τα πιο προσφιλή θεάματα των Ρωμαίων σ' αυτό, ήταν: οι μονομαχίες, οι θηριομαχίες και οι «ναυμαχίες».

Από την εξέδρα του ά ορόφου, απολάμβαναν τους αγώνες, ο αυτοκράτορας, οι συγκλητικοί, οι πραιίτωρες, οι ποντίφηκες και οι εστιάδες.

Από τις κερκίδες του β' ορόφου παρακολουθούσαν οι «πολίτες» (τσιβες). Από τον γ' όροφο, ο λαός· και από τον δ'... (υπερώο), οι πληβείοι... και ο πολύ φτωχός, ο «χύδην όχλος».

Οι γιορτές των εγκαινίων, είχαν διαρκέσει 100 μέρες. *

Οι χώροι του Κολοσσαίου κάθε φορά, γέμιζαν κι έφταναν τους 87.000 θεατές, γιατί, το «άρτον και θεάματα» τό 'χαν βασικό αξίωμα της ζωής.

Μπαίνει κανείς από την «πύλη της ζωής», και τα βλέμματά του πλανιούνται και πελαγώνουν μέσα στα δαιδαλικά και μινωταίρια ερείπια του μεγαθήριου. Κι αναλογίζεται σε μνήμες μακρινές, εκείνα τα αιμοχαρή θεάματα, που χιλιάδες — κατά την παράδοση — μάρτυρες χριστιανοί και άλλοι μονομάχοι, άφησαν σ' εκείνη την αρένα την τελευταία τους πνοή και οδηγήθηκαν στον αγύριστο από την «πύλη του θανάτου», ξεσκλίδια τα κορμιά τους από τ' άγρια θηρία.

Μα ο Μέγας Κων νος, καλά έκανε και καταδίκασε και αποκήρυξε εκείνα τα αιμοδιψή θεάματα. Είχαν στοιχίσει τόσες ανθρώπινες ζωές, και χώρια ζωές 9.000 περίπου ζώων.

Αυτά καταργήθηκαν ολότελα το 404 μ.Χ. Και το Κολοσσαίο το γκρέμισαν λίγο λίγο οι σεισμοί.

Το 1312 έγινε ιδιοκτησία του Δήμου της Ρώμης.

Στις Κατακόμβες Ντομιτίλλα

Την άλλη μέρα, στην αιώνια πόλη των απειράριθμων μνημείων, δεν είναι διαθέσιμη, έστω για περιεχτικές περιγραφές, η όποια θυσία χρόνου..

Γιαυτό, με μια επιμονή, βρεθήκαμε και στις Κατακόμβες της Αγίας Ντομιτίλλας, έπειτα από σχετικήν απόσταση.

Έχουν διακλαδωμένους χώρους πάνω από 20 χλμ. και 4 γηοξύστες ορόφους. Οι μεγάλες κατακόμβες είναι 8, και οι μικρές αμέτρητες για 100.000 νεκρούς και τέλειο εξαερισμό.

Τ' όνομα του αρχαιότερου αυτού υπόγειου κοιμητήριου, έμεινε από τ' αυτοκρατορικό γένος των Φλάβιων, που η Ντομιτίλλα έγινε... οσία, μαρτύρησε, και λατρεύτηκε πολύ σαν αγία.

Κατεβαίνουμε σε μια πρώτη υπόγεια

ζώνη και βλέπουμε τη βασιλική, (χριστιανικό ναό) που είναι χτισμένη το 390 με 395μ.Χ. πάνω από τους δύο τάφους των αγίων. Έχει μέσα αρχαίους κίονες και σαρκοφάγους, βωμούς και λυχνοστάτες.

Διαβάζουμε ένα επίγραμμα του Δαμάσου προς τιμή των αγίων Νηρέα και Αχιλλέα. Και μέσα από αψίδα βλέπουμε το δεσποτικό θρονί, που απ' αυτό ένας πάπας Γρηγόριος στα τέλη του 4 αι. έβγαζε κραυγές πόνου για τις επιδημίες, τις πείνες και τις επιδρομές των βαρβάρων.

Προχωρούμε κατεβαίνοντας σε 40 σκαλοπάτια σε άλλη πτέρυγα. Βλέπουμε κρυψώνες και καταφύγια του 2 αι. στους τάφους των Φλάβιων Αυρηλίων.

Στη ζώνη αυτή είναι η στοά που λειτουργούνταν η «Αγάπη». Και πιο κάτω, λαβιρίνθιοι διάδρομοι, πολυγωνικά κουβούκλια και τάφοι, ειδωλολατρικές τοιχογραφίες επιγραφές. Και στο νοτιότερο τμήμα αυτού του κοιμητηρίου, υπάρχουν σκοτεινές γωνιές και κρύπτες.

Αλλά, στη Ρώμη οι κατακόμβες είναι πολλές· και τα πιότερα υπόγεια κοιμητήρια, βρίσκονται στη μεγάλη οδό την Άππια Αντίκα, που είχε διανοιχτεί από τον Άππιο Κλαύδιο το 312 π.Χ., αυτή, που σε κατοπινά χρόνια, επεκτάθηκε ως το Μπρίντεζι και τον Τάραντα, να ενωθεί με την αντίστοιχη της οδού Εγνατίας, που άρχιζε από Λυρράχιο και πήγαινε προς Θερμαϊκό και Βόσπορο.

Στο Τίβολι

Μια πρωινή αυγουστιάτικη εκδρομή, πτ' όμορφο και ξακουστό ΒΑ προάστιο της Ρώμης το Τίβολι, είναι όλο ζωή, δροσιά, νέα μυρόβολη πνοή και χάρη.

Πρωτόθωρες αγόρταστες χαρές· κι ανασασμοί στιγμών ευτυχισμένων.

Εξάισια διαδρομή 32 χλμ. από την πρωτεύουσα, διασχίζοντας τη βία Γκαέτα με το πούλμαν, που ανηφορίζει κιόλας στην πλαγιά, κι είμαστε στην κωμόπολη Γίβολι, χτισμένη απάνω σε μικρό βουνό. Είναι γνωστό και φημισμένο για τις πεντάμορφες, βίλες, τους κήπους και τα πολλά νερά του.

Εδώ πρυτανεύουν οι τεχνητές ομορφιές στη φύση.

Για πολλούς αιώνες το Τίβολι στη θέση της αρχαίας πόλης Τίμπουρ, είχε ξεχωριστά προνόμια.

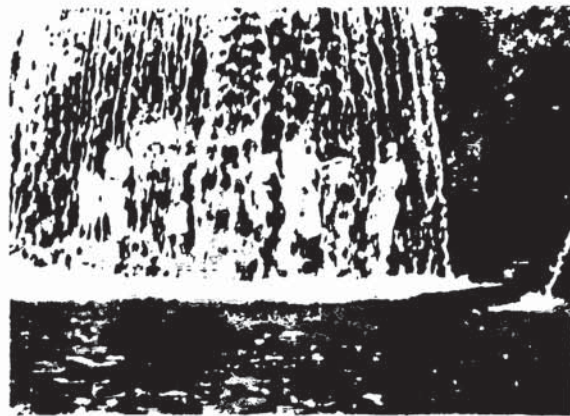
Ο ποταμός Ανιένη, προσφερόταν για καλλιτεχνικούς καταρράχτες και φοντάνες.

Εδώ παραθέριζαν οι αυτοκράτορες, οι μεγιστάνες, οι πατρικίοι της αρχαίας Ρώμης.

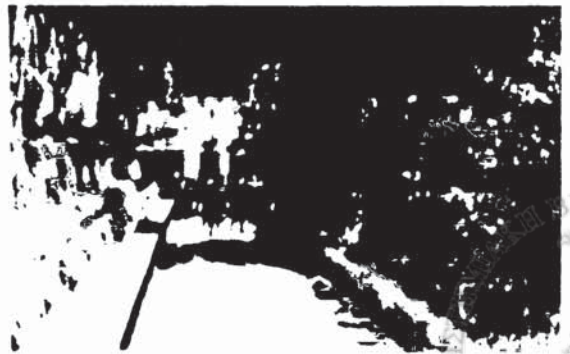
Εδώ είχαν τα πολυτελή παλατιανά τους θέρετρα, ο Τραϊανός, ο Μαικήνας, ο Αδριανός, ο Κάτουλλος, ο Σαλούστιος, ο Οράτιος κ.ά.

Η βίλα Αντριάνα είναι από τις αρχαιότερες στην πόλη.

Σ' αυτή, πέρασε τα υστερνά χρόνια του βίου του, ο Αδριανός, ανάμεσα σε καλλιτεχνικές αναπαραστάσεις, από τοπία και μνημεία της Ελλάδας και της Αιγύπτου, που τον είχαν τόσο εντυπωσιάσει και καταγοητέψει, στις εκστρατείες της νιότης του.

Ομπρελιωτό συντριβάνι στη Βίλα ντ' Έστε

Η λεωφόρος με τις 100 βρύσες

Μα η Βίλα ντ' Έστε, δεν έχει καμιά αρχαιολογική σημασία, και κανένα «αντικείμενο» μυστικό αιώνων, δεν υπονοού-

Νότες της Εθνικής Αντίστασης

Για την ΕΠΟΝ και την επέτειό της

Στις 23 Φλεβάρη γιορτάστηκε αχνά και τυπικά, από την Πολιτεία η 44η επέτειος ίδρυσης της ΕΠΟΝ (Εθνικής Πανελληνίας Οργάνωσης Νέων).

Αν «η ιερά τυπογραφία, εκδικείται εκείνους που δεν κρύβουν τις μωρίες τους, και παραδίδονται εκουσίως όεσμοι εις το κριτήριο της ιστορίας» όπως έγραφε ο Κοραΐς, στην εποχή μας η Τ.Υ. που ρίχνει στον αέρα, από χείλη ζωντανά, «έπεα πτερόεντα», ώσπου να τα πάρει ο άνεμος της λήθης... μένουν ίχνη ντροπής του ατάλαντου συνεντευξία. Αιτία βέβαια ο δύσκολος, ο ουσιαστικός λόγος, ο προφορικός.

Η φιλοδοξία τ' ανθρώπου να φανεί, να επιδειχτεί, δεν τον αφήνει ν' αποφεύγει την Τ.Υ.

λες κι είναι διάβολος, χωρίς λιβάνι.

Έτσι στις 22.2.87, με την 44η επέτειο της θρυλικής ΕΠΟΝ, την έκαθε και μια συμπαθής κυρία παλιά Επονίτισσα, η Β.Γ. που εμφανίστηκε στην ΕΡΤ 1, κι είπε δυο λόγια αταίριαστα κι ανούσια για την ηρωική ΕΠΟΝ.

Εκείνο το βράδυ δεν είπε τίποτ' άλλο παρά μόνο τούτα:

«Η ΕΠΟΝ δεν ήταν τίποτε το ιδιαίτερο, αλλά, ό,τι ήταν και ο στρατός στ' αλβανικό μέτωπο.» Και επανέλαβε αόριστα: «Η ΕΠΟΝ δεν ήταν τίποτα το ιδιαίτερο. Ήταν αυτό που κάνει πάντα ο λαός μας, όταν υπερασπίζεται κάθε ωραίο και καλό σ' αυτό τον τόπο.»

Αυτό ήταν όλο από μέρους της. Δεν ξέρουμε αν την κόψανε παρακάτω τα ψαλίδια... Συνοπτικά πάντως, τά 'πε ως φάνηκε η συναγωνίστρια... και δεν είναι επικριτέα, γιατί δεν μπό-

νε τα κελαηδίσματα των πουλιών και τα τρεχούμενα νερά, που κυλάνε άφθονα κι αρμονικά, αείρροα, μαγευτικά, κάτω από τετράψηλες και πυκνόφυλλες δεντροφυτείες.

Ήτανε πριν, η ευτυχισμένη κατοικία του καρδινάλιου Ιππόλυτου ντ' Έστε, που έχει δημιουργήσει ο αρχιτέκτονας Πίρρο Λιγκόριο το 16ο αιώνα.

Ο διαπρεπής καλλιτέχνης, δε μετέτρεψε απλά το μοναστήρι του 13 αι. σε μεγαλόπρεπο παλάτι, με πολλά διαμερίσματα, που στόλισαν μετά, οι ζωγράφοι Αγκρέστι και Τσούκαρι με περίφημες τοιχογραφίες, αλλά δημιούργησε, ένα πρότυπο παραδεισένιο πάρκο, με πανθαύμαστα βρυσιμιά νερά και 1.100 λογής λογιών συντριβάνια και μικρούς καταρράχτες.

Μόνο η «Βρύση της κουκουβάγιας και των πουλιών» ανακελαρίζει και πλάθει μύρια κι αδιάκοπα σφυρίγματα και μουσικά γλυκότητα ακούσματα.

Οι φοντάνες, έχουν τέτοιους ανακλαδιστικούς φιλοτεχνημένους πίδακες, που οι χοροί και τα παιγνίδια των νερών, καταμαγεύουν τους τουρίστες.

Η λεωφόρος με τις 100 βρύσες στην

αράδα, δίνει μια ζέχωρη κι αποθεωτική μαγεία, κάτω από ημερώδια δέντρα με χρωματιστές και πλουμιστές πολύφωτες φαντασμαγορίες.

Εδώ, η ψυχή του περιηγητή, αναγεννιέται, με δροσερούς ανασασμούς και γλυκαρίγη ευδαιμονίας.

Όμως, είναι καιρός ν' αποχαιρετήσουμε τη Βίλα ντ' Έστε και το Τίβολι, με λίγους στίχους του ποιητή της Θεσ/νίκης Βαγγέλη Σουλτάνη (που τονε μάγεψε κι αυτόν το 1976, η πρωτόφαντη και φυσικοτεχνική θέα του πάρκου)... γιατί ο χρόνος, μας ορίζει ταξίδι για τη Φλωρεντία.

Λ. Μάλαμας

«Φοντάνες με μουσικά νερά αναβρυτηρίων,

... μαγεμένη σιγή, σκέπαστρο ονείρων.

Πολύχρωμοι πίδακες για φανταχτερές νύχτες,

τοπίο του έρωτα και φαντασία φύσης και τέχνης.

Πράσινη ορχήστρα που ψιθυριστά ακούγεται

ανάμεσα στα φύλλα των δέντρων.

Όραμα μεθυστικό, που από γρήγορο έγινε αιώνιο

κώς να μη χτυπήσει το θάμπος σου ωραία Βίλα ντ' Έστε;

Παραδείσια γη, που έκανες την καρδιά μας φωτο-μηχανή,

για να σε βλέπουμε πάντα με τα μάτια της ψυχής μας».

(Η συνέχεια των εντυπώσεων στο επόμενο)

ρσε όλα τα χρόνια ν' αποτιμηθεί την ιδιαίτε-
ρη αξία της ΕΠΟΝ και τα τόσο ασύγκριτα κι
απαρράλληλα χαρακτηριστικά της.

Όμως, τιμές που αγωνιστήκαμε κι έχουμε
μνήμη, κρίση και γνώση, αποκρυσταλλωμέ-
νους χαρακτηρισμούς και πλουσιές εμπειρίες,
θα πρέπει κάπου - κάπου, να θυμίζουμε συ-
γκριτικά και σ' άλλους, ποια ήταν έστω και
περιοχτικά η ΕΠΟΝ, με λίγα παραδείγματα.

Ας μας επιτραπεί λοιπόν μια σύγκριση μ'
αυτό που είπε η κ. Η.Ι.

1) Ο στρατός στον ιταλογερμανικό πόλεμο,
αριθμούσε μέχρι 200.000, στρατευμένα παλικά-
ρια, που οπωσδήποτε τα περισσότερα πολέ-
μησαν γενναία, ιδιαίτερα σ' αλβανικό μέτω-
πο, παρά τα πενιχρά εφόδια καθι' λογής. Σε
αντίθεση βίβαια με τις πάνοπλες κι αστακό-
ποιημένες στρατιές του Μουσολίνι.

Όμως, υπήρξε και η μειοψηφία από δι-
λους και λιποτάχτες κι εκτίνοι που έβαζαν
χιλιδρονιές στα πόδια και ζυχαρίζονταν στα
τοιγάρα κ.λπ., προσποιητικά κόλπα ασθινει-
ών, για να κερδίζουν φυγομαχίες και μετωπι-
σθην.

Έτσι η ΕΠΟΝ ήταν Πανελλήνιο Κίνημα Νέ-
ων 600 χιλιάδων εθελοντών. Ήταν ένας αυ-
θόρητος πατριωτικός ζήτησμοός, στο μεγα-
λύτερο και δυναμικότερο τμήμα του λαού μας
από 15 ως 25 χρονών που πιέζεται με πανθού-
μιστη αυτοθυσία, μίαν απαρήμηλη Αντίστα-
ση, ενάντια στους φασίστες κατακτητές.

2) Η ΕΠΟΝ εμπέδωσε μαχητικά τα τμήματα
του ΕΛΑΣ. Έχει οράματα και τα πιο υψηλά
ανθρώπινα ιδανικά, τά'κανε λάβαρα του αγώ-
να της. Οι αντάρτοι ποντίες γεμάτοι ψυχωρη-
τική δύναμη και πατριωτικές ελπίδες, αγωνί-
ζονταν νυχτα - μέρα σ' όλη τη χώρα, με αυτή
παρηγορη που μόνο με το μπότι των αγωνιστών
του 1821, μπορούν να παραλληλιστούν.

3) Από τις 10.000 περίπου νεκρούς που έλα-
σε ο ΕΛΑΣ στον καταπληχτικό και πανικόβλητο
για τους εχθρούς εκτίνον αντάρτοπόλεμο, οι
6.000 νεκροί, ήταν οπωσδήποτε παλικάρια της
ΕΠΟΝ, αποφασισμένα να θυσιάσουν την ω-
ραία ζωή τους, πολιμώντας - τραγουδώντας
και πέφτοντας, όχι μόνο απλά για την πατρίδα
και τη λευτεριά, παρά, και για μια καινούρια
Ελλάδα!

4) Άλλο χαρακτηρισμό είχε η υποχρεωτική
επιστράτευση στον πόλεμο του 1940, κι άλλον
πιο θαυμαστότερο είχε, για το λαό και την Ε-
ΠΟΝ η εθελοντική αυτοστράτευση, ως την
απελευθέρωση.

4) Ας θέλουμε ποτέ ν' αδικήσουμε στρατό
και λαό στην πλειονότητά του, που με τόσο

φτωχά υλικά μέσα, αλλά με τόση ενδοσχρη και
φιερωτή ηθική δύναμη, πολέμησε ηρωικά κι
υποδεκάτισε και ταπεινώσε μίαν άψυχη και
υπεροπλισμένη αυτοκρατορία.

5) Η ΕΠΟΝ, θα λέγαμε, πως ήταν η συνέχεια
του μεγάλου αγώνα - κι όχι ενάντια σ' έναν
εχθρό, παρά σε τριπλή κατοχή.

Έτσι η ΕΠΟΝ έγραψε με το αίμα και την
εθνική περηφάνια της, αφηφώντας το θάνατο,
στα πεδία των μαχών και στα εκτελεστικά α-
ποσπασματα των κατακτητών, τις πιο αδρές κι
ατίμητες σελίδες δόξας της αθάνατης ψυχής
του νεότερου ελληνοισμού.

6) Θυμίζουμε' εδω, ελάχιστα από τα γνωστά
τις παραδείγματα αυτοθυσίας, λιβεντιές και
γενναιοφροσύνης Επονιτών, συντοχυρά αντί-
δοτα σε κάθε στιγμή.

7) Έως τρεις Επονίτες του Κατατρού του
Υμητιού, Κιοκμινίδη, Αυγέρη και Φωλιό-
πουλο, που ολοκαυτώθηκαν μέσα του, πολε-
μώντας.

8) Την Επονίτισσα Σιαθοπούλου, που έπεσε
στην οδό Ομήρου και Πανεπιστημίου, από το
ναζιστικό τανκς, όταν έβγαλε το παπούτσι της
να χτυπήσει το βάρβαρο τανκίστα.

9) Την Ηρώ Κωνσταντινούπουλου που εκτέλε-
στηκε στο Χαϊδάρι για να μην προδώσει.

10) Τον Επονίτη Σόλωνα Κωνσταντινίδη
στα Γιάννινα που κατέβησε και ξέσκισε τη
γερμανική σημαία, από το ρολόι της κεντρι-
κής πλατείας μπροστά στα ματια των κατα-
κτητών και τον εκτέλεσαν κομηγώνοντας τον.

11) Την Επονίτισσα Θωμάκου στο Αγρίνιο,
που για να μην αποκαλύψει τίποτα, προέφησε
το θάνατο.

12) Τον 14χρονο αντάρτοεπονίτη «Αιτώρη-
το» (που είχε κοντά του ο Άρης Πελοουχιώτης
στο Γοργοπόταμο) που έπιασε τον Ιταλό αξι-
ωματικό αιχμάλωτο και τον οδήγησε με τα
χέρια ψηλά ως το Μαιουρολιθάρι.

13) Την Μαργαρίτα Μολοβιάδα τη δασκάλα,
τη γνωστή κι από το θεατρικό έργο του Γ'
Σταύρου.

14) Το Μάριμη τον Γουάρα το γέν, γραμμα-
τέα της ΕΠΟΝ στην περιφέρεια Γιαννινών,
που στο γερμανικό στρατοδικείο προέφησε,
την κρεμάλα... με τον Γύτση και Φίλιππο.

15) Έως Επονίτες που για να πιάσουν τον φέ-
κι να πολεμήσουν, σήκωναν το μπότι τους στις
μύτες των ποδιών τους, για να φανούν ψηλότε-
ροι μπρος στους καπιτανιούς και να κριθούν
κατάλληλοι για την πρώτη γραμμή. Έτσι,
είναι άπειρα τα παραδείγματα των Επονιτών
που λαμπρύνουν την αγωνιστική αντίσταση
κή ιστορία του λαού μας, και θα τιμούσαν αιώνια

το γένος των Ελλήνων.

Η ΕΠΟΝ άνοιξε λεωφόρους και καλλιέργησε βαθιά το έδαφος των ψυχών, για να ριζοβολούν και να καρπίζουν τα ιδανικά του λαού και του έθνους μας, στις γενεές του μέλλοντος.

Λάμπρος Μάλαμας

Ο αγωνιστής Νίκος Θ. Καλογιάννης από την Αλόνησο τέταρτος από αριστερά στη σειρά του συσσιτίου στην Εθνική Αντίσταση Μ. Ανατολής

Μνήμη Γάκη Ζέρη

Του Λήμου Βότσικα

Η Πάργα, όπως και άλλες πολιτείες της Ελλάδας: Μεσολόγγι, Τριπολιτσά, Αθήνα, Γιάννινα, στάθηκε πάντα στο πλευρό του μαχόμενου έθνους. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας, όταν οι Σουλιάτες πολεμούσαν τους Τούρκους και τον Αληπασά, οι Παργινοί τους εφοδίαζαν με τρόφιμα και άλλα υλικά, για να πολεμούν τον τύραννο. Στην κατοχή οι κάτοικοι της Πάργας οργανώθηκαν από τους πρώτους στο ΕΑΜ, στην καινούρια φιλική εταιρία και βοηθούσαν ποικιλότροπα τον αγώνα. Ιδιαίτερη προσοχή έδιναν οι Παργινοί στις πρώτες ομάδες του ΕΛΑΣ. Τις εφοδίαζαν με ρούχα, παπούτσια, σόλες, φάρμακα και ότι άλλο τους ήταν απαραίτητο.

Ένας από τους πρωτοπόρους Εαμίτες της Πάργας ήταν και ο Γάκης Ζέρης, εργάτης στο εργοστάσιο ηλεκτρικής ενέργειας της Πάργας και στα χρόνια της κατοχής εργάτης σε ηλεκτρικό αλευρόμυλο στην Αγιά. Επειδή λόγω της δουλειάς του μπορούσε να πηγαίνει Πάργα - Αγιά, η Οργάνωση του ΕΑΜ της πόλης τον χρησιμοποίησε σαν σύνδεσμό της με την ομάδα των ανταρτών Μπαλούμη - Τσουκνίδα. Ο Ζέρης κατατόπιζε την ομάδα για τις κινήσεις του εχθρού, για την αντεθνική δράση των προ-

δοτών, την εφοδίαζε με διάφορα είδη.

Το Φλεβάρη του 1943 έμαθε από Παργινή που δούλευε στην καραμπινιερία, πως θα συλληφθούν από τις αρχές κατοχής 18, ίσως και περισσότεροι Παργινοί. Με μεγάλο κίνδυνο της ζωής του, (γιατί ο καιρός δεν τον έκαιρνε, η κυκλοφορία απαγορεύονταν, έπειτα από τις 8 η ώρα το βράδυ), ειδοποίησε αρκετά μέλη και στελέχη της Εθνικής Αντίστασης, όπως το Σπύρο Βέργο, τον Παναγιώτη Βάγια, το Λάζαρο Μυρωνίδη, τον Κώστα Βασταρούχα, τον Αλέξανδρο Σίνδρα, τον Ανδρέα Δημουλίτσα, το Γεράσιμο Πρίφτη, το Σπύρο Φώτου, το Θωμά Βασιλά, το Βαγγέλη Λούρο, τον Αλέκο Μπάγκα, τον Οδυσσέα Ραφτόπουλο, τον Πέτρο Γιούργα και πολλούς άλλους, να εγκαταλείψουν την ίδια βραδιά την πόλη, γιατί κινδυνεύουν να συλληφθούν.

Έτσι, όταν στις 10 προς 11 Φλεβάρη τα μεσάνυχτα οι Ιταλοί φασίστες επέδραμαν στα σπίτια των Παργινών πατριωτών, για να τους συλλάβουν, δε βρήκαν κανέναν, εκτός από τον ίδιο, που δεν έφυγε, γιατί νόμισε, πως δεν ήταν προδομένος. Και όμως η καραμπινιερία ήξερε (από πράκτορες της Έλληνες) ότι ο Ζέρης ήταν δραστήριος αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης, πως κρατούσε την επαφή με τους ανταρτές, ακόμη υποψιάζονταν ότι, αυτός τους χάλασε τα σχέδια, ειδοποιώντας πολλούς εαμίτες να φύγουν από τα σπίτια τους, για να μην πιαστούν, γι' αυτό και τον συνέλαβαν.

Τον υπόβαλαν αμέσως σε φρικτά βασανιστήρια, για να του αποσπάσουν μυστικά της Οργάνωσης: Ποιοί είναι οργανωμένοι στην Πάργα, ποιος είναι αρχηγός τους, πού πήγαν αυτοί που καταζητούνταν, και διέφυγαν τις συλλήψεις, ποιοί υποθάλκουν τις ομάδες ανταρτών.

Τίποτα δεν μπορούσε να λυγίσει τον καινούριο αυτό ήρωα και μάρτυρα της Πάργας. Ούτε η φάλαγγα, ούτε τα καμμένα αυγά στις μασχάλες, ούτε το κάψιμο με βρασμένο λάδι, ούτε το αλάτι στα τραύματά του. Κάθε φορά, που άρχιζαν τα βασανιστήρια, τους απαντούσε «Δεν είδα, δεν ξέρω τίποτα».

Με πληγιασμένο όλο το σώμα, κρησμένο σαν τύμπανο, ανίκανο να σταθεί στα πόδια του, τον μετέφεραν στα Γιάννινα, όπου φασιστικό στρατοδικείο τους, τον δίκασε σε θάνατο...

Έπειτα τον γύρισαν στην Πάργα, να τον τουφεκίσουν εκεί, για να τρομοκρατήσουν το λαό.

Τον εκτέλεσαν στο κάστρο της Πάργας, στις 19 Μάρτη του 1943. Αντιμετώπισε το θάνατο καλικάρισμα.

Η συζήτηση για τη γλώσσα

Ένας αντίλογος —

Του Βασίλη Κατσαβού

Τον τελευταίο καιρό γινόμαστε μάρτυρες μιας έντονης αναζωπύρωσης του γλωσσικού θέματος. Δεν ανήκουμε σε κείνους, που θεωρούν το φαινόμενο σαν μια στείρα και χωρίς νόημα αναβίωση της παλιάς γλωσσικής διαμάχης. Ούτε νομίζουμε ότι το θέμα έχει εξαντληθεί από τις περασμένες γενιές, πως ό,τι ήταν να ειπωθεί, ειπώθηκε πια και με το παραπάνω.

Οι καιροί ανανεώνουν και αναμορφώνουν ακατάπαυστα τα βασικά προβλήματα μιας κοινωνίας, που είναι έτσι αναγκασμένη να τα διερευνάει ακατάπαυστα στη νέα τους μορφή, να τα κατανοεί και να τα επιλύει.

Το ατύχημα στην περίπτωση μας, είναι ότι:

Τα τελευταία του λόγια προς τη μάνα του και τις τέσσερις αδερφές του ήταν:

«Πεθαίνω για την Πατρίδα. Σταθείτε ορθές».

Η πέτρα της αντίστασης

Βασίλη Ν. Κωστόπουλου

Αυτή την πέτρα αδέρφια μου
πρέπει να σεβαστείτε
την έβαψε το αίμα μου
για να λευτερωθείτε.

Ω τού, πέτρα σμιλεμένη
μ' καλέμι και σφυρί
τη καρδιά μας πονεμένη
'τι το θέλουν οι σκληροί.

Εγώ εδώ δε θάφτηκα
και φάγανε τα όρνια!...
Όμως για Σας σκοτώθηκα
στης κατοχής τα χρόνια.

το γλωσσικό θέμα περιπλέκεται ολοένα και περισσότερο με τις ιδεολογικές, τις πολιτικές και τις άλλες σκοπιμότητες και προκαταλήψεις μας. Αυτό έχει σαν επακόλουθο τη σύγχυση και τη στρεβλή θεώρηση του θέματος.

Θ' αναφέρουμε ακόμα ότι, η κατάσταση επιδεινώνεται με την παρέμβαση ατόμων, χωρίς μια στοιχειακή ενημέρωση και κατάρτιση. Η γλώσσα είναι βέβαια μια κοινωνική λειτουργία με σοβαρή επίπτωση στη ζωή και στη μοίρα του καθενός, και σε κανέναν δεν μπορούμε ν' αρνηθούμε το δικαίωμα να έχει γνώμη. Εκείνο που πρέπει όμως να τονίσουμε, είναι ότι πρέπει αυτή του καθενός η γνώμη, να μην είναι αβασάνιστη ή πρόχειρη. Το ότι μιλάμε και βιώνουμε όλοι τη γλώσσα, δε σημαίνει ότι είμαστε, μονάχα μ' αυτό, σε θέση και να την ερμηνεύουμε θεωρητικά. Φαίνεται, αλλά δεν είναι εύκολο το εγχείρημα.

Αλλά, αν έχομε μια τέτοια αξίωση από κάθε μη επώνυμο, πολύ περισσότερο από ένα κατά τεκμήριο υπεύθυνο πρόσωπο. Αναφερόμαστε, στο άρθρο του κ. Α.Ν. Ζούμπου με τον τίτλο «Γλώσσα και πραγματικότητα» (Δαυλός, τεύχος αριθμ. 60).

Η όλη έγνοια του κ. Ζ., «εκείνο που πρωτεύει σήμερα», όπως γράφει, είναι να διατηρηθεί η ιστορική ορθογραφία των λέξεων». Και τούτο «γιατί πρέπει να διατηρεί πάντα την ταυτότητά της... για να μπορεί αύριο ο κάθε «ληξιαρχος» να ανοίγει το βιβλίο των αιώνων και να βρίσκει τη ληξιαρχική πράξη γεννήσεώς της».

Θα πρέπει καταρχή να κατανοήσουμε ένα πολύ απλό πράγμα. Η γλώσσα, η οποιαδήποτε γλώσσα, δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Απότοκο της κοινωνικής αναγκαιότητας που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη ζωή, αιτιολογείται από το γεγονός ότι υπηρετεί ανθρώπινες, κοινωνικές ανθρώπινες ανάγκες. Η επικοινωνία, η συνεννόηση, η έκφραση, η διάδοση και κυκλοφορία των εμπειριών και ιδεών, αποτελούν γι' αυτή το λόγο ύπαρξης. Ο,τιδήποτε διευκολύνει αυτή τη λειτουργία της, πρέπει να γίνεται δεχτό με θάρρος. Ο,τιδήποτε την παρακωλύει, πρέπει να παραμερίζεται.

Δεν μπορούμε, λοιπόν, να διαμορφώνουμε

τα γλωσσικά μας πράγματα με το κριτήριο του «να μπορεί αύριο ο κάθε «ληξιαρχος να βρίσκει τη ληξιαρχική πράξη γεννήσεως των λέξεων». Ούτε μπορούμε να μετατρέψουμε όλους τους Έλληνες σε τέτοιους «ληξιαρχους», σε εξειδικευμένους, δηλαδή, φιλόλογους ή γλωσσολόγους.

Πέρα από αυτό όμως, η «ορθή γραφή της λέξεως», δηλαδή η αμετάλλαχτη ιστορική γραφή, καθόλου δεν διασφαλίζει την «ταυτότητα της γλώσσας». Γλώσσα δεν είναι η γραφή, το κείμενο. Γλώσσα είναι η φωνή, ο ήχος, που δεν ζει παρά μόνο τη στιγμή της εκφοράς του. Η γραφή τείνει να τον διατηρήσει παντοτεινό με τα οπτικά σημεία της. Αλλά, μάταια. Για τον απλό λόγο ότι, ο φωνητικός συμβολισμός της γραφής μεταλλάζει ή αλλοιώνεται με το πέρασμα του χρόνου. Και τούτο έχει σαν αποτέλεσμα να χάνουμε την αυθεντική φωνητική εικόνα των αρχαίων λέξεων. Παράδειγμα: Τα η, ι, υ, ει, οι, υι, συμβολίζουν σήμερα για μας τον ίδιο ήχο (ι). Είναι όμως βέβαιο, ότι, για τους αρχαίους Έλληνες εσυμβόλιζαν επτά διαφορετικές φωνές ή φθόγγους.

Πλаниόμαστε, λοιπόν, όταν νομίζουμε ότι διατηρούμε την ταυτότητα μιας λέξης, με το να διατηρούμε απλώς τα παραπάνω γραμματικά της ψηφία στη γραφή, και είναι έτσι βέβαιο ότι αν οι αρχαίοι τραγικοί, λογουχάρη, άκοιγαν να τους απαγγέλλουμε τα κείμενά τους με τον τρόπο που τα διαβάζουμε σήμερα, είναι βέβαιο, ότι δε θα καταλάβαιναν τίποτα.

Συμπέρασμα: Η ταυτότητα της γλώσσας, δηλαδή η αυθεντική αρχαία φωνητική της (και όχι βέβαια το νοηματικό περιεχόμενο των κειμένων για γλώσσα μιλάμε), η αρχαία, λοιπόν, γλώσσα ούτε να διατηρηθεί αυθεντική, ή αναλλοίωτη μπορεί, ούτε, περισσότερο, να αναστηθεί μπορεί με τίποτα.

Ο συντηρητικός ζήλος του κ. Ζ. οδηγεί μοιραία σε σύγχυση. Ανασύρω από το κείμενό του ετούτα:

«... Δεν είναι δυνατόν να απλοποιήσουμε τη γλώσσα, για να την κάνουμε δήθεν βατή για το λαό, κακοποιώντας τη ρίζα της και καταργώντας τα διάφορα ι ή τυ ο. Ας πάρουμε ένα παράδειγμα: τις λέξεις «φορά» και «φωρά». Το ένα σημαίνει τη γνωστή «μια φορά» κ.τ.λ., το άλλο σημαίνει «κλοπή». Σήμερα λέμε «ο τάδε εφωράθη καπνίζων»... και ερωτώ, εάν το «φωράω-ώ» (που σημαίνει «κλέπτω») γραφεί με ό μικρον, θα πει άλλο πράγμα, θα πει «φωράω τα

ρούχα μου»... κ.λπ.».

Η λέξη «φώρα» [«φώρα» και όχι «φωρά» κ. πρύτανι), καθώς και το ρήμα «φωράω-φωρώ» (που δε σημαίνει καθόλου «κλοπή» και «κλέπτω» αντίστοιχα, αλλά σημαίνει την αναζήτηση του κλέφτη ή των κλοπιμαίων) είναι δυο λέξεις που έχουν περιπέσει σε αχρησία, δυο ξεχασμένες λέξεις. Γιατί δε λέμε καθόλου σήμερα, λογουχάρη, «ενεργώ φώραν», ούτε «εφωράθη καπνίζων». Μεταχειριζόμαστε όμως δυο παράγωγά τους: «αυτόφωρος» (που σημαίνει τότε αυτόν που αποκαλύπτεται μόνος του) και «κατάφωρος» (αυτόν που «πιάνεται στα πράσα», ενώ επιτελεί την αξιόποινη πράξη). Και ο Νεοέλληνας που μεταχειρίζεται αυτά τα παράγωγα (με κάποια νοηματική διαφοροποίηση) δεν έχει ιδιαίτερο λόγο, ή ανάγκη ν' αναζητάει τη «ληξιαρχική πράξη γεννήσεως των». Αυτό είναι έργο του ειδικού γλωσσολόγου ή ελληνιστή.

Όλα αυτά όμως δεν είναι για θλίψη. Οι γλώσσες ακατάπαυτα αχρηστεύουν, ή σιγάζουν λέξεις και ακατάπαυτα κλάθουν καινούριες.

Μια μικρή ομάδα ελληνιστών, στο πανεπιστήμιο του YALE θαρρώ, (το αναφέρω με επιφύλαξη, γιατί ακούστηκε στην τηλεόραση, αλλά δεν έγινε ποτέ να επιβεβαιωθεί), καταχώρησε σε ηλεκτρονικό αρχείο περίπου εξήντα εκατομμύρια ελληνικές λέξεις από την προκλασσική μέχρι και την ελληνιστική εποχή.

-Εξήντα εκατομμύρια λέξεις!! Όταν οποιαδήποτε σύγχρονη ευρωπαϊκή γλώσσα δε φτάνει το ένα εκατομμύριο.

Τι σημαίνει αυτό, ανεξάρτητα έστω από την ακρίβεια του αριθμού; Σημαίνει ότι, η ελληνική γλώσσα, από τ' αρχαία χρόνια διαρκώς έπλαθε και ταυτόχρονα διαρκώς αφάνιζε ή εσίγαζε λέξεις. Κι αυτό συνιστά ένα πολύ κανονικό γλωσσικό φαινόμενο.

Δε θα παρακολουθήσω τον κ. Ζ. σε όλους τους συλλογισμούς του. Θα ήθελα μόνο να σημειώσω, με πολλή συντομία, ετούτα τα λίγα ακόμα:

1) Κανένας λαός και καμιά κοινωνία δεν μαθαίνει τη γλώσσα «στο σχολείο» ή «από το βιβλίο». Το κάθε μέλος της κοινωνίας «παιρνει» τη γλώσσα με το ένστικτο, με φυσικό αυτοματισμό, που δεν μπορεί κανένας σοφός ή γραμματοδιδάσκαλος να υποκαταστήσει. Άλλο είναι ή πρέπει να είναι το έργο του σκολειού. Άλλωστε το ένστικτο του λαού,

ήταν αυτό που κράτησε ζωντανή τη γλώσσα προπαγνός στη διάρκεια της τουρκικής κατοχής, όταν σκολειά και βιβλία ήταν ανύπαρχτα για αιώνες. Αλλιώς, η ελληνική γλώσσα θα ήταν τώρα νεκρή, ένα πτώμα ενταφιασμένο στους πάπυρους και τις περγαμηνές.

2) Η γλώσσα δεν αποδέχεται πολλά «πρέπει». Είναι λάθος, δηλαδή, η προσπάθεια να υπαγορεύουμε κανόνες λειτουργίας και εξέλιξης στη γλώσσα. Ένα μονάχα «πρέπει» είναι νοητό. Αυτό που επιβάλλει το σεβασμό στους νόμους και τις ιδιομορφίες, που η ίδια αβίαστα και φυσικά διαμορφώνει, με την αυτόνομη δυναμική της μέσα στη ροή του χρόνου.

3) Δεν αντέχω επίσης στον πειρασμό να μη σημειώσω — χωρίς καμιά διάθεση σωβινισμού — πόσο άστοχο είναι να παραλληλίζεται και να συγκρίνεται η εξέλιξη της ελληνικής με τη λατινική γλώσσα.

Η λατινική γλώσσα τερμάτισε οριστικά το βίο της με την κατάλυση του ρωμαϊκού κράτους. Στη Δύση, οι σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, δεν αποτελούν διάλεκτες ή παραλλαγές της λατινικής. Είναι οι γλώσσες εθνοτήτων πρωτόγονων τότε ή καθυστερημένων που, όντας φτωχές και λιγόλεξες, δανείστηκαν τον όγκο του λεχτικού τους, και άλλα βέβαια στοιχεία, από τη γλώσσα των κυρίαρχων και αναπτυγμένων Λατίνων. Και με το πέρασμα του καιρού εξελίχτηκαν ως τη σημερινή μορφή τους. Στην Ανατολή, η λατινική, επίσημη γλώσσα του Βυζαντίου για λίγους αιώνες, υποκαταστάθηκε ολοσχερώς από την ελληνική και αφανίστηκε.

Αντίθετα, η ελληνική γλώσσα, παρά τις καταλυτικές ιστορικές αντιξοότητες που έπληξαν την ελληνική εθνότητα, κρατήθηκε στο στόμα του λαού, αλώβητη και ζωντανή διαμέσου των αιώνων, σε μian αδιάσπαστη συνέχεια, με όλες φυσικά τις αναπόφευχτες προσαρμογές και εξελίξεις της.

Όπως και αν ερμηνέψει κανείς αυτό το φαινόμενο, δεν μπορεί να μη θαυμάσει τον αστείρευτο πνευματικό δυναμισμό αυτού του εύριθμου και πολύπαθου γένους των Ελλήνων.

Το πιο πάνω κείμενο αποτελεί αντίλογο σε όσα βασικά υποστήριξε ο τ. πρόεδρος του πανεπιστημίου Πατρών κ. Α.Ν. Ζούμπος σε άρθρο του στο περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ».

Στοχαστικό & λυρικό αφήγημα

Ο λαβωμένος

Του Γιώργου Παπαστάμου

Και ήτανε τότε, που ζούσαμε στ' ανισόρροπα κάστρα της τυφλής νύχτας. Τότες, που δεν μας ήθελε το φως, μη μας προδώσει. Τότες που εταράχτηκαν τα σωθικά μας — θυμάσαι Αντρόνικε — απ' το κλάμα της πληγωμένης μας αλήθειας.

Και δεν είχαμε πόδια να περπατήσουμε απ' τα κρυσθαπήματα και τις βαριές λαβωματιές μας. Βουλιάζαμε στη λάσπη ως το γόνατο κάτω απ' το μολυβένιο φως των τεφρών ουραμών του ατέρμονου χειμώνα. Κι ως φτάναμε σε γκρεμούς νιώθαμε νά 'μαστε ανάμεσα στο γοργό κι ανεπαίσθητο πόνο και σ' ένα ασύλληπτο, διαβρωτικό κι ατέλειωτο μαρτύριο. Και τρόπο δε βρίσκαμε να σταματήσουμε το αρχαίο μας ρίγος, ότι κραυγές πρωτάκουστες και κλάματα και φτερά, αχούσανε μέσα στην ανήσυχη καρδιά μας.

Και βαδίζοντας ασταμάτητα μήνες πολλούς. Και χρόνους κι ελπίδες δεν είχαμε να βάλουμε σε τάξη τη ζουρλή πατρίδα. Και κάποιο βράδυ παγερό είμασταν κονεμένοι στου Ταταράκη το χάνι, ότι μας βάρεσαν ύπουλα οι οχτροί, γιατί μας πρόδωσαν οι αχάριστοι φίλοι. Και είχαμε ρίξει μέσα στο άχυρο το λαβωμένο μας σύντροφο, μόλις γλιτωμένο απ' τη βροντή και τ' αστροπελέκι του χαλασμού.

Σβησμένο μες στη θαμπή χλωμάδα του, ήτανε το πρόσωπο του αδερφού μας! Θυμάσαι, Αντρόνικε; Κι εμείς όλο και συγκρατούσαμε το δάκρυ, ότι δεν ήθελε ο λαβωμένος να κλαίμε για το θάνατό του. Λεν μας ήθελε κιοτήδες εμάς τους συντρόφους του, με τα καπνισμέν' αυτόματα, τις τρεις αράδες τα φυσίγγια χιαστί και τ' άδεια σακκίδια της νηστείας μας, της κακουχίας και της στέρησης.

— Εσείς φοβάστε και τον ίσκιο σας πριν πεθάνετε... μας έλεγε.

Τον κοιτάζαμε όλοι μέσα στα μεγάλα του μάτια που αργά-αργά βασιλεύαν.

Κιοτήδες, μας φώναζε με άγρια θλίψη... Κιοτήδες μη με κλαίτε, μην... κλαίτε κιοτήδες.

Κι εμείς δε λέγαμε τίποτα... ότι η σιωπή ήταν μια θάλασσα, που είχε φλοιόσβο απόμακρο...

Και όταν κλαίγαμε, πνιχτά, εκείνος τ' άκουγε και μες στο παραμιλητό του, μας έλεγε

πράγματα φοβερά... Κι εμείς νιώθαμε, να 'μαστε στο λιόλουστο βράχο μας, τον πελεκημένο από τα προαιώνια κύματα και τα καράβια π' αλαργινά ταξίδευαν, στη ζοφερή θάλασσα του θανάτου, να περι-πλέκονται ολοένα σ' ένα θολό αργοσάλευτο φως και να βουλιάζουν.

— Εδώ, αφήστε με, σ' αυτή την κρία κάμαρη τη μεγάλη... Έλεγε και φευγάτε... Πάρτε βιασύνη και φευγάτε, ότι η βιασύνη δεν βιάζεται. Κι ας μη ζυγώνει σιμά μου κανείς. Ότι εδώ μπορεί να πεθάνω, όταν συναγροικηθώ με τη θάλασσα, όταν το θαρραλέο πλοίο το καταμαυρο του θανάτου, φτάσει κιά κοντά στις ακτές μου, στο βουβό περιγιάλι μου... πέρα!

— Εδώ αφήστε με... έκραζε. Και σε μας δεν έδινε χέρι ο κόνος, να τον αφήναμε: Ότι άλλος τρελότερος δεν ήταν από μας να κάθεται καταχείμωνο να φυλάει τα χιονισμένα βουνά, να κάθεται στο νερό της θάλασσας κάτω από το δρολόκι του σκοτεινού ουρανού.

— Εδώ αφήστε με, ξανάλεγε σβησμένα... Στο μουράγιο της χλίνης, να χαιρετίσω για πάντα το μαύρο κουρσάρο-θάνατο, τη μαίφη βάρκα του, που έρχεται να με πάρει, δίχως κληγή:

Ότι ο παιδεμός, που πέφτει και σε σας θε νά'ναι τρανός, η συμφορά και το κένθος σας απέραντα.

Και σε λίγο μας είπε, ότι ήταν σιμά η θάλασσα και η βάρκα· κι ένας άνεμος βουβός φύσαγε στ' ακροθαλάσσι και δεν ήθελε να σωπάσει. Άνοιγε την πόρτα στο χάνι σφύριζε με σιωπή φύσαγε, φύσαγε. Δεν ήθελε να σωπάσει...

— Σύντροφοι... αφουγκραστείτε... Να τώρα άρχισε με πάθος το μεγάλο τραγούδι, ακούστε το αυτό το τραγούδι προτού φτάσει η γαλήνη του τάφου...

Και μετά τη γαλήνη πάλι η θάλασσα... Αλλά τότε μπορούσαμε να κλαίμε πολύ... Γιατί τον κράξαμε τον κουνήσαμε και δεν άκουγε τίποτε... Τα μάτια του ήταν στον αέρα, ενώ τώρα στα στερνά, η γη σκιρτούσε, σαν το χόχλο στο νερό που αναβράζει. Σείσμα της έδωκε στο χαροπάλεμά του, ο αντρειωμένος.

Αλλά τότες εμείς μπορούσαμε να κλαίμε πολύ!

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

Παναγιώτη Τσουτάκου

Κυκλοφόρησε
«Η ιστορία του
Κερατσινιού»

Διήγημα

Το Πάσχα του γέρο-Καλή

Μαρίας Π. Γιακουμέλλου

Ταχιά ξημερώνει λαμπρή. Η Γιώργα, ανασκοιπωμένη, με σφιχτοδεμένη τη μαντήλα γύρω απ' τ' ασήμια των μαλλιών της και τα μακριφοϊστανα, έφτιαχνε τα εντόστια του αρνιού για τη μαγειρίτσα. Ήταν πατροπαράδοτο λαμπριάτικο φαγί στο καλταϊκό, μιας παλιάς οικογένειας, που η ρίζα της κρατούσε από οπλαρχηγούς του 1821. Όλο το σόι ήταν λεβέντικο και προοδευμένο. Όμορφες λεβέντισσες γυναίκες και ρωμαίοι άντρες στολίζανε το δέντρο της γενιάς τους.

Ο Γιώργης ο Καλής, ήταν ο καλλίτερος κι ο αξιότερος απ' όλους. Κι όταν τ' άλλ' αδέρφια του αφήσανε το χωριό, για να ζήσουν στην πόλη, εκείνος έμεινε στο πατρικό τους, δεμένος με τη γη των προγόνων του, ζιμαμένος με το χόμα του χωριού του. Έκανε παιδιά και θυγατέρες και πάντρευε, κι έκτισε κι αγρόνια. Μα, τώρα που αλάργεσαν τα παιδιά του κι έμεινε μονάχος του με τη γριά του, ο Καλής βαριανε. Έγινε λιγομίλητος και κατσιόφης.

«Ε, οι χαρές των ανθρώπων διαβαταρικές είναι», φιλοσοφεί ο Καλής, καθισμένος κάτω απ' τον ίσκιο της πασχαλιάς. Με το χέρι κάτω απ' το σαγόνι και τα χιονισμένα μαλλιά στους κροτάφους σκόρπια, σαν ασήμια από ξεφτισμένο στέμμα, αφήνει τη σκέψη του να πάει μακριά, πολύ μακριά.

Κοντά στο λιακωτό, η ψυχραιμία η Μάντω, κλένει το αίμα με ζάστερο νερό, ενώ απ' την ανοιχτή πόρτα της κοιζίνας, φαίνεται το σουβλισμένο αρνί, με το δαφνικλώνι αναμεισός στα δόντια. Παράδοση κι αυτό των Καλταίων. Τ' αυγά βάφτηκαν από τη Μεγάλη Πέμπτη, ενώ σίγκαιρα φουρνίζονταν οι λαμπριάτικες κουλούρες, από στάρι μείντάνας της σοδειάς. Με το κόκκινο τ' αυγό στο σταυρό και γύρω-γύρω στα στολίδια από ζιμάρι.

Τη Μεγάλη Παρασκευή παίρνανε τις λαμπάδες, με κορδέλες, λουλούδια και χρυσά τέλια. Κι όλη τη μέρα δεν έβαλαν μπουκιά ψωμί στο στόμα. Μήτε τσουκάλι στη φωτιά. Μαρουλάκια με ξίδι έτρωγαν, κι όλο το χωριό, κι ιδιαίτερα οι κοπέλες, στολίζανε τον Επιτάφιο με ολόδροσα λουλούδια. Το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ, γιομίζονταν με σκάγια οι κουκούρες για τα πασχαλινά σμπάρα.

Κι όταν σημαίνανε χαρμόσινα οι καμπάνες, ξεχύνονταν στους δρόμους του χωριού, όλοι, μικροί μεγάλοι, ντυμένοι στα γιορτινά τους.

Εχθροί και φίλοι έσμιγαν τους χτύπους της καρδιάς τους με τους ήχους της καμπάνας και μαζί τους ανέβαιναν ως τα ουράνια. Τώρα τ' αρνί ήταν έτοιμο για τη χόβολη της ψησταριάς, η μαγειρίτσα ετοιμαζόταν, αλλά το σπίτι ήταν άδειο από νιάτα και τρα-

γούδια. Πιότερο άδεια κι άκεφη του γερο-Καλτή η καρδιά. Ο Νάσος, ο Πέτρος κι ο Βάσος φύγανε για την Αμερική. Ο Τάκης σπούδαζε γιατρός στο Παρίσι, κ' ο Μιχάλης ήταν στρατιώτης πάνω στα σύνορα. Κανείς απ' αυτούς δε θα 'ρχότανε να γιορτάσει μαζί τους το Πάσχα. Η Μαριώ με την Άσπα, στην Αυστραλία η πρώτη, στην Αφρική η δεύτερη, με τους άντρες τους και τα παιδιά τους. Η Μυρτώ στην Κρήτη, κ' η Όλγα στη Μακεδονία.

Το σούρουπο είχε πάρει για καλά, κι ο Καλτής σκεφτόταν κι αναρωτιότανε.

«Μωρέ γιατί να παντρέψω στα ξένα τις θυγατέρες μου, με ξένους ανθρώπους, γιατί να διώξω για την Αμέρিকা τους γιούς μου; Μήπως ήμουν φτωχός που ζήτησα πλούσιους γαμπρούς και πλούσιες νυφάδες;

Μήπως η γη μας δεν έχει ανάγκη από γερά μπράτσα κι άξια μυαλά για να πάνε όλα μπροστά; Ρημάξαμε τον τόπο φεύγοντας από κοντά της...»

Γεια χαρά, μπαρμπα-Καλτή, καλή Λαμπρή. Έλα σου 'ρθαν μαζεμένα τα γράμματα. Σκόρπισες κι εσύ μαθές το σόι σου στην υφήλιο...

Ναι, μωρέ Γιάννη, καλά τό 'πες εφτούνο. Γιατί μωρέ ν' αφήνουμε τη γη μας και να παγαίνουμε στα ξένα; Στο χέρι μας δεν είναι να κάνουμε χρυσές φωλιές τα χωριά μας που τα ρήμαξεν ο πόλεμος;

Αυτό μαθές σκέφτηκα κι εγώ και κράτησα κοντά μου τα δυο παιδιά. Το Ντίνο πού 'θελε γράμματα τον έστειλα στην Αθήνα. Κι ο Νίκος, πάει για ναυτικός. Ο Λευτέρης με το Σπύρο βοηθάνε τη γη μας. Κάτι κάμουν θαρρώ.

Το βλέπω μωρέ Γιάννη. Προκομένα παιδιά. Ακούραστα. Τα καμαρώνω σαν νά 'ναι δικά μου.

Αλήθεια γερο-Καλτή, τά 'μαθες για το Γρηγόρη της Λάμπρυνας;

Ε, τί έκανε.

Το πόδι του μαθές δεν θα γιατρευτεί. Κρίμα το λεβέντη.

— Ε, Γιάννη, κακό τούτο που μού 'πες, μα, γλίτωσε τη ζωή του. Κ' οι ψυχωμένοι άνθρωποι δε σταματούν, όσο υπάρχει ζωή μέσα τους. Τό 'μαθε τούτο που μού 'φερεις για νέο, πιο πριν από σένα κι άκου τη συνέχεια. Ο Γρηγόρης που λες, ο γεωπόνος, δε νικήθηκε απ' τη μοίρα. Έμαθα πως κάλεσε τον παπα-Κώστα και τον παρακάλεσε να πει στους χωριανούς, ότι θα παραδίνει μαθήματα, σ' όσους θέλουν να μάθουν γράμματα και γεωπονική...

Μπράβο κουράγιο!

Ναι, ναι, δε λέω υπερβολές. Τη Λευτέρα του Θωμά, αρχίζουν τα μαθήματα. Τά 'χασα κι εγώ όπως κι εσύ, αλλά το πίστεψα. Και τώρα ξέρεις τί νιώθω μέσα μου; Ντροπή, ντροπή, γιατί κοίταξα τον Καλτή, την κάσσα του και το σόι του, τίποτ' άλλο. Άντε τώρα στη δουλειά σου Γιάννη. Άσε με μένα, είμαι ένας νικημένος νικητής. Ένας ασυλλόγιστος αρχοντοχωριάτης.

Ο γερο-Καλτής, έσυρε τα βήματα ως το σπίτι, αφήνοντας τον ταχυδρόμο σύξυλο κάτω απ' την πιασχαλά.

Ανήμερο τη Λαμπρή, το καλταίκο είχε μεγάλη

κίνηση. Τοιμάζανε για την ψησταριά. Στ' αλώνια αράδα αράδα στήνονταν οι ψησταριές. Τσίκνα μοσχοβόλαε τ' αγέρι και χορός, τραγούδι και όργανα πάσχιζαν να δώσουν μια γενικήν ευθυμία. Όμως τα πρόσωπα δεν ήταν όλα γελαστά. Χόρειαν τα πόδια, τραγουδάγαν τα χείλη, αλλά, έμενε αμέτοχη η καρδιά. Πολλά πρόσωπα λείπαν απ' το γιορτάσι. Άλλους τους άρπαξε το χέρι του χάρου στον πόλεμο και στην κατοχή, άλλοι έλειπαν στα ξένα. Το χωριό ήταν γεμάτο γέρους, γριές, και μαζούμια. Ο Γιάννης, ο ταχυδρόμος με τη φαμίλια του, ήταν η ζωντανή εικόνα του χωριού.

Σε μια στιγμή πρόβαλε ο γερο-Καλτής. Βαριά τα βήματά του αντηχούσανε στ' αλώνια. Έριξε μερικές ματιές στην ομήγυρη και ξαφνικά, σαν να τον χτύπησεν αστροπελέκι τινάχτηκε λεβέντικα.

Ε, μωρέ πατριώτες, Χριστός Ανέστη, Χρόνια πολλά.

Αληθώς Ανέστη, φώναξαν όλοι μαζί. Κάθησε γερο-Καλτή.

Μη το θαρρέψετε μωρές παιδιά, πώς σας περιφρόνησα που δεν ήρθα να ψήσω εδώ μαζί σας τ' αρνί. Αλλά το σπιτικό μου σήμερα φιλοξενεί ένα γνήσιο παλικάρι, μια μεγάλη καρδιά που ξεχωρίζει απ' όλους μας. Γι' αυτό σας παρακαλώ όλους σας, να τον τιμήσετε με την παρουσία σας. Τ' αλώνια δεν είναι μακριά από το σπίτι μου. Σας περιμένω όλους.

— Νά 'ρθει κι εδώ ο ξένος.

— Ξένος δεν είναι, μα νά 'ρθει δεν μπορεί. Δεν περπατάει σαν όλους μας.

— Πες μας ποιός είναι.

— «Θα τον δείτε μόνοι σας, θα τον δείτε μόνοι σας, είπεν ο γερο-Καλτής φεύγοντας. Καθώς βάδιζε, το βήμα του τον έφερε μπροστά απ' τον εχθρό του το Θύμιο το Βαρνιά. Κοντοστάθηκε. Τον κοίταξε καλοσυνάτα, άπλωσε το χέρι του και φούχτωσε το δικό του εγκάρδια.

Κι εσύ Θύμιο θα ρθείς με τ' ασκέρι σου. Κι άκου, εκείνες τις ρίζες τις ελιές που γίνηκαν αιτία να μαλώσουμε, σους τις χαρίζω μαζί με τη γη που φυτρώνουν. Μετά το Πάσχα, θα πάμε στο συμβολαιογράφο να κάνουμε τα συμβόλαια. Τα έξοδα δικά μου. Συχώρα με, σ' αδίκησα. Τούτο το πανηγύρι γινότανε γύρω από ένα παλικάρι που δεν μπορεί να χορέψει, να πηδήσει, να τρ' χυρεί. Ο Γρηγόρης ο γεωπόνος, σ' όλο τούτο το ξεφάντωμα, ήταν ο ολύμπιος θεός που καμάρωνε χωρίς να παίρνει μέρος. Όμως βαθιά στα μάτια του μια θλίψη απλώνεται που κανείς άλλος δεν μπορεί να τη σηκώσει έντονα παρά, αυτός ο ίδιος που έχασε τα φτερά του, παρατημένα στο χειρουργικό τραπέζι λίγο πριν απ' την κατάρρευση του αλβανικού μετώπου στα 1941. Και κοιτάζει, κοιτάζει αχόρταγα.

Ολόκληρο το χωριό τραντάχτηκε απ' το χορό και το τραγούδι. Στο μεγάλο αυλόγυρο του καλταίκου στήθηκε τρικούβεργο γλέντι. Χορεύει ο γερο-Καλτής ντυμένος με τη στολή του προπάπου του, του οπλαρχηγού του 1821, λάμπουν στο σελάχι τα μαλαμοκαπνισμένα όπλα, ανεμίζει η κατάσπρη

φουστάνελα με τη φέρμελη και δος του πήδους και τσακίσματα ο γερο-Καλτής, σα νιος εικοσιδιό χρονώ. Τα σμπάρα πέφτουνε βροχή, κ' οι πίπιζες με τα κλαρίνα και τα τύμπανα γιομίζουνε τ' αγέρι με τσάμικο και με συρτό, με πεντοζάλη και μπάλλο, και τραγουδούν οι έμορφες και καμαρώνουν οι γριές τα παλαικά φορέματα της Αμαλίας με τα πακάσια και τα φλωριά, με το βελούδινο χρυσοκέντητο γιλέκο και τη μακριά μεταξωτή φούστα. Τη γριά-Καλίνα, απ' τη γενιά του Ταμπακόπουλου που σειέται και λυγίζεται σαν ιτιά, κι ο γερο-Καλτής αναθυμάται τα παλιά.

Το γάμο τους, τις γέννες των παιδιών, τις θανάτους μερικών από δάφτα, τους γάμους των παιδιών τους.

Ο ουρανός έλαμπε με μια λάμψη χαρωπή, ανοιχτόκαρδη, όμοια σαν την καρδιά του γερο-Καλή, που σίγουρα τούτο το Πάσχα ήταν ένα απ' τα καλύτερα της ζωής του.

Ρομαντικό & ηθογραφικό αφήγημα

Τότε που η καρδιά μου προσκυνούσε τ' άστρα

Του Ερρίκου Βλάχμπη

Εκείνο το καλοκαίρι είχαμε στήσει το τυροκομείο μέσα στη σπηλιά του Κύκλωπα — έτσι την έλεγε ο κόσμος. Τρεις μήνες, κάτω στο χωριό που φτιάχναμε τυριά, τ' αφεντικό μ' έμαθε την τέχνη και τώρα με προβίβασε σε μάστορα, με φόρτωσε μ' ειθύνες, μ' άφησε το μισθό όπως ήταν, μισθό τσιρακιού. Ο Γιώργης, ο παραγιός μου, ήταν όλο γκρίνια.

«Μας έφερε δω πάνω τ' αφεντικό, μας άφησε κι έφυγε. Το τι θα τρώμε, δε μας είπε. Κάτω στο χωριό τρώγαμε και καμιά κότα, εδώ στο βουνό θα ψοφήσουμε στο γάλα...» Εγώ δεν έδινα σημασία στο φαί, εγώ τάιζα τα δεκαοχτώ μου χρόνια μ' όνειρα κι ελπίδες. Ήρθα να δουλέψω, να βγάλω χρήματα και να τιπώσω τα πρώτα μου διηγήματα. Ο Γιωργής είχε δίκιο. Ο Γιωργής δεν ήρθε μόνος του. Ήταν ένα χωριατόπαιδο, που τό 'φερε ο πατέρας του να δουλέψει και να μάθει τέχνη. Τρεις μήνες όμως, δεν έμαθε μήτε να γραδέρνει το γάλα.

Στο τυροκομείο το μόνο θηλυκό πλάσμα, που κυκλοφορούσε, ήταν η Λίζα, η σκυλίτσα μας. Άλλο θηλυκό δεν πάτησε ποτέ το πόδι του, γιατί έμεινα με το καλούπι στο χέρι, κατάπληχτος, όταν είδα κάποια μέρα να πλησιάζουν τρία θηλυκά του ανθρώπινου είδους. Ήταν η διευθύντρια απ' τις παιδικές κατασκηνώσεις, με την κόρη της και με μια παιδοκόμο. Μείναν ενθουσιασμένες απ' τη φυσική ομορφιά της σπηλιάς. Κοίταζαν δεξιά κι αριστερά κι έκαναν διάφορες κρίσεις. Έτσι όπως μας είδαν να ζούμε στη σπηλιά, μας παρομοίασαν με πρωτόγονους. Δεν είχαν κι άδικο — όπως είμασταν ακού-

ρευτοι, αξύριστοι, με τα στήθια γεμάτα τρίχες και με το μόνο ρούχο πάνω μας ένα παντελονάκι κοντό και ξεφτισμένο, δίναμε πράγματι την εικόνα αγριανθρώπων. Προσφέραμε από ένα ποτήρι φρέσκο γάλα. Το δέχτηκαν μ' ευχαρίστηση. Η γυναίκα είναι σαν τη βροχή, όταν έρθει, βλασταίνει η ομορφιά, καρπίζει η αγάπη. Η σπηλιά θαρρείς κι άλλαξε, έχασε εκείνη την αγριάδα της κι απόχτησε ξαφνικά μια τριφερότητα, μια ζεστασιά, που με κανένα τρόπο δε θέλαμε να τη χάσουμε. Κάναμε ότι μπορούσαμε για να τις κρατήσουμε περισσότερο. Έφυγαν με την υπόσχεση πως θα ξανάρθουν.

Ένωσα μέσα μου να φυτρώνει ένα ηλιοτρόπιο πασπαλισμένο από ηλιόσκονη κι ελπίδα — κι αυτά τ' αυγουστιάτικα φεγγάρια, που ωριμαζαν τ' όνειρο, τα χρώσταγα στο Γιωργή. Αυτός είχε πάει στις κατασκηνώσεις, γνωρίστηκε με τα κορίτσια και τα κάλεσε νά 'ρθουν στο τυροκομείο.

«Όμορφη ποίναι η κόρη της διευθύντριας, η Σούλα».

Είπε ο Γιωργής και το πρόσωπό του φωτίστηκε σα φάρος.

«Και η Νίτσα, μάστορα, η παιδοκόμος, είναι «κόμματος». Αυτή την αφήνω για σένα.»

Τον κοίταξα περίεργα. Αυτή η πρωτοβουλία του με ξάφνιασε. Τρεις μήνες δεν είχε μάθει να γραδέρνει το γάλα, για να κάνει μια δουλειά έπρεπε να τον προστάξεις και τώρα, σαν αρεοπαγίτης, έβγαλε την απόφασή του, έκανε τη μοιρασιά κι έβαλε τις καρδιές μας να περπατάνε πάνω στο ουράνιο τόξο.

Τελεινταίος πάντα κάθε πρωί απ' τους κεχαγιάδες, που μας έφερναν το γάλα, έφτανε ο Στράτος, ένας τσομπάναρως μέχρι κει πάνω, που μύριζε ολάκερος τραγίλα. Από μακριά ακουγόταν το σφύριμά του, είχε περασμένη την κλίτσα στο σβέρκο και κάπου κάπου σταμάταγε το σφύριγμα, για να βάλει τις φωνές στα δυο γαϊδουράκια του, να κάνουν γρήγορα.

— Άντε ρε Στράτο, τον πείραζα, εσένα θα περιμένω για να ρίξω τη μαγιά.

— Εγώ δε φταίω, διαμαρτυρόταν θιγμένος απ' τα λόγια μου. Του μαντρι τό 'χοιμι παν στην κορφή του βουνού, δυο ώρις κάνου να κατέβου μέχρι δω.

Μετά, βοήθαγε κι αυτός στις δουλειές· κι ως να πήξει το γάλα φτιάχναμε καφέ και λέγαμε μερικές κουβέντες.

Το μεσημέρι, κει που ξάπλωνα κάτω απ' τον ισκιο ενός βράχου, ένα ξαφνικό, πονεμένο και κοφτό γαύγισμα της Λίζας μ' έκανε να πεταχτώ όρθιος.

— Τι 'ναι ρε Γιωργή; φώναξα.

— Θα την τσιμπησε φίδι, είπε ο Γιωργής.

Η Λίζα έτρεχε με το κεφάλι σκυφτό. Τη φώναξα με. Μα αυτή πήγε και χώθηκε σ' ένα υγρό στένεμα, κάρ' από το βράχο. Άδικα ο Γιωργής κι εγώ πασχίζαμε να την κάνουμε να βγει έξω. Αυτή είχε λουφάξει και δεν έβγαίνει με κανέναν τρόπο. Είδαμε που δε γίνεται τίποτα, την παρατήσαμε στην τύχη της.

Την άλλη μέρα τα κορίτσια ήρθαν μόνα τους. Έτυχε νά 'ναι κι ο Στράτος και σαν πιο έμπειρος τις διηγόταν διάφορες ιστορίες με τα φίδια. Αυτές έ-

σκιβαν και προσπαθοῦσαν να δουν κάτω απ' το βράχο τη Λίζα. Είχε πρηστεί το κεφάλι της Λίζας κι έμοιαζε σαν τέρας.

Θα ζήσει;

Ρώταγαν και οι δυο μ' ένα αίσθημα περιέργειας και λύπης.

Αμα δεν ψόφησε μέχρι τώρα, θα ζήσ'... της αποκρίθηκε ο Στράτος.

Ο Γιωργής, που είχε σημαδέψει τη Σούλα, έριχνε όλο το ενδιαφέρον του σ' αυτή. Δεν ξεκόλλαγε από κοντά της. Έπρεπε κι εγώ να πλησιάσω τη Νίτσα. Ο Στράτος όμως, δε γνώριζε τις αποφάσεις του Γιωργή και η δική μου δισταχτικότητα τον έκανε να πάρει θάρρος, να διπλωρώσει τη Νίτσα και να την πιλατεύει, για γίδια, στάνες και ρουμάνια. Σαν έφυγαν τα κορίτσια, ο Στράτος μας κοίταξε μ' απορία.

Γί τσούπρες είναι αυτές, αρέ!

Δεν είναι για τα μούτρα σ', τον έκοψε ο Γιωργής.

Αχ... κι είναι επουχέ που μαρκαλιούνται τα πρόβατα, βλέπου κι μ' ανάβουν τα αίματα. Γιατί αρέ Γιωργή δεν είναι για τα μούτρα μ', σάμπους ισύ είσι καλύτηρους;

Τους άφησε να τα λεν και να χτυπιούνται σαν τραγιά, με τα λόγια. Ξέκοψα και πήγα κάθησα παρέκει. Δεν μπορούσα να τους ακούω να μιλάν για έρωτα, έχοντας μοναδικό σκοπό, πώς να ικανοποιήσουν τις ζωώδικες πεθυμιές τους. Ο έρωτας για μένα ήταν κάτι το ξεχωριστό, κάτι τ' ανώτερο, κάτι σαν ιδανικό. Έκανα το μεγάλο σφάλμα τότε να ξεχωρίζω τον έρωτα απ' το σεξ, όπως κάνουν οι ιδεαλιστές, που ξεχωρίζουν την ενέργεια απ' την ύλη.

Δεν έφταιγα βέβαια εγώ γιαυτή μου την πλάνη, έφταιγαν τα βιβλία, που διάβαζα. Με φλόμωσαν από πλατωνισμό, ρομαντισμό και ψυχικές ανατάσεις. «Ασπασμός των αγγέλων προς τ' άστρα είναι ο έρωτας». Γράφει ο Ουγκώ στους «Αθλίους». Έπειτα απ' όλα αυτά, θα μπορούσα όλη τη νύχτα να αυτοηδονίζομαι, αλλά δε θ' άπλωνα ποτέ το χέρι μου κάτω απ' το φουστάνι της Νίτσας.

«Αντε Στράτο, ώρα καλή». Άκουσα τη φωνή του Γιωργή. Είχαν χορτάσει από λόγια κι ο Στράτος λόγιασε πως έπρεπε να πάει και στη στάνη. Ο Γιωργής συνέχισε να τον πειράζει: «κι αν άναψες, όπως λεις, μαρκάλα καμιά γίδα, να ξεθυμάνεις». Εί, η πεζότητυ αυτών των ανθρώπων έσπαζε κόκκαλα.

Την επομένη ο Στράτος όλο και κοντοστεκόταν, όλο ταίριαζε τα γκιούμνια του κι όλο περίμενε να φανούν τα κορίτσια. Είδε κι απόειδε που δε φάνηκαν, έφυγε άκεφος. Έβαλε την κλίτσα του στο σβέρκο κι άρχισε ένα τριγούδι βλάχικο, που δεν είχε ούτε αρχή, ούτε τέλος.

Εγώ τις είπα νά 'ρθουν πιο αργότερα, είπει ο Γιωργής και μού 'κλεισε πωνηρά το μάτι.

Σε λίγο ήρθαν τα κορίτσια και κάθησαν στα συννηθισμένα σκαμνάκια. «Κάντε τη δουλειά σας», μας είπαν, «μην ανησυχείτε για μας».

Γιώ μάξεια το τυρί κι ο Γιωργής έπλενε τα καλούπια. Αιτές μας κοίταζαν, μιλούσαν μεταξύ τους και

γελούσαν με το πνεύμα, που κάναν σε βάρος μας... Λες κι ήταν μόνες, μήτε σημασία έδιναν αν τις ακούμε. Ασφαλώς μας περνούσαν όλους για βλαχαδερά, που δεν ξέραμε τίποτ' άλλο, πέρα απ' το τυρί και τη μωζήθρα. Μου θύμησαν τη Λουκρητία Βοργία, που ντύνονταν και ξεντύνονταν μπροστά στους υπηρέτες της, χωρίς να τους ντρέπεται, γιατί τους θεωρούσε ζώα, όπως τα σκυλιά της. Τις άκουσα κάποτε να μιλάνε για λογοτεχνία, λέγαν για το μυθιστόρημα «Ζακ Κριστόφ», που ο συγγραφέας του έκανε δέκα χρόνια για να το γράψει. Διαφωνούσαν στ' όνομα. Η Σούλα επέμενε πως τό 'γραψε ο Ουγκώ, ενώ η Νίτσα έλεγε πως τό 'γραψε ο Τσβάιχ. Δεν κρατήθηκα, χωρίς να γυρίσω να τις κοιτάξω είπα, σα να μιλούσα μόνος μου:

Ούτε ο Ουγκώ, ούτε ο Τσβάιχ, τό 'γραψε ο Ρομαίν Ρολάν.

Ξαφνιάστηκαν, λές και είδαν άνθρωπο εξωγήινο, δεν μπορούσαν να το πιστέψουν.

Ναι, ο Ρομαίν Ρολάν, έκανε η Νίτσα. Έχει δικιο.

Αιστάνθηκαν και οι δύο αμήχανα. Κάτι θέλησαν να ρωτήσουν, μα δεν τόλμησαν. Σηκώθηκαν, ζήτησαν συγγνώμη κι έφυγαν σα ζεματισμένες. Ο Γιωργής που τίποτα δεν είχε καταλάβει, τά 'βαλε μαζί μου:

Τι Ρολάν τις είπες. Τις έβρισες τις κοπέλες κι έφυγαν έτσι στεναχωρημένες. Για να σου πω, δεν μπορώ εγώ να κουράζομαι να τα ταιριάσω κι εσύ να μου τα χαλάς. Έτσι που έφυγαν περίμενε τώρα να ξανάρθουν.

Εγώ όμως ήμουνα σίγουρος πως θα ξανάρθουν.

Η Λίζα, που έγινε καλά και βγήκε απ' την κρυψώνα της, έδωσε την ευκαιρία στα κορίτσια, όταν ξανάρθαν έπειτα από τρεις μέρες, για τις πρώτες κουβέντες. Τη χείδεψαν, μας ρώτησαν, απαντήσαμε. Ο Γιωργής ήταν όλο ευγένεια και περιποίηση. Με κοίταζε στα μάτια, μη κάνω κατά τη γνώμη του πάλι καμιά γκάφα και τις διώξω. Δεν ήξερε πως η καρδιά μου είχε αρπάξει το χέρι του πρωτοχορευτή έρωτα και μπήκε στο χορό του. Τις έδειξε τα ψάρια, που πιάσαμε απ' το ποτάμι. «Αν θέλετε, σας φιλεύουμε» τις είπε χαμογελώντας. Ύστερα πήρε τη Σούλα, νά της δείξει μια φωλιά, που βρήκε, γεμάτη από μικρά πουλάκια.

Καθώς έκοβα το τυρί, ένιωθα το βλέμμα της Νίτσας καρφωμένο πάνω μου. Τό 'νιωθα σαν ηλιαχτίδα θυμωμένη να μου καίει την πλάτη. Μου παραπονέθηκε για το φέρσιμό μου:

Θα μπορούσες, μου είπε, να μη μας αφήσεις να προχωρήσουμε. Εξάλλου εμεις δε θέλαμε να σας προσβάλλουμε, να έτσι, παίζαμε με τις λέξεις.

Της είπα πως δεν ένιωθα διόλου θιγμένος κι αν δεν είχαν φύγει, θα μας δίνονταν η ευκαιρία να τα πούμε καλύτερα. Ο Γιωργής με τη Σούλα, που γύρισαν, έκοψαν τη συζήτησή μας. Όλα όμως είχαν αλλάξει, ένας αγέρας, που έβγαине απ' τις ψυχές μας, μοσχοβολούσε αγάπη. Κάθησαν τα κορίτσια στα σκαμνάκια κι εμεις συνεχίσαμε τις δουλειές μας. Μόνο οι ματιές μας συναντιόταν, αγκαλιάζονταν, χώριζαν

και πάλι έσμιγαν σ' έν' ατέλειωτο παιγνίδι. Έγινε η σπηλιά μια φάνη, που οι καρδιές μας ανέβαιναν και κατέβαιναν σα χερουβείμ κι έψελναν τον έρωτα, που κείνη τη στιγμή γεννιόταν.

— Αύριο πάμε να φάμε σύκα, πρότεινε ο Γιωργής κι έκοψε τη σιωπή μας. Ξέρω δυο συκιές καταφορτωμένες.

Μείναμε σύμφωνοι. Το αύριο, σα μάντης, γέμισε τις καρδιές μας με χρησμούς, που ευνοούσαν τα κριφά μας όνειρα.

Ξεκινήσαμε κεφάτοι. Ο Γιωργής πήρε κι ένα καλαθάκι.

— Θα το γεμίσω και να το δώσεις της μάνας σου, είπε στη Σούλα.

Πας να τη δωροδοκήσεις, τον πείραζε η Νίτσα.

Η Σούλα κρυφογέλασε και δεν είπε τίποτα. Ο Γιωργής προσπάθησε με κάθε τρόπο να την ξεμοναχιάσει. Βάδιζαν μπροστά μας κι όλο απομακρύνονταν.

— Ξέρεις τις συκιές; γύρισε κάποια στιγμή και με φώναζε.

Τις ξέρω, τ' απάντησα. Αυτοί, σα να μη θέλουν την παρέα μας, είπα στη Νίτσα.

Το βλέπω.

— Μήπως σε πειράζει;

Κάθε άλλο. Έτσι θα συνεχίσουμε τη χθεσινή μας συζήτηση. Σταμάτησε για μια στιγμή κι ύστερα πρόσθεσε αυτό, που είχε κάτ' απ' τη γλώσσα της. Θα ήθελα να μου πεις ποιός είσαι, να μου μιλήσεις για τον εαυτό σου.

— Θα μπορούσα να ικανοποιήσω την περιέργειά σου, της είπα. Έτσι όμως όπως μοί' 'βαλες την ερώτηση μοιάζει μ' ανάκριση κι εγώ συχαίνομαι τις ανακρίσεις.

Έχεις δίκιο. Κι εγώ συχαίνομαι τις ανακρίσεις. Δεν είναι όμως περιέργεια, ούτε ανάκριση, είναι ενδιαφέρον. Θέλω να με πιστέψεις.

— Σε πιστεύω, της αποκρίθηκα, αλλ' ας τ' αφήσουμε γι' άλλη φορά. Τώρα ας ζήσουμε ακέριες αυτές τις στιγμές. Ας πούμε πως τώρα γεννηθήκαμε και πως όλα μας είναι άγνωστα, παρθενικά. Της άπλωσα το χέρι μου και μοί' 'δωσε το δικό της. Δε θα σταματούσα το τρέξιμο, αν δεν την άκουγα να φωνάζει γελώντας:

— Στάσου, λαχάνιασα.

Περπατούσαμε σιωπηλοί. Ένα μικρό ποταμάκι μας έκοβε το δρόμο.

— Έλα από δω, της είπα, που έχει πέτρες.

— Όχι, θα το πηδήσω.

— Δε θα μπορέσεις.

— Θα το δεις.

Πήρε φόρα και πήδησε. Ο αγέρας σήκωσε το φόρεμά της πολύ πιο πάνω απ' το γόνατο. Γύρισε και με είδε.

— Το φεγγάρι κόνεψε στο πρόσωπό σου, μου είπε γελαστά.

— Και ο ήλιος στα πόδια σου, της απάντησα πειραγμένος.

Βάλθηκε μετά να κυνηγά μια πεταλούδα.

— Την έπιασα, φώναζε κι ήρθε κοντά μου να μου τη δείξει.

Δεν έβλεπα την πεταλούδα. Έβλεπα το ροζένιο χρώμα του προσώπου της και το λίγο ιδρώτα στο πάνω χείλη της που έμοιαζε με πρωινή δροσιά πάνω σε πέταλο λουλουδιού.

— Θα την αφήσω, αφού δεν τη βλέπεις, μου είπε για να κρύψει την αναστάτωση, που της προξενούσαν τα μάτια μου.

Έκανε δυο βήματα πίσω, σήκωσε το χέρι και τη λευτέρωσε.

— Αλήθεια ξέρεις τις συκιές; Με ρώτησε.

— Και βέβαια τις ξέρω. Πάμε γιατί οι άλλοι θά 'φτασαν.

Μεγάλη είναι η μέρα του καλοκαιριού, τόσο που, όπως έλεγε κ' η γιαγιά μου: «αν μια γυναίκα γεννήσει το πρωί, μέχρι το βράδυ το παιδί θα τη φωνάζει μάνα».

Όσο όμως κι αν ήταν μεγάλη πέρασε. Όταν γυρίζαμε νιώθαμε όλοι νηστικοί, που δε χορτάσαμε ήλιο.

Τα κορίτσια έρχονταν, κυλούσαν οι μέρες κι όταν έμεινα μόνος με τη Νίτσα, της μίλαγα για πολιτική, για λογοτεχνία, της έλεγα για ένα σωρό πράγματα, μα ποτέ δεν κατάφερα να της μιλήσω για τον έρωτά μου. Όταν άρχιζα, μπερδεύα τα λόγια μου, έλεγα ακαταλαβίστικες λέξεις κι αμέσως γύριζα αλλού την καρβέντα.

Ένα απόγευμα, που βάδιζα για πολύ ώρα σκεπτικός και σιωπηλός δίπλα της, η Νίτσα με ρώτησε, χωρίς να με κοιτάξει:

— Μήπως είσαι θυμωμένος;

— Όχι, της απάντησα, είμαι ερωτευμένος.

— Με κοιτά;

— Με σένα.

Ποτέ δε φανταζόμουν ότι θα της μαρτύραγα την αγάπη μου με τέτοιο τρόπο. Πάντα έψαχνα να βρω τα πιο όμορφα λόγια και τώρα, σαν απολογία, είπα αυτό, που μέρες πάσχιζα να της ομολογήσω. Εκείνη άρπαξε το λόγο, τον πέταξε ψηλά σαν τόπι, έτρεξε τον ξανάπιασε, λικνίστηκε δεξιά και ζερβά χορεύοντας κι ήρθε και στάθηκε δίπλα μου.

— Θέλω την απάντησή σου, της είπα τρακαρισμένος.

Πήρε την καρδιά της, την έβαλε στα χέρια μου και μου 'πε:

— Άκουσε τη φωνή της και θα καταλάβεις.

Κείνη τη νύχτα κοιμήθηκα ήσυχος, χωρίς σκέψεις. Όλα τ' άστρα είχαν μαζευτεί στο κρεβάτι μου.

Μάζεμα το τυρί απ' τη σκάφη, όταν με παραξένεψε το τρανταχτό γέλιο του Στράτου. Λίγο πιο πέρα, ο Γιωργής έπλενε τους τενεκέδες και κουβέντιαζε μαζί του. Έβαλα αυτί κι άκουσα πράγματα, που μ' έκαναν ν' αγανακτήσω. Ο Γιωργής ιστορούσε στο Στράτο, με τη μικρότερη λεπτομέρεια, ότι έκανε με τη Σούλα. Το βρήκα χυδαίο κι απορούσα τί έβρισκε στο Γιωργή η Σούλα και πήγαίνε μαζί του. Δεν μπορούσα ποτέ να φανταστώ, τότε, πως ο έρωτας, εκτός

«Υπό «ασπασμός των αγγέλων προς τ' άστρα», είναι και τραγουδι της σάρκας, που εγώ, ο αστροπαρμένος, τό 'παιρνα για μούγκρισμα, τό 'βρισκα βάρβυρο και το στερούσα απ' τη Νίτσα. Όλο αυτό το αίσθημα το αγνό, το άχραντο, το μεγάλο, πού 'νιωθα, τό 'βγαζα στους στίχους που έγραφα. Κι όταν βρισκόμασταν μόνοι, της τους διάβαζα...

Όλο αυτό το αίσθημα το κρεμούσα, σα φυλαχτό στα μάτια μου. Καθόμουν και τη θωρούσα με τις ώρες.

Την έβλεπα σαν αγιασμένη εκκλησιά, που δεν έπρεπε να μολέσω.

Ήταν για μένα η Παναγιά, πού 'καιγα μπροστά της σαν κερι ολάκερη την ύπαρξή μου.

«Αν με τα μάτια μόνο χορταίνονταν ο έρωτας, θα ήμουν ευτυχισμένη». Μου είπε ένα δειλινό, που γυρίζαμε από την εκδρομή μας.

Με κρατούσε σφιχτά από το μπράτσο, κι είχε γείρει το κεφάλι της πάνω στον ώμο μου. Δεν έδωσα σημασία στα λόγια της. Αισθανόμουν το λίγο βάρος του κορμιού της πάνω μου και νόμιζα πως σηκώνω τον κόσμο όλο.

Τέτοιες στιγμές είναι που οι άγγελοι σε ζυγώνουν. ανοίγουν τα φτερά τους και σε παίρνουν μαζί τους στον παράδεισο.

Έτσι να γύριζα το κεφάλι, τα χείλη μου θα 'γγιζαν τα δικά της. Μα γω κρατούσα το κεφάλι μοι ορθό μπροστά, και βάδιζα, βάδιζα, σαν υπνωτισμένος.

Έτσι αγγελικά πέρναγαν οι μέρες μας, ώσπου ήρθε το τέλος. Φύγαν οι κατασκηνώσεις, έφυγε κ' η Νίτσα. Έφυγε με τα μάτια γεμάτα θλίψη. Εγώ της ορκιζόμουν πως ο χωρισμός μας ήταν προσωρινός. Αυτή με κοιτούσε με τα γαλανά της μάτια, σαν ουρανό έτοιμος να κλάψει. Δεν μπορούσα τότε να εξηγήσω τη λύπη της, τα βουρκωμένα μάτια της, το τελευταίο της πικρό χαμόγελο. Όλο αυτό το «ανώτερο», όπως πίστευα, φέρεσιμό μου την είχε πληγώσει, την είχε απογοητεύσει.

Ο Γιωργής στάθηκε καλύτερος από μένα, η μάνα φύση τον είχε οδηγήσει σωστά. Η Σούλα έφυγε ευτυχισμένη.

Εμένα, το ρομαντικό μου αίσθημα, μ' έκανε να φανώ αφύσικος στα μάτια της Νίτσας.

Ίσως ο μεγάλος της πόνος και τα δάκρυα, που κύλαγαν στα ροζένια μάγουλά της, νά 'ταν δημιουργήμα αυτής της σκέψης.

Εγώ όμως της φώναζα μ' όλη μου την καρδιά να με περιμένει, πως θα πηγαίνα να τη βρω οποσδήποτε.

Κυπριακοί διάλογοι

Οι σημαδούρες

(ή ο ισχυρόγνωμος
κι αφώτιστος νέος)

Του Ανδρέα Ονουφρίου

Πάν από το λόφο με τους άγριους θάμνους, η μάλασσα έμοιαζε προέκταση του εαυτού τους. Καθώς ο ήλιος έφευγε, η επιφάνεια φαινόταν ασάλευτη, παραδομένη σε μιαν ατέλειωτη ερωτική εξέταση. Οι δυο σύντροφοι στάθηκαν για λίγο να θαυμάσουν τούτη τη θέα.

— Πρόσεξες κάτι, ρώτησε ο πιο μεγάλος.

— Τί να προσέξω; Όλα είναι θεσπέσια!

— Λείπουν οι σημαδούρες για τους λουομένους. Θα τις έβγαλαν έξω φαίνεται μιας και εμώνιασε πια.

— Όχι, δεν τις έβγαλαν. Βγήκανε μόνες τους και του χρόνου θα βάλουνε άλλες.

Μπα! Αυτό είναι αστείο. Βγαίνουν μόνες τους;

Κι όμως έτσι είναι.

— Δεν το πιστεύω. Κάθε καλοκαίρι δηλαδή, να γυρίζουνε τις πλαζ για να βάλουν άλλες κόσες και να τις αφήσουν να χαθούνε το χειμώνα;

— Ακριβώς έτσι κάνουν.

Θα έχεις λάθος.

Όχι δεν έχω.

Σου λέω έχεις λάθος. Είναι παράλογο αυτό που λες.

Και συ τώρα γιατί είσαι ισχυρογνώμονας; Σου λέω πως έτσι είναι, το είδα με τα μάτια μου. Κάθε καλοκαίρι τοποθετούνε καινούριες σημαδούρες.

— Αυτό το λες για να μην παραδεχτείς μικρέ μου πως κάνεις λάθος.

— Ε, λοιπόν, μείνε με την άγνοιά σου κι πέμενε να πιστεύεις ό,τι κόψει το κεφάλι σου.

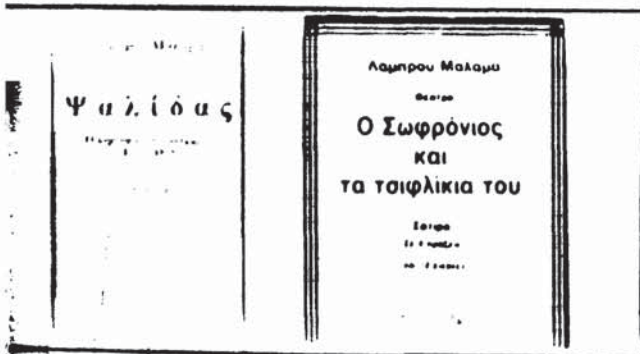
Όρες είναι να με βγάλεις και τρελό.

Εσύ το λες. Εγώ δεν είπα τίποτα τέτοιο.

Είσαι πολύ περίεργος μικρέ μου. Πάντα θέλεις να γίνεται το δικό σου. Αλλά με μένα θα ασκολευτείς.

Κάτω τα ξερά σου από τα μαλλιά μου γιατί δεν τά 'χω σε τίποτα να στα κόψω. Τι με πέρισες δηλαδή;

Τί τρόπος είναι αυτός νεαρέ μου; Αλλά γιατί να με παραξενεύει κάτι τέτοιο; Εσύ πά-

ντα ήσουνα τέτοιος, ποτέ δεν άλλαξες.

— Τί θες να πεις δηλαδή, φουρκίστηκε ο άλλος.

— Ξέρεις πολύ καλά και μη μου παριστάνεις τον τρελό. Έτσι ήσουνα πάντα. Ένας φανατισμένος, μονολιθικός ένας φασίστας!

— Α, για πρόσεξε τα λόγια σου βρωμόγερε γιατί...

— Α, βλέπεις; Όπως τότες που πήρες τα όπλα με τους άλλους για να φέρετε τη νέα τάξη στον τόπο και τα κάνατε σκατά. Εσύ τί ήσουνα τότες; Ένα κοπελούδι που καλά, καλά δεν είχες βγάλει τρίχες στο πετσί σου. Κι όμως, το μάτι σου είχε αγριέψει για αίμα.

— Έπρεπε ρε κερατά να σ' έκοβα στη στράτα μου.

— Στάθηκες άτυχος μωρό μου. Πρόλαβαν άλλοι. Ήμουνα βλέπεις... σεσημασμένος.

— Καλά σου κάνανε. Σου άξιζε.

— Γιατί μικρέ μου το λες αυτό; Τόσον καιρό που δουλεύουμε μαζί, κάνουμε τόση παρέα... σου έδωσα εικόνα κακούργου;

— Είσαι ένας ξεροκέφαλος γερο-πεισματάρης. Δεν εννοείς να δεις την αλήθεια.

— Και την είδες εσύ με τα καλασνίκωφ που κρατούσες στα τριφερά σου χέρια πριν από δώδεκα χρόνια; Και ποιά ήταν η αλήθεια που είδες; Η συμφορά που φέρατε στη γη των πατέρων μας;

— Εμείς φιλαράκο είχαμε ιδανικά και στόχους ωραίους, αν θες στ' αλήθεια να ξέρεις. Άλλοι μας τα χάλασαν.

— Α, έτσι; Οι άλλοι! Και ποιοί είναι αυτοί, μπορείς να μου πεις σε παρακαλώ;

Πολύ τον έξυπνο μου κάνεις το ξέρεις; Νομίζεις πως δεν καταλαβαίνω πού το πας;

— Πάντα έτσι είσατε βρε εσείς οι... Τέλος πάντων, ας μη σε χαρακτηρίσω. Φοβάστε να παραδεχτείτε πως τελικά δεν είστε παρά μια αποτυχία, μια σελίδα οδύνης μέσα στην ιστορία της Κύπρου.

— Αυτά να τα λες στις κομματικές σου ομάδες.

— Πού;

— Εκεί που κάθεστε όλοι σαν τους χάνους και σας κάνουνε πλύση εγκεφάλου. Πετάει ρε το γαϊδούρι; Πετάει, σύντροφε, άμα το θέλει η Κεντρική Επιτροπή.

— Μα την πίστη μου, με κάνεις να γελώ. Θα 'θελα νά 'ξερα, αν πιστεύεις στ' αλήθεια τέτοιες μ... ή θες να τις πιστεύεις. Ποιό ξεφτέριας τά 'χωσε μες το μυαλουδάκι σας;

Πάψε να γελάς, «μου τη δίνεις».

Μα είναι να μη γελώ μ' όσα μου λες...

Εσένα χρυσό μου, ποιός σ' άρπαξε από την αγκαλιά της μάνας σου, δεκαπεντάχρονο αγόρι, για να σου δώσῃ ένα φονικό όπλο, και να πας να θερίσεις ψυχές; Ποιός είναι αυτός που σιγά, σιγά σε παραμόρφωσε και σ' έκανε θηρίο, να θες να δαγκώσεις ανθρώπινη σάρκα; Οι άλλοι, οι «αντίπαλοι» σου είναι λοιπόν άβουλα ρομπότ, μηχανάκια χωρίς αισθήματα, που τους λένε να πιστεύουν χωρίς πολλές κουβέντες, πως πετάει το γαϊδούρι, ενώ εσείς, αμούστακα παλικαράκια, ωριμάζετε από τη μια στιγμή στην άλλη, ώστε να σηκώνετε τουφέκια για να σκοτώνετε.

— Τα παραλές μου φαίνεται.

— Τα παραλέω;

— Μάλιστα κύριε, μάλιστα. Γιατί εμείς έχουμε διάλογο. Αναλύουμε αυτά που μας λένε.

— Χμ, με τί μυαλό όμως;

— Με το μυαλό που έχουμε όλοι οι άνθρωποι! Τον τρελό μου παριστάνεις ρε φίλε;

— Όχι όλοι οι άνθρωποι. Κάνεις κάποιο λάθος. Εσύ δεν το είπες τώρα δα; Εμείς δεν μπορούμε να έχουμε μυαλό αφού δεχόμαστε σαν κουτορνίθια πως πετάει το γαϊδούρι.

— Νομίζω πως πας να μου τη φέρεις πισώπλατα ρε μάγκα μου. Έτσι είσαστ' εσείς. Λέτε λόγια πασπαλισμένα με χρυσόσκονη, τα φέρνετε από δω, τα φέρνετε από κει ώσπου να τοιμπάρτε τον αντίπαλο.

— Και φοβάσαι εσύ κάτι τέτοιο; Γιατί να φοβάσαι; Δεν είσαι πάνοπλος να αντιμετωπίσεις τον εχθρό; Δεν έμαθες να χρησιμοποιείς και ένα άλλο όπλο, εκτός από το καλασνίκωφ; Μην απορείς. Εννοώ το όπλο της λογικής. Μόλις πριν λίγο ισχυρίστηκες πως διαθέτεις κάτι τέτοιο, ενώ για μένα το αμφισβήτησες.

— Είπα εγώ τέτοιο πράγμα για σένα;

— Δεν είπες; Δεν είχα μαγνητόφωνο να το γράψω. Αυτή η αντίφασή σου, φανερώνει πως δεν έμαθες ποτέ την αλήθεια και μήτε που φρόντισες ποτέ να την αναζητήσεις. Περπατάς στα σκοτάδια της αμάθειας και της πλάνης.

— Α, καιρός είναι να μου πεις πως την ξέρεις εσύ.

— Την ξέρω. Ίσως. Πάντως την αναζητώ. Για να τη γνωρίσω όμως πλήρωςα πολύ ακριβό τίμημα μικρέ μου. Γιατί η αλήθεια κόβει και θερίζει σαν δίκκοπο μαχαίρι. Όποιος τη βρει, είναι καταδικασμένος να σηκώνει το βάρος της ολάκερη ζωής.

— Μου φαίνεται πως μου παριστάνεις τον ποιητή.

— Όλοι όσοι αναζητούν την αλήθεια είναι

ποιητής.

Άρα εσύ είσαι ποιητής;

Όσοι αγαπάνε τη ζωή, είναι ποιητές. Η αλήθειά προϋποθέτει πρώτα, πρώτα ν' αγαπάς τη ζωή· και ζωή είναι πάνω απ' όλα ο άνθρωπος. Για ν' αγαπάς τον άνθρωπο όμως πρέπει να περπατάς στο φως για να βλέπεις το πρόσωπό του.

Λεν σε καταλαβαίνω. Μου άρχισες πάλι τις φιλοσοφίες σου.

Μα βλέπεις. Εσύ ξέρεις μόνο να επιβάλλεις τη γνώμη σου με τη βία. Όσοι δε συμφωνούν μαζί σου, είναι εχθροί σου. Έτσι δε σε δίδαξαν;

Κάνεις λάθος. Εγώ...

Γιατί κάνω λάθος; Εσύ δε σήκωσες όπλο ενάντια στους αντιπάλους σου; Εσύ δεν έσπειρες το φόβο σ' όσους δεν ήταν με το μέρος σου; Γιαυτό και δεν έμαθες ποτέ την αλήθεια.

Ενώ εσύ ξέσκλησες.

Μην ειρωνεύεσαι. Εγώ πλήρωσα πάρα πολύ ακριβά για να τη μάθω.

Πλήρωσες, πλήρωσες. Τι πλήρωσες επιτέλους; Χρυσάφι και φλουριά;

Κάτι περισσότερο απ' αυτά μικρά μου!

■ Αλήθεια; Πες μου το λοιπόν, να πληρώσω και γω να τη μάθω μια και καλή. Τι με κοιτάς έτσι και χαμογελάς σαν... άντε να μη πω τι.

Λεν μπορείς εσύ αγόρι μου να δώσεις τέτοιο τίμημα. Ούτε και σου εύχομαι να βρεθείς ποτέ σε τέτοια θέση, ώστε να πληρώσεις τόσο ακριβά. Μακάρι ν' ανοίξεις τις πόρτες του μυαλού σου να δεχτείς το φως της γνώσης, για να γίνεις ένας πραγματικά ελεύθερος άνθρωπος.

Ε, λοιπόν. Αν δε μου πεις τι έδωσες εσύ, δε θα φύγουμε από δω, ίσαμε αύριο το πρωί. Πάλι χαμογελάς; Μα είσαι μυστήριος. Λέγν. Θέλω ν' ακούσω πως εσύ έγινες «ελεύθερος»... και με τόση γνώση της αλήθειας, ενώ εμείς αείναμε τόσο πίσω.

Αυό γιούς αγόρι μου. Αυό γιούς. Ψηλούς ταν κυπαρίσια κι όμορφους σαν όλα τα νιάτα του κόσμου. Τον ένα μου τον σκότωσαν στο πραξικόπημα και τον άλλον τον έχασα στην εισβολή. Πλήρωσα πολύ ακριβά, δε νομίζεις;

Ο ήλιος είχε από ώρα βυθιστεί μες στα νερά. Όλα ήταν ήσυχια κι ασάλευτα. Ο μικρός φίλος έμεινε κάμποση ώρα αμίλητος. Μετά έβγαλε τα τσιγάρα από την τσέπη του, άναψε ένα, πρόσφερε στο σύντροφό του.

Λοικόν, είπε, είναι ώρα να του δίνουμε.

Έβγαλε τα κλειδιά τ' αυτοκινήτου από την τσέπη του σακακιού του, άνοιξε τις πόρτες.

Ξέρεις, είπε μαλακά. Για τις σημαδούρες. Λεν είμαι σίγουρος για κείνο που σου είπα. Ίσως νά 'χεις δίκιο.

28.11.86

Ο διάσημος σκηνοθέτης

Ζυλ Ντασσέν

για την ΕΣΣΑ και τις ΗΠΑ

«Η πιο μεγάλη εντύπωσή μου από το Φόρουμ για την ειρήνη που έγινε στη Μόσχα, είναι η πίστη που μπορείς να έχεις στον Γκορμπουτσόφ...»

«Η σοβιετική προσπάθεια για την ειρήνη και το σταμάτημα των εξοπλισμών πρέπει να γίνει πιστευτή...»

Η αλήθεια για το σύστημα των ΗΠΑ μέσα σε λίγα λόγια

«Όλα τα ψέμματα, όλα τα κακά που κάνουν στην Αμερική, τα κάνουν στο όνομα της δημοκρατίας. Αλλά, ο αμερικάνικος λαός που κατά βάθος είναι δημοκρατικός, είναι και αφελής. Και είναι επικίνδυνο να είσαι αφελής. Η αδυναμία της δημοκρατίας βρίσκεται στην εκλογική διαδικασία. Οι εκλογές κερδίζονται με λεφτά, με ψεύτικη προπαγάνδα με χρήση των μέσων ενημέρωσης. Οι άνθρωποι μπερδεύονται. Και υπάρχει και ένα άλλο θλιβερό σημείο. Τα καλύτερα μυαλά, σε όλο σχεδόν τον κόσμο, δεν αφιερώνουν τη ζωή τους στην πολιτική. Λεν την εμπιστεύονται».

Ζυλ Ντασσέν

Κυκλοφορεί: **Α. Μάλαμα**

Ένα νέο έργο με τίτλο

**«Κορφολογήματα
πειράς και ζωής»**

Δοκιματικές Αποφθιγματικές

Σκέψεις και Στοχασμοί

για έννοιες και αξίες

του βίου και του πολιτισμού)

Σελίδες 120. Έκδοση «Ελ. Πνεύμα»

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Κριτικές Σημειώσεις του Λάμπρου Μάλαμα

Τάσου Γ. Αναγνώστου: «Ο άλλος της κρυμμένης λάμψης» Αθήνα '86, έκδ. «Δωδώνη» σελ. 245.

Ένα πρωτότυπο συνθετικό έργο, δυναμικών και γοητευτικών εμπνεύσεων, του υπέροχου ποιητή και πεζογράφου, στοχαστή και δοκιμιογράφου της γενιάς του 1960 Τάσου Αναγνώστου, που είναι αφοσιωμένος σεμνά κι αθόρυβα 30 ολόκληρα χρόνια, σε μίαν ιδιάζουσα, λυρικοδραματική και πηγαία λογοτεχνική δημιουργία, με 22 βιβλία.

Η γενική προσφορά του προικισμένου συγγραφέα στα γράμματα, έχει τη γενική εκτίμηση κι αναγνώριση, του έξω από πατριαστικά καταστημένα, έγκυρου και τίμιου κριτικού μας κόσμου.

Στον Τ.Α. χαίρεσαι και καμαρώνεις την ευσυνειδησία και την ηθική συνέπεια του ήθους, τον παρθενικό του λόγο· και βέβαια σ' αιχμαλωτίζει το άδολο και καθαρό δικό του ύφος.

Είναι γεννημένος για υψηλότητα και ζωηφόρα ψυχοπλάστρα τέχνη.

Ένας πολυδύναμος ποιητής με οξείες παρατηρητικές εμπέλειες και ενοράσεις σε ανατομίες ανθρώπινων παθών.

Το νέο του βιβλίο, χωρισμένο σε 10 κεφάλαια, έχει τις ανάλογες ενότητες κι αλληλουχίες του. Μας χαρίζει ένα λόγο βαθιάς δραματικής υφής, που φτάνει σε τραγικά ύψη. Λόγος με αναγεννητικά οράματα που σε καθηλώνει και σε προβληματίζει, με στόχο και σκοπό την ηθική συνείδηση.

Ο πήγασός του, φτερουγίζει, καλπάζει κι ανατέμνει από τα έγκατα, όλα τα ματωμένα σύμπαντα, βυθομετρώντας τον ανθρώπινο κόνο, της μοναξιάς, της απόγνωσης, της οδύνης, και της παρηγοριάς των ψυχών. Τονίζει με παρηγορία τις τρομαχτικές αντιθέσεις του καιρού μας, σε πόλεμο, ελευθερία, ειρήνη και μεγαλοψυχία, δίνοντας απλόχερα τα λυτρωτικά του μηνύματα.

Τούτη η ποίησή του, ξεχωρίζει και για μια κρουστή φιλοσοφική απόδοση πάνω στην αξία του ποιητή και στον προορισμό της τέχνης.

Με βαθιά νοήματα πολυπραγμοσύνης, επο-

πτεύει, στοχαστικά, κάθε αξία και ουσία ζωής.

Ο παλλόμενος λυρισμός του Τ.Α. ξεπηδάει μ' έντονη γεύση πικρή, από επιδράσεις βασιανιστικών κοινωνικών προβλημάτων όπως κι από μεγάλους ποιητές της εποχής μας, και κραδαινει σαν Ποσειδώνας τα λιμνάζοντα νερά με κραυγές διαμαρτυρίας. Τα ρίγη του συμβολικού συμπυκνωμένου του λόγου, διαστρώνουν την οντότητα στο σώμα της τέχνης του.

Κυρίαρχα στοιχεία του, η ζωή κι ο θάνατος, η μοίρα της απόγνωσης και της ευθύνης, ο έρωτας, η υποβολή μιας ομιλητικής σιωπής και τ' ανικανοποίητο του ανθρώπου, πάνω στις ομορφιές και τις αγάπες, από τις ασκήμιες και τις αδικίες.

Γενικά και σε τούτο το έργο του Τάσου Αναγνώστου, η ποίησή του μοιάζει αναλυτό χρυσάφι που σταλάζει αχτινοβόλα, από ψυχές του κόσμου, από δέντρα, ουρανούς, ήλιους κι αστέρια, γοητείες, λαμποβολές και περιεχτικές συντεταγμένες, για τ' ανθρωπιστικά ιδεώδη του πολυτάραχού μας βίου.

Μίλιας Ροζίδη: «Ώρα δεύτερη».

Ποιήματα, σελ. 70 έκδ. Δρυμός, Αθήνα '87.

Ποιήτρια, διηγηματογράφος και μεταφράστρια Ρώσων ποιητών η κ. Μ. Ροζίδη — Αγγελίδη, είναι από τις πιο υποδειγματικές σε ήθος και πνευματική αξία, λυράρισσες, του πιο άμεσα συγκινησιακού και βιωματικού λόγου, όλων των αντιστασιακών, από το 1940 ως τις μέρες μας χρόνων.

Η ποίησή της, έντονα δραματική, εκφράζει με συγκλονιστικό ψυχισμό, τις καιρίες νύξεις των πληγών και των βασάνων του πολύπαθου λαού μας, στα χρόνια της κατοχής, και του εμφύλιου. Τονίζει συμβολικά τα μεγάλα «Γιατί» της χαμένης ανθρωπιάς και της απώλειας αθών μορφών και αξιών του γένους.

Η ποιήτρια μ' ελεύθερο πεμπτουσιακό στίχο, μαστιγώνει τη βία και την αυθαιρεσία.

Με το λάβαρο της ελευθερίας υψωμένο, ζωγραφίζει κι απεικονίζει θαυμάσια μια ζωντανή πραγματικότητα.

Μας δίνει μια τέχνη με ύφος λιτό, κομψό, αυθόρμητο και γλαφυρό. Έχει χαρακτήρα με

αγνά αισθήματα, ειλικρίνεια και ψυχική λεβεντιά ριζιμιάς ρωμιοσύνης.

Η κ. Φοξίδη-Αγγελίδη προσφέρει μια ευτυχισμένη ποίηση, με ιδανικά και μαρτυρίες, που σμίγει το λυρικό με το τραγικό στοιχείο, δίνοντάς του, πλατιές και συγκινητικές προεκτάσεις, διδαχής και λύτρωσης.

Έχει στέρεο υπόβαθρο, οργανικά συνδεδεμένο με το σκοπό της καλλιέργειας, της ημεράδας, της ευγένειας της ομορφιάς, της αδερφοσύνης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Δημοσθένη Ζαδέ: «Τα Σονέτα».

(Σειρά Πρώτη)

Ποιήματα, σελ. 110, έκδ. «Τριφυλ.

Εστίας», Αθήνα '86.

Κάθε νέος ταλαντούχος, εκδηλώνει από την εφηβεία του ακόμα, τις ποιητικές του ανησυχίες κι αδυναμίες.

Ο γνωστός ποιητής, πεζογράφος και κριτικός Δ. Ζαδές με τα σονέτα του, γραμμένα από το 1935 ως το 1949 (24ο βιβλίο του), ομολογεί ο ίδιος με ειλικρίνεια στο μικρό του πρόλογο, και μ' άλλα λόγια ότι: Σ' αυτή την ηλικία οι ποιητές, δεν απαλλάσσονται ούτε από επιρροές ομογενών λυρικών και σονετογράφων, ούτε από μορφικές επιδράσεις ξένων και προπάντων ενός γαλλικού παρνασισμού και βυρωνισμού, που σίγουρα ο Ζ. είχε διδαχτεί από το σεβαστό και φωτισμένο φίλο μας λόγιο καθηγητή Αρσ. Γεροντικό.

Όμως, όσο κι αν οι δικαιολογημένοι προβληματισμοί στους στίχους του, δίνουν σ' αυτή την ποιήσή του μια πνευματική υφή, μ' αέτινα πετάγματα και φευγαλέες λάμπεις, εντούτοις πρυτανεύουν σε τούτα τα σονέτα του, αυθόρμητα και άδοξα, τα πικρόγευστα, πολύχυμα και πλούσια αισθήματά του.

Πάνω απόλα εδώ, το αίσθημα υπερέχει, σαν κυρίαρχο στοιχείο θα λέγαμε· κι είναι το πιο βασικό και καίριο γνώρισμα της πλαστικής στιχουργίας του Ζαδέ.

Πηγές εμπνεύσεών του, είναι το περιβάλλον και οι εφηβικές καταστάσεις που βίωσε παράλληλα με τον πόνο και την αγάπη στα προσφιλή του πρόσωπα

Χαρακτηριστικό του πλεονέκτημα: η οξεία παρατηρητικότητα σε πολυπράγμονες εταστικές ματιές του κόσμου και της φύσης, με μια φιλοσοφική διάθεση σε αναζητητικές διερευνήσεις και πονεμένα αδιέξοδα.

Αν ο Βηλαράς έλεγε πως: «Τα νιάτα διαβαίνουνε σαν ποταμιού νερό», και ο αρχαίος Ιώβ έγραφε, πως το παίρνει ο άνεμος όπως τ' άχυρα στ' αλώνια· κι εμείς θα λέγαμε ότι, πράγματι τα νιάτα είναι οι γλυκύτερες στιγμές της ζωής αλλά σύγκαιρα κ' οι κρισιμότερες ώρες της... Ο Ζαδές τονίζει σ' ένα στίχο του γι' αυτά, πως είναι «όνειρα και φυλλοροούν σαν ρόδα

του Ισπαχάν».

Τα σονέτα του έχουν ποικίλη θεματική επιλογή· αλλά με 2-3 τιμάει και την εθνική μας Αντίσταση. Είν' όλα έμμετρα, λυρικά, τρυφερά κι ευγενικά, που απηχούν καημούς και πόνους κι όνειρα, της τόσο ευαίσθητης καρδιάς του νέου τότε ποιητή, που τού 'φυγαν όπως κι εμάς πικρά και άχυρα τα νιάτα!

Γενικά, η εφηβική κι εκτονωτική αυτή τέχνη του, αποτελεί ένα σταθμό στην τόσο γόνιμη συγγραφική του πορεία.

Γιάννη Καφούση: «Τα τραγούδια του αδερφού» Ποιήματα, σελ. 54, Αθήνα '86.

Ο καθηγητής παιδαγωγός και δ/ντής της Ακαδημίας Λαμίας, μας έδωσε πρόσφατα ένα 5ο βιβλίο του με μίαν ιδιαίτερη προσωπική αίσθηση των μεταπολεμικών και εμφυλιοπολεμικών μας πραγμάτων. Σε δραματικό τόνο, υφαίνει τα συναισθήματά του, για τις τόσο άδικες κι απόρφανες ανθρώπινες καταστάσεις.

Ο Γιάννης Καφούσης είναι αληθινός ποιητής, με τη δική του εκφραστική ιδιοτυπία. Η πονετική κι ευγενική καρδιά του, μας κερνάει μίαν άμεση σχέση και μια συγκινησιακή γεύση, από τις σύγχρονες τραγωδιακές φάσεις της ζωής μας. Μας μεταφέρει και μ' επίκληση νόστου και παιδικής αθωότητας σε λυτρωμένα κι ονειρόπλαστα χρόνια.

Η συμπόνια κ' η όλη ανθρωπιστική του ευαισθησία διδάσκουν με παραινετικές νύξεις την αρετή και τη συμφιλίωση.

Είναι στίχοι διαποτισμένοι με πηγαίο αίσθημα και αποστολική ευθύνη, που σε κερδίζουν άμεσα· και σε θέτουν σε αυτοέλεγχο και προβληματισμό. Στίχοι που στιγματίζουν το άδικο αδελφοκτόνο έγκλημα· και που θίγουν το «κούρσεμα» της πατρίδας από ξένους. Γενικά, είναι μια τέχνη που κεντρίζει με χρονικές απαλές διαμαρτυρίες, κάποια μύχια ψυχών και ενοχών.

Ο Κ. Με απλό δικό του ύφος, περνάει μες απ' αυτή του την ποίηση τα μηνύματά του για ελπίδα και παρηγοριά, για μια κοινωνική αγάπη, αλληλεγγύη και αδερφοσύνη.

Μαίρης Σαπουνά: «Αποδέσμευση»

Αθήνα '86, σελ. 46..

Είναι το δεύτερο βιβλίο της Μακεδονοπούλας ζωγράφου που ζει στην πρωτεύουσα, με 43 ποιήματα. Η Μ.Σ. έχει ένα δαιμόνιο δίδυμο μέσα της ταλέντο ζωγραφικής και ποιητικής έκφρασης, προσωπικής, με λιτό και συνθετικό ύφος. Ανήσυχη και δημιουργική φαντασία που αξίζει να προσεχτεί. Ζει και αισθητοποιεί έντονα τον κοινωνικό και πολιτικό της περίγυρο. Έχει μια πίστη κι αισιοδοξία στη ζωή και στην τέχνη που την κυριεύει, πότι ο χρωστήρας και πότι η πένα. Μας δίνει πυκνούς σε ουσίες

και νοήματα στίχους που σφίζονται από ιδέες και ρεαλισμό. Έχουν λυρική πνοή, συγκινούν άμεσα, και ξεχωρίζουν για τα ιδεώδη κίνητρα, τη θλίψη που πηγάζει από την αδικία, τον έρωτα, και το ξεχείλισμα τ' ανθρώπινου πόνου. Γενικά, είναι μια αληθινή ποίηση με εικόνες και σύμβολα, με φόντα γερά κι εντυπωσιακά. Στίχοι που εδώ κι εκεί, αντανακλούν και αποχρώσεις μιας ομιλούμενης ζωγραφικής, με θετικά αποτελέσματα.

Ρένας Ρηγιώτη — Ξένιου: «Νυχτερινή ομολογία»

Είναι το πρώτο βιβλίο της νεαρής Ρ.Ρ. — Ξ Έχει ακρατο διονυσιασμό. Είναι μια ποίηση εξομολογητική. Ο πήγασος ουρανοδρομεί συχνά υπερβατικά ώσαμε τ' άστρα' όμως πατώντας στέρεα τόνα πόδι του στη γης. Άωογη η γραφή της με μουσική διάστρωση φθόγγων. Αδρά ηχοχρώματα και περιδιάβαση σε λυρικά τοπία αισθαντικότητας. Η παραληρηματική της κατάθεση, η αγνότητα της στοχαστικής οδοιπορίας, η ποιότητα αισθημάτων και ο αυθορμητισμός προβληματίζει τον αναγνώστη, για θητεία στον ποιητικό λόγο. Διαφαίνονται αμίδρες επιδράσεις από τραγούδια της Πολυδούρη — Μυρτιώτισσας — Μελισάνθης κ.ά. Ωστόσο, η αρτιότητα της καταβολής, ο άδολος ερωτικός λόγος, δηλώνουν μίαν αυτονομία, υπαρξιακής επάρκειας. Κοιτολογίς, η αισιόδοξη ενατένιση στα δρώμενα το συνειδησιακό ήθος με την αγνότητα των αισθημάτων, διαστρώνουν έναν ύμνο χαράς και ξεγνιασιάς, ορατόριο ειρήνης. Μία ποίηση που εμπνέει όπως κάθε γνήσια κι αυθόρμητη δημιουργία, ναιάδες, ιάδες, δριάδες, σάτιρους και φαίνους που στροβιλίζονται στο χώρο μιας ατέλειωτης άνοιξης.

Νίκος Γαλάσης

Γιάννη Βούλτεψη: «Η πρόκληση»

Πρόκληση σε ποιούς, σε ποιούς κάνει ο Γ.Β.; Μα νομίζω στους τόσους και τόσους διαστροφείς της ιστορίας μας, που έχουν εδώ και κάμποσα χρόνια κατακλύσει όλους τους πνευματικούς και καλλιτεχνικούς χώρους, από τηλεόραση μέχρι ιστοριογραφία, από δημοσιογραφία μέχρι θεατρική σκηνή κι από λογοτεχνία μέχρι τη δημοτική, τη μέση και την ανώτατη εκπαίδευση.

Πρόκληση στα ακειράριθμα θύματα μιας επιδημίας, μιας ομαδικής διαστροφής, που δεν απέχει και πολύ από το αίτη, ή τα ναρκωτικά και τις νοσογόνες καταβολές τους.

Αλλά, ας αφήσουμε καλύτερα το λόγο στο συγγραφέα:

«Ακούω νέους να λένε πως η Ελλάδα θα γίνει σ' αλήθεια Ευρώπη και θα πάει μπροστά, μόνο όταν θα έχει απαλλαγεί από τη «γενιά του 1940 που... ευτυχώς έχει αρχίσει να φεύγει»... αυτή η ματωμένη γενιά του Σαράντα που «για όλα φταίει» και όλα τ'α πλήρωσε, δε γεννήθηκε από το μηδέν. Γεννήθηκε

από τις γενιές του 1910 και το 1920, από τις γενιές των απελευθερωτικών πολέμων, της καταστροφής και του διχασμού. Και οι γενιές που ακολούθησαν γεννήθηκαν από την ηρωική όσο και τραγική γενιά του 1940 και μέσα στο νέο διχασμό»... «Στα καλιότερα σύμβολα του διχασμού προστέθηκαν νέα και ένας αφιονισμένος εσμός ζηλωτών και «δασκάλων μιας πλαστογραφημένης μυθολογίας καλλιέργει μεχρι σήμερα στις ψυχές των παιδιών του ελληνικού λαού το εμφύλιο μίσος. Οι άφρονες ετοιμάζουν π «ανθρώπινο υλικό» για την επόμενη εθνική καταστροφή:...» Ο Έλληνας του Σαράντα αποδείχθηκε αυθεντικός συνεχιστής της ιστορίας μας. Κράτησε ψηλά την τιμή της πατρίδας στην Πίνδο, στο Ρούπελ, στο Γοργοπόταμο, στις θάλασσες, στο Ελ Αλαμίν, στο Ρίμινι...». «Οι γενιές των Ελλήνων λ'φταίνε σε τίποτα. Φταίνε μόνο εκείνοι που τις ποτίζουν αδιάκοπα με το δηλητήριο της μισαλλοδοξίας στα εναλλασσόμενα θερμοκήπια του διχασμού».

Έτσι αρχίζει το βιβλίο του Γιάννη Βούλτεψη Ένα βιβλίο γιομάτο καυτές αλήθειες και σκληρές εμπειρίες, που πολλοί τις έζησαν γράφοντας ιστορία με το αίμα τους (ηρωικό ή αδικουμένο). Μα οι ελάχιστοι — αλλίμονο — είχαν τον αντρισμό να αντικρίσουν αυτές τις αλήθειες κατάματα και να βγάλουν στη δημοσιότητα τις εμπειρίες τους. Και ένας από αυτούς τους ελάχιστους στάθηκε και ο Βούλτεψης.

Ξεκίνησε μαθητής και πρόσκοπος από την Κεφαλονιά, για να βγει αντάρτης του ΕΛΑΣ στη Ρούμελη να πολεμήσει, να τραυματιστεί, να δοξαστεί... Αλλά και να φιλακιστεί, να βασανιστεί... και να δημοσιογραφήσει, να παρατηρήσει, να στοχαστεί και να βγάλει τα πλούσια συμπεράσματα που καταγράφη στο βιβλίο του. Ένα βιβλίο που αξίζει να διαβαστεί από κάθε Έλληνα που θέλει να παραμείνει ΕΛΛΗΝΑΣ, όσο πικρός και αν είναι αυτός ο τίτλος.

Λημήτρης Σ. Σούτζο

Δεν υπάρχει σήμερα παρά μια και μόνο μισωτική λύση: Η ενότης και ο αγών του ελληνικού λαού, που θέλει να σώσει από τον όλεθρο την Ελλάδα, η ενότης και ο αγών όλων των λαών της γης, που θέλουν να σώσουν από τη ολοκληρωτική καταστροφή τον κόσμο».

Γ.Ι. Ιορδανίδης (αντιστράτηγος)

Στην Ελλάδα, όποιοι μικροί και ανίκανοι πιάσουν μια θέση, μια καρέκλα και ασκούν εξουσία, δεν αποδείχνουν παρά τη μικρότητά και την ανικανότητά τους. Αυτή είναι μια μόνιμη πληγή του έθνους μας.

Βασίλης Ρώτα

Ο πόνος σαν μοιράζεται απομένει ο μισός και η χαρά στη μοιρασιά με άλλον πάει διπλή.

Ρωσική παροιμία

Γύρω από το τέλος ενός σκηνοθέτη

Ο Κάρολος Κουν απέθανε, γέρος βέβαια, με τις χάρες και τις αδυναμίες του... και ώρα του αλή.

Αναγνωρίζουμε τη σημαντική προσφορά του στη θεατρική ζωή της κουλτουριάρικης τροπιάς κι αριστοκρατικής Αθήνας.

Αλλά, δεν είμαστε με το δίστιχο του μακαρίτη Αχιλλέα Παράσχου «Ο βασιλιάς (του θεάτρου) απέθανε/ο βασιλιάς πλην ζήτη». Καλό θα μας κάνει να σταθούμε και λίγο μετρημένοι και όχι υπερβολικοί, σε ύμνους και χειροκροτήματα. Γιατί έτσι, ενισχύουμε και το κύρος της σοβαρότητας και της αντικειμενικής κρίσης, πάνω σε πρόσωπα και πράγματα.

Άλλωστε, ο θάνατος σε πραγματικά μεγάλες αξίες, βλασταίνει «εσαεί» αθανασίες!

Προς τι λοιπόν να είμαστε αμετροεπείς και καταμορφωτικοί, ή μεμψίμοιροι και παρεξηγητικοί;

Ο Κουν ήταν ένας διακεκριμένος δάσκαλος του θεάτρου... και πάει καλιά του. Ζωή στο κύκλο του τον «Ξανθία» και στ' απαρηγόρητα «παιδιά» του...

Ήταν 80 χρονών. Είχε γεννηθεί στην Προύτα της Μικρασίας, από πατέρα Πολωνοεβραίο και μάνα Ελληνίδα. Μοναχοπαίδι. Σπούδασε στη Ροβέρτσιο σχολή της Κων/πολης, κι έπειτα, αισθητική στη Σορβόνη.

Το 1929 ήρθε στην Αθήνα και διορίστηκε καθηγητής της αγγλικής στο αμερικάνικο κολλέγιο.

Εκεί το 1930, έκανε τα πρώτα σκηνοθετικά του βήματα, με «Το τέλος του ταξιδιού» του Ξέριφ.

Το 1933 ίδρυσε με τους Τσαρούχη και Δεβάνη τη «Λαϊκή Σκηνή».

Το 1938 εγκατέλειψε το κολλέγιο και το 1942 ίδρυσε το «Θέατρο Τέχνης».

Έπειτα, συνεργάστηκε μ' επαγγελματίους θιάσους, όπως της Κοτοπούλη, της Κατερίνας, του Εθνικού (τότε Βασιλικού) κ.ά.

Η κύρια επίδοσή του ήταν οι ξένοι θεατροί συγγραφέες, το ευρωπαϊκό και το παράλογο θέατρο...

Έλληνες θεατρογράφους, ανάδειξε μόνο μια δεκάδα περίπου, για τις ιδιαίτερες συμπάθειές του...

Το ΥΠΠΟ πριν λίγα χρόνια τον τίμησε φτιάχνοντας και δωρίζοντάς του μια θεατρική στέγη σύγχρονη στην Πλάκα, που κόστισε γύρω στα 100 εκατομ. δρχ. περίπου.

Πολλά έξοδα παραστάσεων, του κάλυπτε κατά καιρούς το Υπουργείο Πολιτισμού, το αμερικάνικο Ίδρυμα Φορντ κ.λπ.

Ο Γ. Σεφέρης έγραψε κάποτε για τον Κουν:

«Εδώ στο χώμα ρίζωσε μια στέρνα, γλυκεία μονιά νερού που θησαυρίζει...».

Τα τελευταία λόγια του Κουν ήταν τούτα: «Δε βλέπω για ποιό άλλο λόγο να κάνει κανείς θέατρο, παρά μόνο γι' αυτό!»

Θέατρο δηλαδή, για το θέατρο, κι όχι για το λαό. Ίσως, κατά το δόγμα «η τέχνη για την τέχνη» της αντιδραστικής πολιτικής που είχε καθιερώσει ο Θεοφ. Γκωτιέ τον περασμένο αιώνα στη Γαλλία.

Κακώς να λέμε αργιογι το «οι νεκροί δεδिकाίνονται».

Κάλιο να κρίνονται και οι νεκροί, χωρίς να θίγεται η μνήμη τους, για να διδασκόμαστε.

Όμως, και τα καλά και τα τρωτά του βίου και των πράξεών τους, να γίνονται φανερά.

Θεοποιήσεις και διακρίσεις

Πέθανε ο Κουν. Ήταν ένα σημαντικό θεατρικό κεφάλαιο. Το ξαναλέμε ότι παραδεχόμαστε τη σκηνοθετική του αξία και συμβολή, ιδιαίτερα στο παράλογο κι αριστοκρατικό θέατρο. Όμως χάλασαν τον κόσμο. Γιατί τόση προσωπολατρία; Δημόσιας δαπάνης, κηδεία! Στον Τύπο και στα ραδιόφωνα, αναμνήσεις φίλων του συνεντευξιών...

Επίσημα πένθη, κροκοδύλια δάκρυα τα καλά «παιδιά» του, πλερέζες οι Λούλες με τα «μονομερή άγχη», λαϊκά προσκυνήματα, φανφάρες, παρουμωστωμένες προβολές στην Τ. V. και «τί θα γίνει η θεατρική Ελλάδα μας χωρίς τον Κουν» (κατά το «τί, θα γίνει χωρίς Τσιτσάνη» του Μύκη).

Πλύσεις εγκεφάλου για την αξία του θεατροδάσκαλου που αποδήμησε (θεός σχωρέστον).

Αλλά, που δεν είχε σχέση με τον πολύ λαό. Στο 40ήμερο μνημόσυνό του, μόνο 100 περίπου άνθρωποι του, τον τίμησαν.

Ασφαλώς το πένθος ανήκει στους ηθοποιούς μαθητές του... και τους φίλους των τσαγιών του κ.λπ., κ.λπ.

Μα στη Δανιμαρκία... τα μοιρολόγια παραγίνονται.

Προς τι, η θεοποίηση και η ειδωλοποίηση;

Ένας φίλων Αρίας, βετεράνος του ρομαντικού τραγουδιού και φίλος του Ατίκ, είπε ένα βράδυ στην Τ.Υ. μ' όλο το ψυχικό του μεγαλείο: «Ευχαριστώ τους φίλους που με ξέχασαν. Τους αγαποίσα και τους αγαπώ και τίποτα δεν τους ζητώ».

Πέστε μου όμως: Τόσοι κολοσσοί θεατροδασκαλοι που πέθαναν κατά καιρούς, και τίμιοι και λεβέντες Έλληνες, και πολυφωτισμένοι κι αντικειμενικοί, και δίκαιοι, κι ωραίοι θεατροσχολάρχες και θεατράνθρωποι, όπως ήταν π.χ. ο Πέλος Κατσέλης, ο Δημήτρης Ροντήρης, ο Σωκράτης Καραντινός, ο Βασίλης Ρώτας κ.ά... έτυχαν εκείνοι τέτοιων τιμών που τόσο τους άξιζαν; Κηδεύτηκαν δημοσία δαπάνη; Έγιναν ποτέ φιλολογικά μνημόσυνα γι' αυτούς;

Ήταν γνωστικοί και φιλοσοφημένοι, κι έφυγαν σεμνοί και πικραμένοι, αλλά με συνείδηση αναπαμένη· γιατί έδωσαν ό,τι καλύτερο στη ζωή τους από τον εαυτό τους, για την προκοπή και την ανέλιξη του ελληνικού θεάτρου.

Μετρίοφρονες κι αθόρυβοι, έκαναν το χρέος τους στο λαό και στην πατρίδα, και δε ζήτησαν τίποτε.

Τιμήθηκαν λοιπόν αυτοί, οι υπέροχοι αρχιμαστόροι της σκηνοθεσίας, όπως τιμήθηκε ο Κουν, ή δεν τιμήθηκαν καθόλου από επίσημους φορείς της Πολιτείας;

Όμως εμείς, ο απλός λαός, που έχει και την τελευταία λέξη σε κάθε αξία και μορφή του πολιτισμού του, δεν τους λησμονούμε. Τους αναπολούμε και τους τιμούμε με συνείδηση και καρδιά, με το σιωπηλό μας θαυμασμό. Και θα μείνουν στην αληθινή μας ιστορία, αθάνατοι.

Μα για το μακαρίτη Κουν, που δεν υπήρξαν λογικά και δίκαια μέτρα και σταθμά, προσωπολατρίας, θα μιλήσει καλύτερα η ζωή και το μέλλον.

Όσο για το κυκλωματικό και περιβαλλοντικό του θέατρο... αρκούμαστε στον Θ. Καρακατσάνη (μαθητή του) μια φράση που είπε σε συνέντευξη την ημέρα της θανάτου του ότι: «Το θέατρο Κουν ήταν ένα κατεστημένο...» Αφερίμ!

Στιγμές λύπης

Το στιγμιότυπο που δε θα ξεχάσω ποτέ από την κηδεία του Κ. Κουν, είναι εκείνο το απαρηγόρητο των παιδιών του, ιδιαίτερα του Αρμένη το τεθλιμένο ύφος... Και είχε δίκιο ο Γιωργάκης να μοιάζει εκείνες τις ώρες χασούρη χαρτοπαίχτη και μπακάλη ζημιωμένο, γιατί έχανε τον άνθρωπο που τον έφτιαξε ηθοποιό και συγγραφέα.

Αλλά προκάντων το σπαραξικάρδιο του Λαζάνη πάνω από το φέρετρο του γέροντα φίλου του κλάμα και τριφερολόι: «Καρολάκο μου!...» κ.λπ. (παραλίγο να του ξεφύγει να πει και τζουτζούκο μου...) μου θίμιζε μπερντέ Μόλα και Σπαθάρη!... που κόντεψε να λιποθυμήσει.

Αμ κι εκείνα τα μεγάλα λόγια της υπουργού κυρίας Μερκούρη, στον επικηδέιο, που αποκάλεσε τον Κουν, «δάσκαλο του γένους», «δημιουργό των δημιουργών» «λόγιο τον πιο ελληνικό και τον πιο λαϊκό» ότι «το ελληνικό θέατρο χρωστάει τα πάντα στον Κουν» κ.λπ. κ.λπ. ξένα ολότελα προς το σχωρεμένο σκηνοθέτη, επίθετα, που θίμιζαν «επικηδέιο» Τσέχωφ και Κονδυλάκη!... Πώς λοιπόν να κρατιόμουν;

Σχωράτε με. Δεν κρισιολογώ· αν και επαναλαμβάνω δεν είμαι στο «αποθανών δεδिकाίωται» παρήγορο και κολακευτικό κατάπλασμα των παπάδων, μήτε κουτσομπολεύω. Απλώς θιμάμαι, χωρίς να φταίω πού «το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα»... και διασκεδάζω το κέφισας, αφού τότε, ο πανδαμάτορας γιατρός της λύπης χρόνος, δεν είπε στα «παιδιά» του θανόντα: «Το πολύ της θλίψεως φέρει παραφροσύνη». Αυτά, την έπαθαν γιατί, υπολόγισαν έναν πηχιαίο αλαφροπάρδαλο τίτλο της «Αυγής» που τόνιζε «... Το θέατρο αποχαιρέτησε την αειθαλή νεότητα του Κουν...» (!)

Ευνοιοπαντρέματα

«Οι γάμοι» του κ. Β. Ζιώγα προ καιρού στη νέα σκηνή του εθνικού, κατέρρευσαν στο β' μέρος κάτω από το βάρος μιας πολυέσοδης κι ονειροπαρμένης σκηνοθετικής βαβούρας.

«Οι γάμοι» εκείνοι, ήταν τόσο ευχολογούμενοι από συντελεστές, που τους έπιασε βασκανία και δυστύχησαν από ζηλιάρικα μάτια... Μα πότερο, κάτω από τα φουσκωμένα μπαλόνια επίθετα (των ύμνων) στο πρόγραμμα, (του ανοικονόμητου) θεατροκριτικού βεντέτου του «Συγκροτήματος» κ. Γεωργουσόπουλου ή Μύ-

ρη, προς το συγγραφέα των γάμων.

Ο πάπας της θεατρικής κριτικής, δεν τους ευλόγησε απλώς τους «γάμους», τους εξύψωσε τόσο, που ανέβασε το συγγραφέα τους, με τα χερουβείμ και σεραφείμ... στους επτά ουρανοί, πλάι στον Τσέχωφ, στο Στρίντμπεργκ, στο Μαγιακόφσκι, Λωτρεαμόν και λοιπούς νεοκλασικούς του θεάτρου!

Φαίνεται πως, ο κ. Ζιώγας έχει το κοκαλάκι της νυχτερίδας, ή τη μαγική βέργα που υποβάλλει το φίλο του κ. Μύρη σε ακατάσχετη υμνοευκοίλια.

Η παράσταση εκείνη και μάλιστα στην πρεμιέρα (24 Γενάρη) άφησε πολλούς ασυγκίνητους. Αλλά, ενθουσίασε μεθυστικά τον κ. Μύρη. Γιαυτό τον προλόγισε στο πρόγραμμα φαντασιοκοπικά και εύστοχα (!)

Άλλωστε, δε χρειάζονταν το έργο, νά 'χει πειστικά ερείσματα, από πραγματική ζωή του νεοελληνικού μας βίου.

Νά 'χε δηλαδή, μια αληθοφάνεια, έστω στην αριστοκράτισσα γεροντονύφη πρωταγωνίστρια (Β. Ζαβιτσιάνου) ή στην υπηρέτριά της (Θεοδωρακοπούλου), ή και στο γιατρό της (Μοσχίδη).

Είχε βέβαια ορισμένες αιχμές τολμηρών ιδεών, όπως π.χ. «τα ψειριασμένα κεφάλια που έκαναν τις θρησκείες και τα λοιπά κακά του κόσμου». Και μια ποιητική και ακράτητη σεξοφροϋδική διάθεση των προσώπων. Μα όλα τ' άλλα στοιχεία, ήταν φτιαχτά και ψεύτικα, εμβόλιμα και μεταφυσικά, που δε συγκροτούσαν ούτε δράμα, ούτε κωμωδία, παρά μόνο μια κακή φάρσα που, αν και το πρώτο μέρος θα μπορούσε κανείς να το κατατάξει στο ψυχολογικό θέατρο. Το δεύτερο όμως, στάθηκε η χαριστική βολή του πρώτου, κι απογοήτευσε πολλούς, παρά το φιλότιμο και προσαρμοστικό παίξιμο των ηθοποιών.

Εθνικού στραβά κι ανάποδα

Οι αυθαιρεσίες, οι ανακολουθίες, οι παλινδρομήσεις, οι ασέβειες, οι υποτιμήσεις, οι υποβαθμίσεις, η σύγχυση, και το χάος που επικρατεί στο Εθνικό Θέατρο, επιβεβαιώθηκε και με το σάλο που δημιουργήθηκε γύρω από το έργο του κυρφαίου θεατρικού συγγραφέα Αλέκου Λιδωρίκη «Η μεγάλη στιγμή» που είχε αποφασιστεί ν' ανεβεί στην κεντρική σκηνή. Ίχαν υπογραφεί και τα συμβόλαια με τον ενδυματολόγο και το μουσικοεπενδυτή.

Αλλά, τα βίτσινα, τα καπρίτσια και τα «φεγχαριάσματα» του δ/ντή του θεάτρου ενός δι-

κηγόρου, με ανάρμοστη συμπεριφορά κι ασέβεια προς το διακεκριμένο συγγραφέα και το συγκεκριμένο έργο του, θέλησε αναθεωρητικά, αυταρχικά και αυτοκέφαλα, να το στριμώξει στη νέα σκηνή. Έτσι προκάλεσε αγανάκτηση και ματαιώθηκε το ανέβασμά του.

Το γεγονός αυτό, και τόσα τόσα άλλα, άτοπα και άδικα που αποκάλυψε το «Ελ. Πνεύμα» κατά καιρούς, αποτελούν τον καθρέφτη της ανώμαλης λειτουργίας της πρώτης κρατικής σκηνής.

Αισχροταινίες

Ποιοί είδαν μια χοντροκομμένη και γελοία φάρσα σε «Θέατρο Δευτέρας» (ΕΡΤ 1) την 1η Μάρτη με τίτλο «Μια νύχτα — άνω κάτω» ενός απίθανου κι ανόητου ξένου Άλαν Εϊκπορν (πορνοβλακεία όνομα και πράμα) σε σκηνοθεσία Κ. Τσώνου, και δεν έφτυσαν στον κόρφο τους, για να μη λερωθεί το σάλιο τους, και πάρουν μπάλα οι σκαγιοβάκιλοι τα μούτρα της επιτροπής κρίσης και έγκρισης της ΕΡΤ;

Τι αίσχη, και τι χυδαία κι αλλοπρόσαλλα ανοσιουργήματα και παρανοϊκά τεχνάσματα και καμώματα, ήταν εκείνα τριών αντρογύνων μια νύχτα στα ίδια κρεβάτια; Και οι ίδιοι οι ηθοποιοί, ασφαλώς θά 'νωσαν πολύ μειονεχτικά, για το άχαρο και υποβιβαστικό μεροκάματό τους. Άσχετα αν οι Τσώνοι και τα τσώνια των ιδιαίτερων... πόσα λεφτά ματσώνονται με τη μέθοδο του «φάε εσύδος μου κι εμένα».

Αλλ' αντί για τέτοιες ηλίθιες προκλητικές και άθλιες παραστάσεις, ξένων τρελοκομείων, (αδιανόητες για το πλατύ ελληνικό κοινό), δεν μπορούσαν οι «φωστήρες» του ποδαριού, αφού περιφρονούν τα ελληνικά έργα, να βρουν ένα ξένο ανεχτικό, ευχάριστο, πειστικό και διδαχτικό;

Επειδή θέλουν οι παραγωγοί και οι σκηνοθέτες να τα τρώνε όλα... να μη πληρώνουν δικαιώματα συγγραφικά, θα πρέπει να μας πασάρουν άγευστα κι απαίσια φαγητά;

Ξέρουμε βέβαια, το «φωνή βοώντος...» αλλά, για να ξέρουν κ' οι επιτήδειοι, πως δεν τα μασάμε τα όποια κουτόχορτα μας δίνουν.

Μετάσταση

Ο Σουηδός σκηνοθέτης Ίγκμαρ Μπέργκμαν, πριν από λίγον καιρό που επισκέφτηκε την Ελλάδα, δήλωσε στους δημοσιογράφους πως εγκαταλείπει τον κινη/γράφο και αφοσιώνεται ολόψυχα στο θέατρο. Και εξήγησε πως

Με το σφυρί στα Καμώματα

Αλλότρη-συναφή και πυρατιρι... Του Άλκη Φωτεινού

Κουβέντα βουλευτών για τις λογοτεχνικές συντάξεις

Στις 12-2-87, συζητήθηκε και στη Βουλή το θέμα της σύνταξης των λογοτεχνών.

Η κουβέντα πήρε ειδυλιακό χαρακτήρα κι έγινε με συγκριτικά κριτήρια, ανάμεσα σ' ερωτικά ραβασάκια ημερολογίων, και σ' επιτύμβιους ελεγειακούς στίχους. Βέβαια τα πρώτα, αντιστοιχούν στ' αμαρτήματα όλων των έφηβων, καθώς και σ' εκείνους που ακούνε για σύνταξη «τιμητική» και τρέχουν και συλλέγουν, κι αντιγράφουν και τυπώνουν 1, 2 και 3 βιβλιαράκια μ' εύκολους στίχους, έστω και κλεμένους ολότελα, για να μπούνε στο κεχρί.

Τα επιτύμβια όμως, ταιριάζουν για την επιτροπή που παραιτήθηκε, από το σάλιο και των δικών μας παρατηρήσεων, αναφορών και προτάσεων...

Όμως, ήταν ατύχημα, η απουσία του β' αντιπρόεδρου κ. Π. Κρητικού, που είναι και ποιητής... διότι, ο γ' κ. Σαλαμαλίκης, την οδήγησε σε αδιέξοδο, καθώς δεν ήταν σε θέση —είπαν— όλοι, να ξεχωρίσουν και να πολιτογραφήσουν, ποιοί είναι ποιητές, λογοτέχνες και ποιοί όχι.

Έξω βέβαια από το χορό, πολλά τραγούδια λένε.

Και μες στα ξένα τα χωράφια, δε σέβονται τους γεωργούς.

Όσο για τις επιλογές, τους χαρακτηρισμούς και το χρίσμα, κύριοι κομπουζιάρχες της Βουλής, μπορείτε να εκτιμήσετε εμάς, τους καλιότερους, πως μόνο εμείς είμαστε σε γνώση, να δώσουμε κατάταξη και θέση στη σύνταξη, με βάση τα γνήσια, τα πραγματικά και δημιουργικά ταλέντα στα γράμματα.

Κι αν είναι άξιοι, όλους τους γνωρίζουμε. Φτάνουν μόνο: το ύφος, τα έργα, η πρωτοτυπία, η χρησιμότητα, η δράση, η θητεία, η γενική προσφορά.

Νεολαχανοφιλόσοφοι

Η καλή αρχή με τους «διαλόγους» του κ. Νικοδήμου στην Τ.Β. έγινε με τον κ. Κώστα ή «κότα» Τσάτσο.

Χαιρετίζουμε τη νέα λαχανοφιλοσοφία. Και οι δυο να μας ζήσουν.

Χαράς ευαγγέλια για το λαό, που έφτασαν μέχρι τον κάτω κόσμο... κι αναστήθηκαν όλοι οι της κλασικής Ελλάδας αρχαίοι ημών πρόγονοι και πανηγύριζαν κι εκείνοι, ξετρελαμένοι από μαγεία και γοητεία υπερουσιου λόγου

Πουρεδο-σύγκριση

Κάποια νοικοκυρούλα, ονόματι Ρούλα Γεωργακοπούλου, από αυτές που συνεντευξιάζονται τυχαία «μεταξύ τυρού και αχλαδίου» με τους κοντυλοφορίσκους της παρακουλτούρας υπεραμύνθηκε μια μέρα, του κλασικού και νεοκλασικού θεάτρου, μνημονεύοντας και δοξάζοντας και δυο αστέρια «πρώτου μεγέθους» της νεοελληνικής θεατρικής γραφής. Τόνισε μάλιστα ανάμεσα σ' άλλα, και τούτα... κι ας καίγονταν οι κουρέδες στο τηγάκι της (!) «Αισθανόμουν πάντοτε τη χηρεία του... θεάτρου» αλλ' ο γυναικείος λόγος δε θα πεθάνει ποτέ, όσο υπάρχουν συγγραφείς όπως ο Ευριπίδης, ο Τσέχωφ, ο Ίψεν, η Λούλα και ο Ζιόγας...» Μπράβο συγκρίσεις και παραλληλισμοί (!)

«Έβαλε κ' η κακαϊδού τον άντρα της... με τους πραματευτάδες...»

τα τελευταία χρόνια, το θέατρο έγινε «ο μεγάλος του έρωτας».

Στη συνέχεια όμως, αυτοπυροβόλησε τον ίδιο αυτόν έρωτά του, χαρακτηρίζοντας πως «το θέατρο είναι αρρώστια και τρέλα». Λέτε λοιπόν, με την καλή έννοια να εννοούσε την «αρρώστια» = πάθος και την «τρέλα» = τελειότητα; ή αναίρεσε την πίστη του κι έπεσε σε αντίφαση, υποτιμώντας το διαπαιδαγωγικό ρόλο του θεάτρου, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα σκολειά της κοινωνίας; Πού είσαι αείμνηστε Κων/νε Ασωπίε να τους διδάξεις πως «Το θέατρο είναι το κοινό σκολειό των ανθρώπων που αναπληρώνει όλες τις άλλες σχολικές ελλείψεις».

(!). Κι ας πα'να γράφει ο Κ. Παλαμάς, σελ. 144 στα «Γράμματα στη Ραχήλ» για τον τ. πρόεδρο δημοκρατίας τόσο κακά λόγια: «... Τον καημένο τον Τσάτσο, τον πήραν στρατιώτη στα γυμνάσια. Επρόκειτο να μπει στο νοσοκομείο για ν' απαλλαγεί με την ελπίδα αυτή...» και στη σελ. 147 «... Έπρεπε να πάει στο στρατό να του και εκεί θα τον ανταριάζουν γυμνάσια, θαλαμοφύλακας, ζώφια. Υπομένει. Κουραμπιές επιτέλους. Και του χειρότερου είδους. Δεν τον είδε το μέτωπο. Αν καμιά φορά φημιστεί ως ποιητής, η κριτική... θα του το χτυπήσει: «Δεν πήγε στο μέτωπο ο ποιητής» θα σημειώσει».

Ό,τι κι αν έγραψες Κωστή Παλαμά, ποιός σε πιστεύει; Εμείς τον έχουμε «μη μου άπτου» τον τ. πρόεδρό μας, και ποιήταρο και πρώτο φιλόσοφο (!) Και με τη μερσεντέ του, όλα τζάμπα, και με τη σωματοφυλακή του και με τετραπάχουλους μισθούς τ. προέδρου, τ. υπουργού, τ. βουλευτή, ακαδημαϊκού και βάλει...

Οι χαρές των «διαλόγων», έφτασαν κι ως τη φτωχούλα με τις βιλάρες Πολιτεία... στον άλλο τ. πρόεδρο και νεοφιλόσοφο βραβειο-Καρλομάγνο τον κουφό. Τον έχουμε και δαύτον «μη στάξει και μη βρέξει».

Ό,τι έχουν όλοι οι τ. πρόεδροι, μάλιστα χαλάλι τους! Κι ας παν διπλά τα έξοδα, από το βουναρέζικο βασιλοσόι της Φρειδερίκης.

Τώρα περιμένουμε τον κ. «ευτυχοδυστυχία» να καλέσει στους «διαλόγους» του και το νεοφιλόσοφο τον κ. φρυδάριο!...

Ανθολογία φαβορί...

Όπως πληροφορούμαστε, εκδόθηκε πρόσφατα στην ΕΣΣΔ και σε 200.000 αντίτυπα, μια ανθολογία Ελλήνων ποιητών.

Ανάμεσα σε άλλα ονόματα, μάθετε πως είναι και των κ.κ. Ταχτσής, Ρουκ, Ησαΐα, Σαχτούρη, Μαστοράκη, Στεργιόπουλου κ.λπ.

Ας είναι, μπράβο (!) Είδατε, κάτι βγάλαν επιτέλους τα φαγοπότια του κυρ-Ζήση και της παρέας του πριν λίγα χρόνια στη Μόσχα.

«Έν τω άμα και τω θάμα» κι ας αργήσαμε!

Και τι αντιπροσώπευση της ποιητικής Ελλάδας, μανουλίτσα μου (!)

Εδώ οι κυρίες με τις καμέλιες Ρουκ και Ησαΐα, έλαβαν από τον κ. Μερακλ-αντάν και κρατικά βραβεία (!)

Αστειεύεστε;

Στίχους πολλούς, τρελούς «καντέ αφάν» κωληκομυρμηγκότρυπους «μποχτάν» (!)

Μόνο που ο ταλαιπώρος Ταχτσής δεν έχει κώσει ποιήση.

Αν πείτε και για τον κ. Στεργιόπουλο;

Α, όλα κι όλα. Κοντά στα σούρεαλ σουρέτια, δεν μπορούσαν ν' αγνοηθούν οι ανυπαρξίες.

Γι' αυτό προτείνουμε:

Όσους περιέλαβε στην ανθολογία, υποθέτουμε, η μοντέρνα καβαφόφιλη της ελληνορούσικης κουλτούρας κ. Ιλίνσκαγια, αρχικουμανταδόρα των επιλογών, πρέπει να τους πάει το καλοκαίρι, μετά λαμπάδων και δαφνών... όχι στη Μόσχα, παρά στο Σότσι, για νέα βραβεία και ραχάτι... να γίνουν φουσκομαγουλάτοι... να πάει μαζί τους κι ο μορφωτικός ακόλουθος της Σοβ. Πρεσβείας στην Αθήνα, για να περάσουν και τους στίχους σε καραντίνα... να καθαρίσουν έτσι τα δροτσίλια και τα βουζούνια της μόδας και του μοντερνισμού από πάνω τους.

Καημένη πολιτισμική ιστορία, πως γράφεται, μη σε βασκάνουν (!)

Νεοβεντέτοι

Ο κ. Μ. Κουμανταρέας, συγγραφέας του καταστημένου των πεζογραμμάτων, με γερές διασυνδέσεις και προσβάσεις, σε συγκροτηματατζήδες, Τι-βι-τζήδες-ερτιτζήδες και σ' όλες τις ακρίδες... ό,τι κι αν γράφει, ό,τι κι αν είναι, σηριαλοποιείται μάνι-μάνι... και από την Τ.Υ. ο μάγκας, «παρά» και φήμη να μη χάνει.

Για θυμηθείτε την «Κυρα-Κούλα» του, «Τα καημένα» του, «Τα μηχανάκια» του, τη «φανέλα με το 9» του, που πρόβαλε μ' έμφαση κι ο «Ρίζος» (όπως διαφημίζει κάθε αστό συγγραφέα, χωρίς να τον κερδίζει) κ.λπ., κ.λπ.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Μπας και εγεννήθη μέγας πεζογράφος, αετονύχης και σούζας στα «μηχανάκια»... κι εγώ κοιμάμαι στα σεντονάκια;

Μπας κι είναι ο μάγος της πέννας του «Χαράλαμπου» και της μάνας που κοιτάει το γιο της γυμνό στο μπάνιο από την κλειδαρότρυπα... κι εγώ δεν τον πήρα χαμπάρι;

Τέλος πάντων δεν υπάρχουν, για τους τεμελο-παραγωγούς και τους αμελέτητους μποεμ-χαρामοσκηνοθέτες, άλλα καλύτερα έργα συγγραφέων (πάρεξ του Μένη) για σήριαλ;

Αλλ' όταν θέλουν οι καταστημένοι, μόνο «δι αυτών»... υπάρχουν. Όταν δε θέλουν, κι αντιπαθούν τους σεμνούς, αθόρυβους και «λάθε βιώσας» λογοτέχνες, σαν πρόσωπα, τότε δεν υπάρχουν άλλα. Κι όσα να υπάρχουν... δε

θα τα μάθουν ούτε τ' αγγόνια τους, στην κλι-
κοειδή μας μπανανία (!)

Ομοιοπάθειες

Όσο ο κ. Σαβοιδης θα είναι δερβέναγας των
παρασκηνίων στα γράμματα και τις τέχνες...
στην Τ.Υ. δε σταματούν συχνά-πυκνά, να προ-
βάλλονται τα σύντεκνα είδωλα του αδελφά-
του, πεθαμένα, βρυκολακισμένα και μισοζώ-
ντανα.

Και το περασμένο τρίμηνο, δεν είχαμε μόνο
κατά κόρο, Κουν και Τσαρούχη, παρά και τα
σύνθηθα των νοσηρών καβαφολόγων (!) Πρέπει
να τον μιμούνται τον Αλεξανδρινό μας σε όλα
του... και κάποιοι νεοσσοί βλέπετε... μπόχας
και μαζόχας (!)

Στις 23-3-87 (στην εκπομπή του κ. Γκανά)
ήταν ο ίδιος ο ποντίφηκας, κι απάγγειλε για να
παρηγορεί τ' απωθημένα του... «χωρίς περι-
σκέψιν, χωρίς αιδώ» και μάλιστα τους ασορτί
καβαφόστιχους, όπως π.χ.: «από την τέχνην
δεν εκόμισα, παρά, των ηδονών μου τες αισθη-
σεις». Έτσι είπε στο τέλος της ζωής του, ο
δάσκαλός τους και πατρώνος τους Καβάφης.

Ο δερβέναγας λοιπόν, απαγγελτής και ιν-
δαλματοποιός του, είπε και τούτο το καβαφο-
λόγημα: «Υπάρχει άραγε το ψέμα κ' η αλή-
θεια; ή το ψέμα είναι το γήρας της αλήθειας;»

Ε, ρε ποντικομαμοσοφιστία, που πάνε οι σύ-
ντεκνοί του, να του παινέσουν, και να τον ανα-
δείξουν και ολύμπιο σοφόθεο (!)

Ενώ, η γλώσσα της αλήθειας για δαύτον, δεν
είναι παρά, ένα γερασμένο, παρατραβηγμένο
και χοντροκομμένο ψέμα των ομοιοπαθών
του.

Αφιέρωμα ρεκόρ

Ο Γιάννης Ρίτσος, έγραψε έναν μονόλογο
της Φαίδρας προς τον Ιππόλυτο (πριν αυτο-
κτονήσει) αφιερωμένον στο Γιάννη Τσαρού-
χη.

Δηλαδή, Γιάννης κερνάει Γιάννης πίνει (!)
Και με σκηνικά και κοστούμια της μεγάλης
Γιάννας... το τύπωσε λέει ο «Κέ(ρ)δος» και
κατέρριψε ρεκόρ παραστάσεων στην Ιταλία
και Γαλλία...

Όλα βέβαια τα σκηνικά και παρασκηνικά
θαύματα, σ' αυτές τις χώρες γίνονται (!)

Τώρα, μια ομάδα εργασίας θεάτρου, θα το
παίξει είπαν και στην Πάντειο... Αλλά, τί σόι
θέατρο φτιάχνουν μ' έναν μιμητικό κι αρχαίο
μονόλογο, είναι απορίας άξιο πώς κάνουν την

τρίχα = τριχιά και τον ψύλλο γάϊδαρο... ως και
την κοπριά του Ρ. οι κουλτουριάρηδες της
μόδας, άρχισαν να την κάνουνε ταμπάκο να
την πίνουν (!)

Για μειδιάμα

Στις 9-2-87, ο νεοβεντέτος της απωθημένης
προσούρας και της πολιτικής αριστεροσβού-
ρας κ. Χρόνη Μίσιος, με το Λεωνίδα μας, ζευ-
γάρι και κλωνάρι, και μερικούς λογοτέχνες
της εύνοιας όπως τους κ.κ. Πατρίκιο, Κουμα-
νταρέα κ.λπ. κλουραλίστες της κουλτούρας
(για κουλτουριάρηδες να μη ξεροβήχετε) εί-
χανε σύναξη (πριν αλωνίσουνε οι δυο πρώτοι
την ύπαιθρο στο Θέατρο «Διονύσια» και φαρ-
διά πλατιμ συζήτηση, για πλήρη ελευθερία
στην τέχνη... Κι ευθύς μου κατέβασε η γκλάβα
μου μιαν απορία: «Ποιά δογματική υποδού-
λωση» τους εμπόδισε ως τώρα να γράφουν ό,τι
θέλουν;

Αλλ' αυτός ο αλανιάρης ο νέος φορέας, θα
μας σώσει, να το ξέρετε. Μην αστειεύεστε (!)

Αυτές οι φιλάρεσκες καλλονές του «λεύτε-
ρου» πνεύματος, πάνω από κοσμοθεωρήσεις
και αναθεωρήσεις... διυλίζουν τον κώνωπα...

Μειδιάστε παρακαλώ και βάλτε το στραβά.
Που είσαι φίλτατε Χάρρυ Κλυνν!...

«Χωνευτικά» σε άχυρα

Ένας προετάστρος της νεοαμερικάνικης
βαρδαλαμπούμπικης γραφής, ο κ. Νάνος Βα-
λαωρίτης (καμιά σχέση στην τέχνη με τον
Αριστοτέλη), ασχολείται συστηματικά με την
αυτόματη σουρεαλιστική ποίηση και κριτική.
«Η θεματολογία του, είναι ευρύτατη, αρχού-
μενη από δεινοσαύρων και απολήγουσα εις
εκσπερμάτωσιν...»

Τούτα τα τελευταία λόγια, είναι από το «Βή-
μα» σε παρουσίαση βιβλίου του, με τίτλο «Ο
έγχρωμος στιλογράφος».

Μην απορείτε, που πήρε κι αυτός φόρα, για-
τί δαφνοστεφανώθηκε από τον κ. σούπερ σου-
ρεαλιστόφιλο βραβειοδότη πρόεδρο λαβαί-
νοντας κρατικό χρηματοέπαθλο (!)

Ρε τι χαριτωμένα αχυροειδή λολοτεχνικά
φαινόμενα φίλοι μου (!)

Πιέτε κόκα και πέψι αβέρτα, κι ό,τι χωνευ-
τικά ποτά, τραβάει το λαρύγγι σας, και κερνά-
τε τους πίσωαριτζήδες... απανωτά (!)

Γιατί τέτοιους ατσίδες των διαγραμμάτων
και της κλίκας του «συσκοτίσματος»... θα τους
βασκάνουν τα φτερνίσματα (!)

Φιλανθρωπία

Αποκαλύφτηκε ότι, η πρόταση της Επιτροπής για το β' κρατικό βραβείο ποίησης 1986, που δόθηκε στον κ. Σ. Βαβούρη, ήταν πως επειδή «είναι ανάπηρος και βαραίνουν τα χρόνια...» Έτσι είπαν.

Μωρέ μπράβο Επιτροπή, που σέβεται το κύρος του κράτους και την αποστολή που της αναθέτει (!)

Μ' άλλα λόγια την κατάντησαν φιλανθρωπικό ίδρυμα!

Λησμόνησαν φαίνεται πως υπάρχει και υπουργείο πρόνοιας και κοινωνικής περίθαλψης, όπως, και άλλα ιδρύματα συμπόνιας και αλληλεγγύης.

Πολλές φορές έχουμε γράψει πως οι άνθρωποι αυτοί, δεν βραβεύουν τέχνη, αλλά πρόσωπα συμπαθείας. Γι' αυτό, όσοι έχετε φιλοπροσωπείες κι εύνοιες συναχτείτε κατά πως λέει κι η παροιμία:

«Κουτσοί στραβοί και μισοκούτσαβοί... όλοι στον αη-Παντελέμονα».

Νομή και χτένια

Ο κ. Φρέντυ Γερμανός είχε ανέκαθεν στην Τ.Υ. τα γένια και τα χτένια... και το διαφήμιζε γερά το «μπεστ-σελέρικο» βιβλίο του «Η εκτέλεση» για τον Ίωνα Δραγούμη...

Αυτό θα πει νά 'χεις πάντα «ένδυμα γάμου». Μα όταν είσαι «έξω του νυμφώνος» είσαι πάντοτε κι «εκτός προγράμματος».

Με το δίκιο του να λέει:

Ααα, στην Τουβούλα έχω τη νομή του νόμου του διαφημιστικού... έχω και το νόμισμα.

«Γλωσσουισθητική»

Ο κ. Κ. Τσιρόπουλος, έλαβε από το φίλο του κ. Πέτρο Χάρη της ακαδημίας, βραβείο Ουράνη. Μήπως αυτή η βράβευση ήταν για ένα κακογραμμένο κείμενο με τις προσωπογραφίες Ελλήνων λογοτεχνών Παλαμά, Σολωμού, Εμπειρικού, Καβάφη και λοιπών, στο ημερολόγιο της Εμπορικής Ύραπεζας;

Μ' αυτή την επωδό, του διγλωσσία συγγραφέα, με τη μπερδεμένη αισθητική στο γραφτό, λόγω του αντίληψη και προφορά, θα τριξάν ίσως τα κόκκαλα του Σολωμού στο κοιμητήρι.

Έχ, θάνατε εθνικέ μας ποιητή, με τη γλωσσουισθητική αρχή της πιο κομψής και γλαφυρής ομορφιάς, και τελειότητας του μητρικού δημοτικού μας λόγου! Τι σου 'μελλε να πάθεις!

Παλινωδία

Ο νέος ακαδημαϊκός κ. Ν. Βρετάκος, βαθμολογήθηκε με άριστα, από το φίλο του κ. Πέτρο Χάρη και την παρέα του (25 τον αριθμό οι ναι-ναίκοι) χαλάλι του.

Να όμως, τι έγραφε γι' αυτό το αρτηριοσκληρωτικό γεροντοστέκι ο ίδιος ο κ. Βρετάκος στο περιοδικό «Λαϊκός Λόγος» του αείμνηστου Βασίλη Ρώτα, τον Αύγουστο του 1965:

«... Έχουμε βέβαια και στην Ελλάδα Ακαδημία, μα που δεν είναι παρά πολιτικό κλιμάκιο, κι όχι πνευματικό κέντρο και που έχουμε και Ανάχτορα... Τα πρόσωπα αυτά που βλέπουν, δεν είναι πρόσωπα, αλλά προσωπεία, κι ότι πίσω από τα προσωπεία αυτά, βρίσκονται τα αληθινά πρόσωπα που εργάζονται για την ηθική αταξία, την αδικία...» κ.λπ.

Αυτά έγραφε ο κ. Βρετάκος τότε, σε βάρος της ακαδημίας και των μασκοφόρων (όπως διατείνεται) προσώπων της.

Αλλά, ω βαβαί, τί ειρωνία και μπούμεραγκ;

Σήμερα γλείφει εκεί που έφτυνε (!) Πώς τον πάθιασε τόσο η μεγαλομανία (ρε άτιμη δόξα τι κόσμο ρεζιλεύεις) και καταδέχτηκε μ' όλα τα μέσα (ως και μετάλλιο από τον άμοιρο Δήμο Γιαννίνων απόσπασε τον περασμένο Σεπτέμβρη) και χώθηκε καταϊδρωμένος μέσα στα φαντάσματα της γεροντοκρατίας (!)

Πού νά 'ξερε ο ματαιόδοξος νέος «αθάνατος» ότι, με την είδοσό του στα τζάκια του χαμομηλιού και της απραξίας... επιβεβαίωσε το ζωντανό του θάνατο!

Ασφαλώς όμως, θα ικανοποιήθηκε με την τήβεννο και το καμάρωμά του, γιατί ίσως να τό 'χε χωνέψει ότι:

Ακαδημία του «αθήνησι» και αθανασία, είναι δυο λέξεις ασυμβίβαστες, όπως το νερό με τη φωτιά. Είναι μεγάλη και γενναία αρετή, να κρατάει κανείς στη χώρα μας, πριν και πάνω από ατομικά συμφέροντα, ένα ιδεολογικό έρμα, και μιαν αθόρυβη (για να μετρήσει το έργο του) πνευματική αξιοπρέπεια.

Προάγγελμα

Σαν να μη μας έφτανε, εκείνη η πανωλεθρία της κακοκαιρίας και της παραγωγής... είδαμε και στις 13 Μάρτη τον αμπελοφιλόσοφο «ευτυχοδυστυχία» στους «διαλόγους» του στην Τ.Υ. με τον ποιητή του Ταΰγετου, να περιαιτολογούν και να ψιλοκουβεντιάζουν με τον πουλολόγο, φυτολόγο και ηλιολόγο τροβαδούρο της Πλούμισας... και ξεπαγιάσαμε.

Ο κ. Δήμου μάλιστα τον αποκάλεσε «ακαδημαϊκό» προτού ν' ανακηρυχτεί, αφού η κόπια της συνέντευξης είχε γίνει, πριν να συνέλθουν οι πεθαμένδι ζωντανόι να τον κάνουν «αθάνατο».

Πώς έγινε όμως έτσι;

Δυο λόγοι ως φάνηκε σκάρωσαν αυτόν το «διάλογο»:

1) Η μαγείρεψε στα παρασκήνια ο πονηρός λαπάς, τ' «ατζέμ πιλάφια» του, και την είχε εξασφαλισμένη την εκλογή του, αφού ο εισηγητής διαλογίστας την προανάγγειλε... 2) ή ο ίδιος ήταν κι αυτός στο κόλπο, για να βοηθηθεί αλληλέγγυα με τη σειρά του, να γίνει κι αυτός όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου, τη βεννούχος (!)

Το ζώδιό του

Με εγωιστικές, ατομικιστικές κομπορρημοσύνες και περιαιτολογίες, μας γέμισε και μας αναγούλιασε όλον το Φλεβάρη και το Μάρτη ο κ. Βρεττάκος. Είναι φαίνεται το ζώδιό του. Μην πείτε πως η τύχη του, τον ευνοεί τυφλά, χωρίς το «συν-Αθηνά και χείρα κίνει».

Μάρτης ήταν πρόπερσι, όταν εκμαίεισε το «αριστείο γραμμάτων» από τα φιλικά «κουκουβαγιόπουλα».

Με τον κ. Πέτρο Χάρη ήταν από παλιά στην «ομάδα των 12» του βραβείου Ουράνη.

Μάρτης ήταν παραπρόπερσι όταν ετοιμάστηκε και είχε φορέσει και φράκο να πάει για το βραβείο των «Ευρωπαϊκών» στο Βέλγιο... Αλλά, του τό 'φαγε νύχτα ο αετονύχης Σαμαράκης.

'Ηταν τότε 700.000 βελγ. φράγκα. Διεθνές βραβείο δεν κατάφερε κανένα. Τώρα, αν καταφέρει και Νόμπελ... χαλάλι του. Μάρτης κι εφέτος που μπαίνει στο άσυλο των 200.000 δρχ. το μήνα. Πάντως ήταν και είναι πάντα στα μέτρα τους... Γιαυτό και ξεχνώντας τι έγγραφε το '65 κατά της ακαδημίας, που δεν είχε πάει ακόμα εκεί ο φίλος του ο Χάρης, θεώρησε το «αριστείο» της «μεγάλη τιμητική διάκριση» όπως δήλωσε.

Γλυκάθηκε κι από τα τόσα «κρατικά βραβεία» (πάλι των φίλων εύνοιες) που έφαγε καλά... Γι' αυτό τώρα κομπάζει «αναφανδόν» ότι:

«Αυτά που γράφω είμαι εγώ, ότι αυτό είναι το πρόσωπό μου, και ότι το ανθρώπινο το φυσικό μου πρόσωπο έχει δευτερεύουσα σημασία».

Τώρα λέει έχει δυο ακαδημίες, και θα μοιράζει το χρόνο του (κάτι τρέχει στα γύφτικα) μια στην Πλούμιτσα στη Λακωνία και μία στην «αθήνησι».

Εκείνη στον Ταΰγετο την αποκαλεί και «ακαδημία του Θεού».

Είναι βλέπετε και θεοπλάστης και θεοχρή-

στης, και θεοπαίχτης. Λίγο απόλα και τίποτα. Μασαλά, και μασαλά καλά (!)

Προσόντα

Για να γίνει ένας ακαδημαϊκός, δηλαδή για το μηνιάτικο μόνο, (γιατί δεν μπορεί να προσφέρει τίποτε στο κοινωνικό σύνολο, εκτός από κάτι βραβεία την πρωτοχρονιά, που απονέμουν το πιότερο σε φίλια πρόσωπα) πρέπει να βρίσκεται με το μέρος της αριστοκρατίας, και όχι με το μέρος του λαού.

Ο κ. Βρεττάκος δεν είναι μόνο, μια χρυσή μετριότητα στην ποιητική γραφή, παρά είναι και μια χρυσή ουδετερότητα στην πολιτική. Έχει συνειδητοποιημένο και το δίστιχο του Βάρναλη:

«φρόνιμα και ταχτικά
πάω μ' εκείνον που νικά».

Βέβαια, σε όλη την ποιητική του εργασία, προπάντων στην πολεμένη βιοματική, υπάρχουν και καλά και εντυπωσιακά στοιχεία αλλά και αδυναμίες.

Ένα μέρος της όμως, είναι ατροφικό και άχρωμο από κοινωνικά προβλήματα και ιδεώδη. Έχει και στίχους κοινότοπους και πολλούς αβασάνιστους κι αμετουσίωτους, όχι άμεσα συγκινησιακούς, στη φραστική δομή τους, φτιαγμένους με τα εύκολα λεκτικά ρίσκα μιας λυρικής και συνηθισμένης γείσης, αγάπης και καλοσύνης.

Αλλά, πέστε μου, υπάρχουν σ' όλο τον πολιτισμένο κόσμο ποιητές, που να μην εκφράζουν συναισθήματα ανθρωπιάς, καλοσύνης, αγάπης και ειρήνης;

Είναι δύσκολο ν' ανακαλύψεις πρωτοτυπία με ύφος προσωπικό, γνώριμο και διακριτικό, στην ποίηση του Βρεττάκου· καθώς και ιδιαίτερα κι αδρά, χαρακτηριστικά γνωρίσματα.

Υψηλός στόχος

Του καταλόγισαν ύμνους για το βουνό του χωριού του, τον Ταΰγετο...

Και ποιός ποιητής δε λατρεύει και δεν υμνεί τον τόπο του, κι όχι σαν ερημίτης, αλλά, μαζί, ένα, με το λαό, μέσα στην πάλη του, για μια καλύτερη ζωή.

Υμνησαν άλλοι ποιητές τα βουνά όλης της Ελλάδας και του έξω κόσμου, όπου ταξίδεψαν... Μα δεν απόβλεπαν και δε σημάδευαν

τητές του, τους αγώνες, τις θυσίες και τις αρετές, αυτού του υπέροχου λαού μας!

Ομολογίες

Ο κ. Νικο-δήμου αποκάλεσε τον κ. Βρετάκο στους «διαλόγους» του και «κριτικό»... χωρίς όμως κριτική, τον πληροφορεί η έρμη περιθωριακή αλήθεια.

Γιατί, όπως άλλωστε ομολόγησε κι ο ίδιος, δεν ήθελε να λέει τη γνώμη του, για να μη πιάνει εχθρούς. Έγραψε είπε, μόνο ένα πρόχειρο και βιαστικό βιβλίο, με κριτική μελέτη για τον Καζαντζάκη και τούτο, γιατί είχε ανάγκες από χρήματα. (Όλα τα ζυγίζει βλέπετε με το μαμώνα).

Άλλωστε δεν ασχολήθηκε ανιδιοτελώς με την κριτική (όπως τόσοι παλιοί) για να προσφέρει έστω κι ένα ταπεινό λιθαράκι στο οικοδόμημα της εξελικτικής και προοδευτικής λογοτεχνίας.

Του ανέφερε ο κ. Δήμου τη φυγή του, από την Ελλάδα όταν η χούντα το 1967 έκανε το πραξικόπημα.

Ναι, τ' ομολόγησε ότι, έγινε σκασιάρχης από το πρώτο βράδυ, κι εμικρές, αυτοεξόριστος... όταν εμείς συμπαρασταθήκαμε στον κατατρεγμένο και καταπονεμένο λαό, χωρίς ίχνος λιποψυχίας, φυγομαχίας και χωρίς ιδέα λιποταξίας.

Στις κρίσιμες ώρες του λαού, ταχτήκαμε πάντα στο πλευρό του και με το τουφέκι στην Εθνική Αντίσταση (που αυτός δεν τη μνημονεύει καθόλου...)

Έπειτα, βασανιστήκαμε σε στρατοδικεία και φυλακές, για να 'ρχονται σήμερα διάφοροι ψεύτες και κάπηλοι, να κερδίζουν κάθε τιμής προνόμιο.

Το ψέμα βασιλεύει πάντα στον τόπο μας.

Μα όσοι διαβάσετε ποίηση του νέου «αθάνατου»... θά 'ναι... σαν να τρώτε νερόβραστα φασόλια (!)

Κρίμα που κι ο μακαρίτης ο Μπρεχτ, αξιωνε: ο συγγραφέας να μάχεται, να κάνει την τέχνη του ταμπούρι, να πολεμάει για ιδανικά, να 'ναι μπροστάρης του λαού.

Δουλειές με φούντες

— Τί δουλειές κάνουν κάθε τόσο πολλοί Γιουγκοσλάβοι και Χιλιανοί αλητοτουρίστες στην Ελλάδα;

— Δουλειές με φούντες.

— Δηλαδή;

— Χμ, πορτοφολάδες φίλε μου.

— Σοβαρά ή αστεία;

— Αστεία μωρέ τα ξαφρίζουνε οι κακόμοροι. Ε, γίνονται και λίγο κολλητηριτζήδες (λεωφορεία, τρόλεϊ και τρένα, για να προκούν και λίγη ζέστη το χειμώνα.

— Και δε συλλαμβάνονται;

— Πως, πως, πιάνονται στα πράσα και απλαύνονται ατιμώρητοι ευθύς αμέσως.

Και ξαναγυρίζουν και συνεχίζουν το «θερστο» έργο τους, σε γυναικούλες και γεροντους· και σε κάθε είδους αφελή, μέσα στ πλουραλο-δημοκρατικό και πανελεύθερο ξηραγο και βέρνο μας

Ερανίσματα

Ο κάθε άνθρωπος είναι σεβαστός, αλλά καννας δεν πρέπει να μεταβάλεται σε είδωλο.

Αλβ. Αϊνσταϊν

Γενικά, αν μια ιδέα δεν έχει κοινωνική χρησιμότητα και σημασία, δε μ' ενδιαφέρει καθόλου να εργαστώ πάνω σ' αυτή... Μετά από τόσα χρόνια μπορώ να βεβαιώσω ότι, οι ιδέες με γεννιούνται πρώτα στην καρδιά μου, κι έπειτα στο κεφάλι μου.

Εντουάρντο ντε Φιλίππ

Για ν' αυξάνουμε τη διάρκεια της ζωής, ο ποφασιστική σημασία έχει η ενεργός συμμετοχή μας στη ζωή.

Σοβιετικοί γεροντολόγο

Για να είσαι ευτυχισμένος, η γνώμη μου είναι ότι, πρέπει να σ' ενδιαφέρει η ζωή· να ξέρεις να κάνεις κουμάντο του εαυτού σου και του ελεύθερου χρόνου σου.

Η ηλικία είναι έννοια σχετική. Τα γεράματα είναι καλά όταν τα ζεις ενεργά και δραστήρια

Σοκολώ

Καί τί μπορεί νά 'ναι καλύτερο από τα γεράματα;

Κικέρω

Ένας αισιόδοξος και δυναμικός ηλικιωμένος άνθρωπος της δράσης, μπορεί να δείχνει νέος, γιατί είναι σε θέση, να περιφρονεί και να παραπλανά (με τους τρόπους της ζωής του και την κάποια ευρωστία του) τη γερωντική ηλικία. Αντίθετα όμως, ένας νέος, δειλός, αδρανής και απαισιόδοξος, μπορεί να ζει σε νωχέλεια και απραξία και να αισθάνεται και να δείχνει γέρος.

Λάμπρος Μάλαμα.

Με την Πειθώ των Αριθμών

Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα, από διάφορες επίσημες στατιστικές

- Το 1986, η ΕΟΚ επιδότησε τις κοιναγορίτικες επιχειρήσεις που έφεραν αγροτικά προϊόντα στην Ελλάδα, με 31,3 δισεκατομ. δρχ.
- Την ίδια χρονιά οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, επιδοτήθηκαν από την ΕΟΚ με 8,9 δισεκατομ. δρχ. Όμως, αυτά τα προϊόντα δεν ήταν μόνο για χώρες μέλη, αλλά και για τρίτες χώρες. Θάφτηκαν δε σε χωματερές 310.000 τόνοι φρουτολαχανικά.
- Ως το τέλος του 1987, θα έχουν καταστραφεί κι εφέτος 2 εκατομ. περίπου τόνοι φρουτολαχανικά.
- Το 1980, ο αριθμός των ξένων τραπεζών στη χώρα μας ήταν στις 22. Μέχρι σήμερα στα 6 χρόνια, έγιναν 30. Ελέγχουν δε, έναν τζίρο σε καταθέσεις και δάνεια, από 17% ως 25%.
- Από τις 100 μεγαλύτερες εμπορικές επιχειρήσεις το 1983, οι 25 ελέγχονται από το ξένο κεφάλαιο, με κυριότερες παρουσίες της παρακάτω: Ζήμενς, Τεξάκο, Φίλιπς, Μόμπιλ, Μισελέν, και Ρανκ Ζήροξ. Σήμερα, αν υπολογίσουμε τα υποκαταστήματα των μεγάλων πολυεθνικών του ξένου κεφαλαίου στο εμπόριο, είναι κατά πολύ ισχυρότερη η παρουσία και τα κέρδη του στη χώρα μας, αφού οι ξένες αντιπροσωπείες, ξεπερνούν τις 8.000.
- Στις 100 μεγαλύτερες κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις, το ξένο κεφάλαιο ελέγχει στην Ελλάδα τις 29 και συμμετέχει τουλάχιστο και σε άλλες 30. Ελέγχει το 31% του τζίρου περίπου, και το 66% των κερδών τους.
- Η διαμονή του προέδρου της δημοκρατίας σε σουίτα και άλλα δωμάτια, για γεύματα, κούρες, μπάνια, προσκεκλημένους και ακολουθίες, κοστίζουν περίπου 7,5 εκατομ. δρχ. το μήνα.
- Ιδού μερικά «μικροποσά» που εισπράττουν κάθε βράδυ στα κέντρα που τραγουδάνε τα «χρυσά λαρύγγια» αφορολόγητα, τα φτωχούλικά (!) 1) Πίτσα Παπαδοπούλου 800.000 δρχ. τη βραδιά. 2) Λευτ. Πανταζής 800.000 δρχ. τη βραδιά 3) Στρ. Διονυσίου 800.000 δρχ. 4) Κατερ. Στανίση 600.000 δρχ. 5) Ρίτα Σακελλαρίου 600.000 δρχ. 6) Αντύπας 600.000 7) Λούκισα 400.000 δρχ. τη βραδιά κ.ο.κ. Όπως βλέπετε πολύ μικρούλικά μεροκαματάκια τα καημένα τα μουζουκτσίδικα (!)
- Στη χώρα μας 3.000 νέοι κάτω των 20 χρόνων, πάσχουν από διαβήτη.
- Για τους άνεργους της Ευρώπης, ξοδεύονται 350 δισεκατομ. δολάρια το χρόνο.
- Σήμερα, μόνο τα 2/3 του κόσμου παράγουν το 20% του εθνικού τους εισοδήματος.
- Σε 4 χρόνια ως το 1991, στη Δυτική Γερμανία, θα έχουν προσβληθεί από τον ιό του Αίητς ενάμιση εκατομμύριο άνθρωποι.
- Σ' όλο τον κόσμο πεθαίνουν κάθε χρόνο 40 εκατομ. άνθρωποι.
- Στις Ην. Πολιτείες, τα ελλείμματα του προϋπολογισμού τους, στα 3 προσεχή χρόνια, υπολογίζονται σύμφωνα με επίσημη στατιστική ως εξής: Στο 1988 θα έχουν έλλειμμα 169,2 δις δολάρια. Το 1989 θα έχουν 162,2 δις δολάρια και το 1990, 133,8 δις δολάρια.
- Τα τελευταία 41 χρόνια της πυρηνικής εποχής (1945-1986) έχουν γίνει στον πλανήτη μας, πάνω από 1588 πυρηνικές δοκιμές. Τις περισσότερες τις έχουν κάνει οι Ηνωμ. Πολιτείες 812. Η ΕΣΣΑ 563. Και η Βρετανία, η Γαλλία και η Κίνα 213. Για τη δημιουργία νέων όπλων με πυρηνική ενίσχυση που προορίζονται από τις ΗΠΑ για τον πόλεμο των άστρων, ακτίνων «λείζερ και ραϊντγκεν» θα απαιτηθούν 200 περίπου δοκιμές.
- Το κερδοφόρο εισόδημα από τα ναρκωτικά σε όλο τον κόσμο, αυτό που διακινούν οι μεγάλες μαφιόζικες εταιρίες χασισειμπόρων που εκπορεύονται από τις ΗΠΑ και τη Λ. Αμερική ανέρχεται σε 300 δις δολάρια το χρόνο.
- Στις φυλακές της χούντας του Εβρέν, σαπίζουν 60.000 πολιτικοί κατάδικοι.
- Η ΕΣΣΑ έδωσε ανιδιοτελή βοήθεια στην Αιθιοπία τα δύο τελευταία χρόνια, που ανέρχεται σε 393 εκατομ. δολάρια, και συνεχίζει και το 1987.
- Πάνω από 3.000 άντρες και γυναίκες υπάλληλοι του Πενταγώνου είναι φορείς του Αίητς, δήλωσαν στρατιωτικές πηγές, με βάση τα αποτελέσματα των εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν από το υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ.
- Έως ότου περατωθεί η διαδικασία εξέτασης των υπαλλήλων του Πενταγώνου, αναμένεται ν' αυξηθεί κατά 1.000 άτομα ακόμη ο αριθμός των φορέων, φτάνοντας συνολικά τα 4.000 άτομα περίπου. Σύμφωνα με αξιωματούχους του υπουργείου υγείας, πιστεύεται ότι ο αριθμός των φορέων του Αίητς στις ΗΠΑ ανέρχεται σε 2 εκατομμύρια άτομα.
- () Ένας στους 120 αμερικανούς πολίτες σήμερα είναι φορέας.
- Σε όλο τον κόσμο μέσα σε 3 μήνες πέθαναν από αίητς 42.400. Ενώ στο τρίμηνο στις ΗΠΑ σημειώθηκαν 32.000 κρούσματα.

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντρή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Περί ελευθερίας

Δεν ξέρω για ποιά ελευθερία μιλούν σε χώρες αναρχίας οι ελευθεροκάπηλοι... και την πιπιλίζουνε σαν καραμέλα, όταν γύρω τους παραδοκούνε σαν φίδια φαρμακερά, χιλιάδες ντόπιοι και ξένοι κάθε κακού ατιμώρητοι εγκληματίες.

Πότε επιτέλους θα μάθουν οι διαστρεβλωτές των εννοιών κ' οι προκαταλημμένοι ότι: η πραγματική ελευθερία (κι όχι η αερολογία) βρίσκεται στο αίσθημα της ασφάλειας και της σιγουριάς του κάθε ανθρώπου, από πλευράς υγείας, στέγης, παιδείας, εργασίας, πρόνοιας και ψυχαγωγίας;

Όταν ένα φιλόστοργο κράτος εξασφαλίζει τη λύση αυτών των 6 βασικών και ζωτικών προβλημάτων σε κάθε πολίτη, να νιώθει σεβαστός και αξιοπρεπής στη ζωή του... μέσα σ' όλα αυτά τ' αγαθά και τα δικαιώματα δε βρίσκεται και ζει κι ανθίζει η ελευθερία· σ' έναν κόσμο ομόνοιας και προόδου! Σε μια κοινωνία αδερφωμένη, που ο ένας δε θα θέλει ν' αδικεί και να εκμεταλλεύεται τον άλλον;

Είναι κρίμα να κακοποιούνται οι έννοιες και μάλιστα του αγαθού της ελευθερίας; και μάλιστα από ηλικιωμένους ανθρώπους που έχουν μια καλλιέργεια, μια λογική και μια πείρα ζωής.

Περί τιμωρίας

Ο άνθρωπος, όσες ανάγκες κι αδυναμίες κι αν έχει, όταν νιώθει σιγουριά και προστασία νόμων και κράτους, συνειδητοποιεί τα λογικά και δίκαια μέτρα της ελευθερίας και κερδίζει την ευτυχία.

Εδώ, οι φονιάδες κ' οι κακούργοι, διαπράττουν εκούσια και φριχτά εγκλήματα... και δεν υπάρχουν αντίποινης τιμωρίας νόμοι, να τους καταδικάσουν.

Οι ανάγκες, για να σώζονται οι πολλοί και να ζουν μ' ελευθερία και σεβασμό απέναντι

στοις νόμους, πρέπει να υποχρεώνουν τους καλούς, να τιμωρούνε τους κακούς.

Οι εκούσιοι φονιάδες, τιμωρούνται με θάνατο σ' όλες τις ευνομούμενες χώρες.

Στις αποικίες τους, οι υπερκυβερνήτες «προστάτες», Αμερικάνοι, υποθάλκουν την αναρχία και το έγκλημα, προστατεύουν (όπως στη χώρα τους) τους κακούργους και αφήνουν τους πολίτες ανυπεράσπιστους. Όταν όμως θέλουν αυτοί για λογαριασμό τους, διατηρούνε την «ηλεκτρική καρέκλα»...

Ενώ στις αποικίες, τους συμφέρει το χάος, να πουλάνε το όπλο, το χασίσι, το φλίμπερ, το ούφο, του σκοτωμού το χάπι, κι όλα τα διαβρωτικά υποπροϊόντα της ηθικής κατάπτωσης, και της κοινωνικής απόσυνθεσης των αποίκων τους.

Σκληρό καθήκον λοιπόν το «Οφθαλμόν αντί οφθαλμού...» όμως για τους άλλους, ηθικά και λιτρωτικά αναγκαίο.

Πέστε μου: Οι αρχαίοι μας πρόγονοι, που ήταν πατέρες του πολιτισμού της ανθρωπότητας, γιατί εφάρμοζαν πάντοτε την αντίποινη σκληρή τιμωρία;

Φτάνει μόνο ν' αναφέρουμε, όχι την αυτοτιμωρία του Οιδίποδα. Αυτή η πράξη είχε μεγάλη αρετή και άφθαστη ηθική συνείδηση. Αλλά, τον Ορέστη που σκότωσε τη μάνα του Κλυταιμνήστρα και τον αγαπητικό της Αίγισθο, για να εκδικηθεί για το φόνο του πατέρα του Αγαμέμνονα.

Αλλ' αυτά θα μου πείτε, ανήκουν στους μύθους της ζωής και της τέχνης των αρχαίων.

Και όμως, για την κοινή του θανάτου που κατάργησαν οι μοντέρνοι κουλτουριάρηδες και ψευτοανθρωπιστές, κράχτες κι υπερασπιστές όχι των θυμάτων, αλλά... των «Άγγελων Ρούσων και των λογής κακούργων, διεφθαρμένων και διαστρεμμένων, πρέπει να τους δώσουμε και παράσημα... κι ας λέτε εσείς πως γίνονται οι πιο καταγέλαστοι χάννοι της κοινωνίας (!)

Οι υπεύθυνοι του «Αττίλα»

Ηθικδί αυτοιργόι για το πραξικόπημα της Κύπρου, τον Ιούλη του 1974, έγινε βούκινο στην υφήλιο πως, ήταν οι Αμερικάνοι. Αλλά, ρυσικοί αυτοιργόι, ήταν οι γραικύλοι αξ/κοί ης χούντας.

Ένοχοι σύμφωνα και με δικαστική απόφαση Εφετείου Αθηνών το Μάρτη του 1979, (καώς αποκαλύπτει κι ο μαχητικός αγωνιστής ημοσιογράφος Μάνος Χάρης σε έρευνά του ου τη στηρίζει σε στοιχεία Κύπριου συναέλφου) είναι τα 120 περίπου πουλημένα πρωοχουντοπαλίκαρα.

Εύκολο λοιπόν ήταν, (ανεξάρτητα από τον, οι πατριώτες και δημοκράτες Έλληνες ξ/κοί, που έκαναν πάντα τίμια και περήφανα ο χρέος τους προς το λαό και το έθνος, δε θα ήκωναν ποτέ τα όπλα ενάντια στο Μακάριο αι στη νόμιμη Κυβέρνηση της Μεγαλονήου, και θα γύριζαν τις πλάτες στους Αμερικάνους επιδρομείς) οι αρχιγκάγκστερ με όλα τα όλια μέσα, που διέθεταν, θα πετύχαιναν το κοπό τους, έχοντας υπόψει κι εκείνα τα λόγια ης ντροπής του Χίτλερ:

« Στην Ελλάδα θα βρούμε μερικά γλοιώη και ιδιοτελή καθάρματα, να μας υπηρετήουν τους σκοπούς και τα σχέδιά μας».

Και για το ανομολόγητο αυτό έγκλημα που ξετέλεσαν, οι χουντοθρεμένοι σαν πιστά τσιακία του ξένου αφέντη, (και που θά 'πρεπε, στω και 5-10 να εκτελεστούν, για παραδειγματισμό και φρονηματισμό των άλλων) έλααν και τις προαγωγές τους, αποστρατεύτηαν και... κλασανυχενίζονται αδιάντροπα οι νοσιουργοί και αρχοντοζούν και στου Παπάου, με όλα τα πιασάλιτικα ραχάτια τους!...

Οι άνθρωποι όταν παραμένουν ατιμώρητοι, να είναι πάντα ένα μίγμα από «ήρωες» και από ηηρία.

Ο Αριστοτέλης, αξιώνει και τούτο στα «Ηικά Νικομάχεια»:

«Στον ένοχο πρέπει να ανταποδίδουμε το ίδιο ακό που διέπραξε. Χωρίς αυτή την ανταπόδοη, επικρατεί κατάσταση δουλείας».

Ο αποθραυσμένος ελέφαντας

Μα επιτέλους, πότε θα μας αφήσουν ήσυους οι υπεράτλαντες «προστάτες», οι σύγρονοι αυτοί νεοπειρατές που αστυνομεύουν ην υφήλιο; Τί άλλο θέλουν από μας;

Τις βάσεις στη χώρα μας τις έχουν και θα τις χουν.

Τη μισή Κύπρο, μας την πήραν γι' άλλες βάσεις με τους χουντοπροδότες και το χαϊδεμένο τους Ντεκτάς... και την έδωσαν στους Τούρκους. Ενώ, οι ανάψαντες τον «Αττίλα» γριβο-χουνταίοι κι εοκαβίτες, διαβιούν ενδόξως ατιμώρητοι και πασάδες· και κοροϊδεύουν διασκεδάζοντας και με το άνοιγμα του περιβόητου «Φάκελου της Κύπρου».

Σαν τι να θέλουν άλλο οι γιάνγκηδες αφέντες, αφού τις πολυεθνικές εταιρίες τους, που απομυζούν και λυμαίνονται τον τόπο μας, τις έχουν.

Τρώγοντας βλέπετε έρχεται η όρεξη!

Τώρα θέλουν και μοίρασμα Αιγαίου, Πρίνου, υφαλοκριπίδας, Θράκης και να ιδούμε!

Βρε τι μελά, που βρήκαμε! Να τι έγραφε στις 26/6/86 ο κ. Μαγκάκης στο «Έθνος»:

«Οι Αμερικανοί σκέπτονται εθνικιστικά. Θέλουν να γίνουν η μοναδική υπερδύναμη και να επιβάλουν τις απόψεις τους. Πίσω από αυτό τον εθνικιστικό μανδύα πρέπει να υπάρχουν τεράστια οικονομικά συμφέροντα. Ας μην ξεχνάμε ότι το πρόγραμμα του «πολέμου των άστρων» απαιτεί ιλιγγιώδεις δαπάνες, τις οποίες, οπωσδήποτε, καρπώνονται μεγάλα τραστ».

Καλά τά 'ψαλλε ο κ. Μαγκάκης. Αλλά, να τι είπε κι ο Αμερικάνος τ. πρόεδρος Τζόνσον, ο καουμπός του Τέξας, στον άλλοτε πρεσβευτή μας, στην Ουάσιγκτον κ. Αλ. Μάτσα:

«Γ... τη Βουλή σας και το Σύνταγμά σας. Η Αμερική είναι ελέφαντας, και η Ελλάδα και η Κύπρος είναι μύγες... Εμείς πληρώνουμε αρκετά αμερικάνικα δολάρια για τους Έλληνες. Κι αν αυτές οι δυο μύγες τσιμπήσουν τον ελέφαντα, τότε θα ρουφηχτούν από την προβοσκίδα του...»

Ίδια σύμπεριφορά και ίδια γεύση και σήμερα οι γκάγκστερ.

Μη πλανάσθε περί «φίλων, σύμμαχων και προστατών»...

Αυτά κάνουν τα ντόλαρς και τα δανεικά... υποτελείς πολιτικοί ομογενείς μου!

«Όταν έχεις τέτοιους φίλους...

Τί τους θέλεις τους εχθρούς;»

Λιαπιστώσεις και παραινέσεις

Το δημοκρατικό μας πολίτευμα, πάσχει σχεδόν μόνιμα, από ολιγαρχίτιδα... και έξωθεν κηδεμονευτική ιντριγκίτιδα...

Τα τελευταία χρόνια, με τις παραφουσκωμένες επαγγελίες... χάθηκαν όλα τα σεβαστά μέ-

τρα για την πραχτική εφαρμογή των λόγων.

Οι πολιτικοί λόγοι σε χώρα μπανανία, προκαλούν πια θυμηδία (!) Δε γίνονται πιστευτοί, γιατί, πέφτουν στο κενό της απραξίας· και κατά συνέπεια στη δημαγωγία και την απάτη.

Μια γνήσια δημοκρατική Πολιτεία, δε μένει — όπως εξορκίζει κι ο Περικλής — κατ' όνομα μόνο δημοκρατία. «Δε στηρίζεται στους λίγους, στη μειοψηφία, αλλά, στην πλειοψηφία. Οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στους νόμους, έχοντας όλοι ίσα δικαιώματα. Όποιος διακρίνεται σε προσωπική ανάδειξη, ξεχωρίζει και προτιμείται στα δημόσια αξιώματα. Κι όχι τόσο για την πολιτική παράταξη, ή την κοινωνική τάξη που ανήκει, αλλά, για τις ικανότητες και την προσωπική του αξία».

Ποιός όμως να τα κάνει αυτά τα μαθήματα στο πλατύ κοινό μας; Η Τ.Υ. ασχολείται και κάνει μόνο μαθήματα υψηλής τεχνικής, μίμησης και διάδοσης ναρκωτικών και λοιπών προϊόντων γενοκτονίας.

Ο εισαγγελέας κ. Μαρκογιαννάκης, καλά έκανε και της μήνυσε τα «Κυριακάτικα».

Φιλειρηνικοί και φιλοπόλεμοι

Οι προτάσεις των Σοβιετικών για το σταμάτημα των πυρηνικών δοκιμών και για την κατάργηση των πυραύλων στην Ευρώπη, είναι αξιόπιστες τίμιες και ειλικρινείς.

Αυτό έχει αποδειχτεί περίτρανα, προπάντων από την παραδοχή της διεθνούς κοινής γνώμης.

Αλλά, οι πολεμοκάπηλοι της Δύσης είναι με την παροιμία «στου κουφού την πόρτα...

όσο θέλεις βρόντα».

Ο καπιταλισμός δε ζει χωρίς πολέμους. Τους κουβαλάει μαζί του «όπως τα μαύρα σύννεφα τις θύελλες» (Ζ. Ζωρές).

Όλα τα γεράκια: Ρέηγκαν, Ουάϊνμπέρκερ, Κίσινγκερ, Περλ, Φαρλέυ, Ροζ, Ριτζγουέη, Μ. Θάτσερ κ.λπ. είναι αχόρταγα, σαρκοφάγα, και ρεκάζουν αδιάκοπα, όλο και για νέα θύματα.

Για τις προτάσεις των Σοβιετικών, ο Γερμανός σοσιαλδημοκράτης Γκ. Έπλερ δήλωσε καταλογίζοντας ευθύνες:

«Αν οι Αμερικανοί θεωρούσαν πραγματικά αναξιόπιστες τις προτάσεις των Σοβιετικών, τότε θα τις έφερναν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για να αποκαλύψουν την αναξιόπιστία των αντιπάλων τους».

Άρα, ο δόλος των «διεθνών χωροφυλάκων», είναι καταφάνερος και πασίγνωστος για τους λαούς.

Όμως, το κάθε τι στη ζωή, έχει αρχή και τέλος.

Κι όπως σε όλες τις αυτοκρατορίες, έτσι και στην αμερικάνικη, κάποτε οι λαοί, με το πλάρωμα του χρόνου, θα της ψάλλουν τη νεκρική σιμη ακολουθία.

Ο τόσο προκλητικά «εύκολος δρόμος των κέρδους, δεν είν' εκείνος που πρέπει να προσελάμαμε» (Κέννεντυ).

«Φιλοστοργία» αξιών

Η τουβούλα μας, στις 22-2-87, παρουσίασε (χωρίς να υπολογίσει την ευθύνη και τη ντροπή της Πολιτείας) ένα μικρό ντοκυμαντέρ με τον άλλοτε πρωταθλητή Τζιμ Αρμάου. Ο ταιλάϊκωρος κοιμάται σ' ένα μπαγκάκι στο Μαναστηράκι, ελεεινός και πειναλέος, χωρίς σπιτι και χωρίς καμιά προστασία ή συνταξόλα, που τόσο τη δικαιούνταν ο κακομοίρης γιατί κάποιες τιμές κι αυτός προσπόρισε στη πατρίδα.

Μια σύνταξη έστω και μικρή, δε θά 'ταίπιποτε για ένα κράτος που δίνει ανεξέλεγκτη τριπλές και τετραπλές συντάξεις, σε αετονόχηδες τυχοδιώκτες, που ποτέ στη ζωή τους δούλεψαν· και τίποτε δεν πρόσφεραν στη ζωή και στην κοινωνία.

Τώρα ο Τζιμ Αρμάου ψευτοζει (όπως ομολόγησε ο ίδιος στα «Κυριακάτικα») επαιτώντα από τους φίλους του κανά ξεροκόμματο, ή καμιά φασουλάδα προς «δόξα» της ανθρωπιστικής μέριμνας της άστοργης Πολιτείας και τη «Ολυμπιακής Ελλάδας» (!) Ο Σαίξπηρ θα 'λεγε:

«Κάθε κακό βγαίνει στο φως και ξεφουτρώνει κι αν όλη ακόμα η γη το κουκουλώνει».

Παπαδοθέατρα...

Πάλι οι καημένοι οι «άγιοι» των εκκλησιών στο προσκήνιο ακατάσχετου και χτηματο χρηματοδούλου κουτσομπολιού.

Δε φτάνει που ήρθε ο καιρός, έστω και ο κ. Λιλαίος σύμβουλος και των δύο μερών να λύσει επιτέλους το γόρδιο δεσμό της εκκλησιαστικής περιουσίας... ανάβουν ζηλιάρηδες ρωμιοί τα αίματα και τους αλανιάρηδες παπαδομπήχτες τους συκοφαντούνε (!)

Τί δηλαδή έκανε ο τσελεπής ο παπα-Σκίζας που με την ανοχή του δεσπότη του, χαλούσι τις τρύπες των παιδιών του οικοτροφείου στο Θέρμο — Αγρινίου... Καλό τους έκανε ο πονόψυχος, για να μη δυσκολεύονται τα κακόμοιρα

ταν ενεργούνται! Και τονε κατασκευοφάντη-
αν τον παρά θεού και αγίων ευλογημένο «ά-
ιο» Σκίζα... και τό 'σκασε νύχτα (όπως έγγρα-
σε ο Τύπος) για έναν συναμαζόχα του, δεσπότη
ελβετίας...

Ε, όχι κι έτσι κύριοι.

Τί σας έκανε βρε ντουέτο των «Κυριακάτι-
ων» της Τουβούλας ο «ζαντές» ο «ντερμπεντέ-
ρης» μας ο παπα-Κατινάς; Αυτός ο «άμεμπτος»
εργηγός της «ιερής» αστυνομίας του Ιερώνυ-
μου του χουντικού Κοτσώνη;

Στην Πλάκα τη μοντέρνα ιερουργούσε. Ο-
μορφόπαπας ήταν ο σαϊτάνης και τετραπέρα-
ος. Καλίγωνε τον ψύλλο στον αέρα. Ελκυ-
στικός για τις γυναίκες, γόης και «ντολτσεβι-
άκας»!

Ο κ. Τίκας θα είχε κάθε λόγο να τον χαιρείται
και τη γλεντούσε χρόνια τη ζωή του... στα
σκυλάδικα.

Πού θέλατε να την «έβρισκε» αλλού απ' τα
μπουζούκια σαν μερακλής, χορευταράς και
καραμπουζουκλής;

Αλλά, τί τιμωρία τάχα τού 'βαλε; Ήταν
ανάγκη; Αυτά θα λέμε; Δηλαδή, για τον τύπο,
για τα μάτια των αφελέστατων «πιστών»; Ε,
μήπως τάχα μου και νάχα μου;

Ποιός μας λέει πως στα κρυφά του, δεν του
είπε «τσακίσου Κατινά, μπόεμη, καζανόβα σ'
ιγαπάω ρε άτιμε, και μη ξεχνάς και καμιά
πασαρέλα!» Η Πλάκα είναι άλλωστε μες στη
φωλιά του προκαθήμενου και δεν μπορεί παρά
να τονε γνώριζε χρόνια, απ' την καλή. Αλλά,
«θου Κύριε...» που λεν κι αυτοί, όταν δεν πρέ-
πουνε κακολογιές για ιερά προσώπατα.

Τί θα λέγατε βρε «κους-κούσηδες» και για
τον άμοιρο παπα-Βαγγέλη Μαυρομάτη, που με
μια σπείρα έκλεβε αυτοκίνητα, ραδιοκασετό-
φωνα και άλλες διαρρήξεις; Αυτός ο ταλαίπω-
ρος είχε άλλους χαβάδες κι άλλες προτιμή-
σεις. Αλλά, τό 'πε: «Ζητάω συγγνώμη, παρα-
σίρθηκα...»

Νέος ήταν και δεν είχε μάθει ακόμα και τον
κώδικα του Μωυσή με τις 10 εντολές. Τό 'πε.
'Αλλωστε, ξεμολογημένη αμαρτία, αμαρτία δε
λογιέται (!)

Τέλος. «Ου μη φάγω άλλο κρέας παπαδίστι-
κο... ίνα μη τον αδελφόν μου αναγνώστη
σκυανδαλίσω».

Εγώ τους αγαπώ τους φίλους μου τους παπα-
γλεντζέδες, και δεν ακούω αυτά που λένε στους
μύλους και στα κουρεία... «'Η παπάς = παπάς ή
ζευγάς = ζευγάς». Κι ούτε το που «δεν κάνουνε
τα ράσα τον παπά». Τον κάνουν και τον παρα-
κάνουν (!) Είχε ο Στυλιανός Πρεβέζης μεγαλύ-

τερα προσόντα με τις παπαδιές; Πρεσβύτερες
ήταν άλλωστε, και με το σόι του πήγαινε (!)

Γι' αυτό προτείνω: ο Σκίζας και ο Κατινάς
να προαχθούνε σε αρχιερείς... και έχει ο θεός
παρέκει (!)

Σκυλομπερμπαντέματα

Οι εφημερίδες της Αθήνας και η Τ.Υ. από τα
«Κυριακάτικα» ανάγγειλαν μια μέρα:

«Απωλέσθη ο σκύλος της κ. Αλίκης Βουγιουκλά-
κη που ακούει στο όνομα Ρεξ... ο ευρών αμειφθήσε-
ται γενναία...»

Κι έτρεξα ο μπατήρης να καρπωθώ την αμοιβή
παίρνοντας τα σοκάκια της Αθήνας παγανιά, ώσπου
βρήκα ένα χασαποκοπρόσκυλο που άκουγε στο ίδιο
όνομα.

Κι ας ήταν μάρκας μπολντόκ, νταμαρλής, κι ας
είχε παρέα μια γατούλα με πράσινα μάτια βασιλικής
ράτσας σιαμαία.

Δεν έχασα καιρό και τον πήγα στα «Κυριακάτι-
κα»...για να πάρω την αμοιβή μου από τους κυρίους
Δ. Κωσταντάρα και Ελ. Ακρίτα. Μα ω, του αναπά-
ντεχου, με είχε προλάβει άλλος.

Ένας μάγας είχε βρει το σκύλο της κυρίας Βου-
γιουκλούς σε παλιόσπιτο του Ψυρρή, συντροφιά με
μια γάτα Αγκύρας...

Έχουν βλέπετε και τα σκυλογατιά τον ερωτικό
χαβά τους το Φλεβάρη... και δραπετεύουν από τα
πούπουλα των σαλονιών ακόμα και από την κούρα
του κ. Σαβούρα...

Έτσι ο μάγας, είχε πάρει προτύτερο χαμπάρι
από τη συνέντευξη της μεγάλης «γατούλας» στο
«Καφενείο» του μακρομύτη κ. Τσιβιλίκα, με τα κο-
ρακίστικα της υψηλής πολιτικής της σούπερ σταρ...
και αρπάζοντας την αμοιβή... εγώ απόμεινα με το
μπολντόκ το νταμαρλή «μπουκάλα» (!)

Ο Καίσαρ του Καίσαρος

— Πώς έγιναν οι εκλογές το Φλεβάρη στο εναλ-
λασσόμενο-και αναδομώμενο συχνά-πυκνά εκτε-
λεστικό γραφείο του ΠΑΣΟΚ;

Δημοκρατικότητα (!)

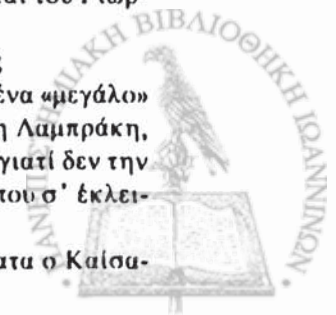
— Για εξήγησέ μου.

Μα εγώ θα σε φωτίζω; Δεν είδες το πως ο κ.
πρωθυπουργός έφτιασε ένα ψηφοδέλτιο με τους α-
πολυμένους πρόσφατα υπουργούς, έτσι, για να χρυ-
σώσει το χάπι του Άκη, του Μένιου και του Γιώρ-
γου;...

Μάλιστα. Και υπό νέα πρόσωπα;

Ναι, τού 'φτιασε πού 'βαλε μέσα ένα «μεγάλο»
στέλεχος με τι στέλεχος... την Ειρήνη Λαμπράκη,
που την είχε αδικημένη την καχημένη, γιατί δεν την
έχει υπουργοποιήσει αυτή (σπίτι μου που σ' έκλει-
σα και σε διπλομαντάλωσα (!))...

Έτσι λοιπόν συμπλήρωσε 10 ονόματα ο Καίσα-
ρας, και είπε στους ψηφοφόρους:

«Αμήν αμήν λέγω υμίν», όποιος δεν ψηφίσει αυτούς που υποδείχνω εγώ... εκτός του ότι, το ψηφοδέλιό του θα είναι άκυρο, αλλά, θα εισπράξει και τα του «Καίσαρος τω Καίσαρι».

Ας τολμούσαν φίλε ντε, να πτραβοκατουρήσουν όποιο απείθαρχοι... και είχε γνώση ο φύλακας.

Δύο που τόλμησαν να πρστεινουν τον εαυτό τους... χόρεψαν τη ρεμπετιά... «στα Τρίκαλα στα δυο στενά...»

Βατραχοσοφίσματα

Τι φόρμουλα σοφίστηκε ο πρώην μαρξιστογεωργικός υπουργός (με τους αθρώους πριν φύγει το 1981 διορισμούς των φίλων του στο δημόσιο) κυρ-Θανασιάκης ο Κανελλοπουλάκης ή «χρυσορήμονας»... για να γιορτάσει κι αυτός με την παρέα του την επέτειο του Κιλελέρ;

— Μάλιστα. Σοφίστηκε ότι, ο Μαρίνος Αντύπας δεν ήταν σοσιαλιστής διαφωτιστής των αγροτών της Θεσσαλίας, αλλά, ήταν υπέρμαχος των τσιφλικάδων και τους ξεσηκωσε σε κίνημα όλους τους κολίγους, να γίνουμε κουλάκοι. Να πάρουν όλοι απόνα τσιφλίκι καταργώντας τα φέουδα των γεωκτημόνων και την ακτημοσύνη εκείνων που μάτωσαν!...

— Όλα δηλαδή έγιναν το καθώς λέει ο Θανασιάκης, για την ατομική ιδιοκτησία:

Μην απορείς: τό 'πε και πέρυσι ένας συνάδελφός του Θραξ...

— Τότε καλά έκανε κι ερμηνεύει το κίνημα σωστά, κι όχι από την ανάποδη, όπως οι κρυφοκουκουέδες και συνοδοιπόροι πασοκατζήδες.

— Εμ τί ήθελες νά 'χουν τη γη οι καλόγεροι και οι δεσποτοκράτες, και να μη την πάρουν οι αγρότες που τη δικαιούνται; Καλά τοις τά 'ψάλλε και πέρσι... νου-δους ο Θραξ, νου-δους κι ο Κανελλάξ.

— Ε βέβαια, κι ο βάτραχος από το βάλτο, ζήλεψε τ' αηδονολάλημα... μα δεν τό 'φτασε και ρέκαξε ο καημενούλης: «Βρε κε κε — κουάξ — κουάξ» (!)

Πρίν ο αλέκτωρ

Τάδε έφη Μίκης κατασυγκινημένος από τ' «αυολύματα» και τις «διαφάνειες» του κ. Μ. Γκορμπάτσου (από παπού Έλληνα) και νυν Γκορμπάτσόφ.

«Όταν διαβάσουν την 8η σελίδα της εισήγησης του Γκορμπάτσόφ, θα πρέπει ν' αυτοκτονήσουν όλα τα κομμουνιστικά κόμματα!» (Δήλωση Μίκης).

Μάλιστα. Αυτή την τόσο σοβαρή την έκανε επιστρέφοντας από την Τουρκία ο διάσημος μουσικο-

συνθέτης, για τον χωρίς αστεία, πράγματι μεγάλη Σοβιετικό ηγέτη. Αν μιλούσε τουλάχιστον για ηθικές κομμάτων σκάρτες, ανεπαρκείς κι ανίκανες, στελέχη άχρηστα κι επικίσημα, χαλάλι του. Αλλά στη γενική τους έννοια τα κόμματα είναι: μέλη αθώα, οπαδοί καλοπροαίρετοι φίλοι, λαός. Αυτά τα κόμματα είναι οι νεκροί, οι αυτοθυσιασμένοι, ο μάρτυρες, οι νέοι, οι αγνοί οραματιστές, οι αδιάφοροι κι ανιδιοτελείς ιδεολόγοι. Αυτοί όλοι αποτελούν κ. Μίκη τα κόμματα που καταρίεσαι ν' αυτοκτονήσουν. Κρίμα που δεν μπόρεσες ακόμα, σι 65 σου, να καταλάβεις ότι: για όλες τις κακοδαιμονίες τα σφάλματα και τις πισωδρομίες, το φταίξιμο και τη μεγάλη ειθίνη την έχουν οι ηγεσίες...

Πώς τό 'παθε λοιπόν ο κανακάρης μας ο Μίκης και απαρνιέται και τον ίδιο τον εαυτό του, και το κόμμα που τον ανάδειξε, και τ' άλλα ομοιοεστικια που τονε τίμησαν. Δηλαδή θα πρέπει κι ο ίδιος ν αυτοκτονήσει. Α, όχι τέτοια διαβήματα! Γιατί σ μάθει ο Ζαν Ζακ Σερβάν Σρεμπέρ, θα σπείσει με τ αεροπλάνο του και θα τονε γλιτώσει...

Γιατί όμως τέτοιος σκληρός αφορισμός από μια κομμουνιστική (κι όχι πολιτική) διάνοια;

Διότι «πριν ο αλέκτωρ λαλήσει τρεις»... ο Μίκης δεν αναιρεί και δεν απαρνιέται μόνο τον εαυτό του παρά και το δάσκαλο το κόμμα του, κι όλα τα συναφή... Και καιχιέται κι ο φίλτατος Χαρίλαος, καθησιχάζοντας τους νέους ότι: «Το Μίκη δε θα το χαρίσουμε και στη Δεξιά. Στα κάτω κάτω έχει κα λεφτά» Σωστό!

Λυκοφιλίες

Δεν μπορώ να καταλάβω, χρόνια τώρα, τί εδους λυκο-σιμμαχία του ΝΑΤΟ είμαστε η Ελλάδα κ' η Τουρκία;

— Μα το ΝΑΤΟ φίλε μου πάνε χρόνια τώρα πετό 'χε χαρακτηρίσει «ιστορικό ερείπιο» η γαλλική Κυβέρνηση.

Έχεις δίκιο. Τότε πού στηρίζεται το ΝΑΤΟ Σε νέα πολιτικά ερείπια... που δεν έχουν πάτι. Αμ τότε, αν οι σχέσεις βαδίζουν σε ερείπια ερειπίων... τί χρειάζονται;

— Κατεδαφίσεις

Η αλλαγή του Φ.Χ.

Δεν τοί 'ρθε κρίμα του κυρ-Ανδρέα που κατάγγησε το φίλο του το Μένιο από υπουργό... κι απέμειναν τα έργα του μισά,

Όχι ρε. Αφού πολλούς τους έκανε διάσημοι Δικαιώματά του είναι και τα... «νυν απολύεις».

— Και ποιά ήταν του Μένιου τα έργα του αυτά — Ορίστε μας. 1) Οι νέες ταυτότητες των πολιτών που χρόνια τις διόρθωνε. 2) Οι ξενόγλωσσες ταμπέλες που παραλίγο να τις ξηλώσει μόνος του, γιατί τα ξενογλειψίματα πάμε να χάσουμε τη γλώσσα μας!...

Και γιατί ο Μένιος να ξεβράκωνε τα μαγαζιά

Απλούστατα, δε χάνουμε την αλλοτρίωση και την ξινομανία, εκτός βέβαια, από τα ταξιδάκια που κρόλαβε κι έκανε σ' Αμερική και Καραϊβική.

Και τι άλλο άφησε εκτός απ' αυτά τα σωτήρια για το λαό(;) :

Μάλιστα. Ήταν το έργο της συγκεντροαποκεντρωσης με διοικητικές περιφέρειες της χώρας.

Ε καλά. Αυτό ανήκει στο Φ.Χ.

Και τι θα πει Φ.Χ.; Φάε-χέσε;

Όχι βρε «χύδην όχλε». Φκιάσε-χάλασε. Χάλασε και φτιάσε. Αυτό θα πει Φ.Χ.

Τότε γιατί τα υπουργικά έργα να μένουνε μισά;

Γιατί αυτά ρε, πάνε με τα «ήρεμα νερά» (!)

Απονιά και τεμπελιά

Παραπονιούνται πολλοί εργαζόμενοι ότι δήθεν, δεν τους συμπονοούν οι τεμπέληδες.

Μα πώς να πονέσουν οι άπονοι τους πονεμένους;

Εδώ υπάρχουν πονεμένοι εργάτες, που δε συμμερίζονται άλλους πονεμένους εργαζόμενους. Γιατί λοιπόν νά 'χουν την αξίωση να τους πονέσουν οι άπονοι κ' οι χασομέρηδες;

Από ανθρώπους που δεν πόνεσαν, ή δε δούλεψαν ποτέ, μάταια περιμένει όποιος ελπίζει ότι, θα του δώσουν του εργαζόμενου κουράγιο και χαρά.

Γιατί, ο νωθρός και ασυναισθητος, σε τέτοια ζητήματα, δεν κάνει τίποτ' άλλο, παρά, να κλείνεται στο καβούκι του, αδιάφορος για τα συμβαίνοντα γύρω του.

Έχει πάντα την ιδέα του ατομικισμού, του φιλοτομαρισμού και της σκνηρίας του. Έχει ο μυστικό του σύνθημα:

«Αγάπα τον εαυτό σου, όπως το κρεβάτι σου... και όταν ιδείς κάποιον να κάθεται, βοήθησέ τον». Ή «αυτό που σου λένε να κάνεις, άφησε να το κάνει άλλος» κ.λ.π.

Απονιά και τεμπελιά

χέρι-χέρι κι αγκαλιά.

Τα ρεζίλια του «Άγγελου»

Κάποιοι κουλτουριάρηδες «τσίντσιλι-φίτσιλι»... που τα μυαλά τους είχανε πάρει μπόλο αγέρα, θολούρα και σύγχυση, δράκα απίστευτων δημοσιογραφίσκων και συγγραφέων .. τού 'χανε βάλει σκοπό στα τέλη Γενάρη να δοξαστούνε.

Έτσι, διάλεξαν τον προσφιλή χώρο έξω απ' το πανεπιστήμιο της Αθήνας, κι έκαναν περιργία πίνας, προς τιμή ενός ανώμαλου και αφθαρμένου φονιά, που είχε σφάζει σαν τραίνο έναν σπιτωμένο συν-τεκνό του.

Οι φυραμένοι επιδειξίες, ήθελαν ντε και καλά, να ξεσηκώσουν και λαό, για ν' αποφυλακίσουν τον κατάδικο (!) Τώρα μάλιστα που στη χώρα μας οι «κατάδικοι» είναι καλοπερασάκηδες, και πολλοί κάνουν επίτηδες λογής κακουργήματα, για να μπαίνουν «μέσα» ν' αλλάζουνε ρυθμό ζωής, σε φυλακές = θέρετρα ψυχαγωγίας, που τά 'χουν όλα τζάμπα, ακόμα και τα χαπάκια τους και τα σεξοαλλαξοκώλια τους... και απεργούνε κ' οι φονιάδες, καίνε τα κελιά τους, τρώνε και πίνουν και την «Άρτα, φοβερίζουν».

Μα οι κοντυλοφόροι απεργοί ισχυρίζονταν μάλιστα (με σημαία υπεράσπισης μια κουλτουριάρα εφημερίδα ομάδων της Αριστεράς), ότι: συγκριτικά, η υπόθεση του «Άγγελου» Ρούσου, «είναι σαν εκείνη του Μπελογιάννη!...»

Ω της παραφροσύνης!

Τώρα, γιατί ανακάτευαν τ' αμάραντω γαρίφαλο με το γαϊδουράγκαθο... τον αιθέρα με το βούρκο... μόνο αυτοί, οι απωλέσαντες κάθε λογική κι αίσθηση του γελοίου γνωρίζουν.

Ο διερχόμενος κόσμος, που ζει και γεύεται μέρα-νύχτα, με την ψυχή στην κούλουρη, την εγκληματικότητα των «Άγγελων» της Αθήνας, ευτυχώς, απόλυτα ορθολογικός και δίκαιος κριτής, γιουχάιζε στις αρχές Φλεβάρη κι έφτυνε αυτή την επίδειξη «φιλανθρωπίας», φιλαλληλίας και ουμανισμού, μιας παρέας γενειοφόρων και ονειροπώλων φίλων κι εραστών του «Άγγελου».

Ο δε επίσημος συνήγορος του ισοβίτη Ρούσου δήλωνε:

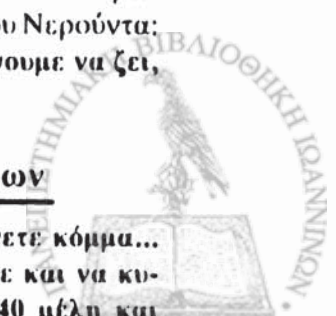
«Αν ο πελάτης μου ήταν ψυχικά υγιής, θα ήταν ομοφυλόφυλος; Θα είχε διαπράξει τέτοιο έγκλημα;...»

Και αφού δεν πέρασαν αυτές οι τρελές κινητοποιήσεις και κάποιου είδους εκβιασμοί στον πρόεδρο δημοκρατίας... για νά 'χουν τον «Άγγελό» τους πάλι άθικτον στη Συγγρού και στα σαλόνια τους... μάζεψαν την ουρά στα σκέλια και διαλύθηκαν άδοξα, όταν τους κατάβρεξε κάποιος παθός των «Αγγέλων» επιτιμώνας τους και μ' έναν αφορισμό του Νερούντα:

«Του κακοποιού αν του επιτρέψουμε να ζει, συνέχεια ο λαός θα υποφέρει».

Οι ντροπές των τίτλων

«Εσείς δεν είστε ικανοί να κάνετε κόμμα... Εσείς δεν μπορείτε να επιβληθείτε και να κυβερνήσετε τους εαυτούς σας... 140 μέλη και

θέλετε να γίνετε όλοι και οι 140 αρχηγοί!...

Αυτά ήταν λόγια του προέδρου του Αρείου Πάγου, προς τους Λεντάκηδες και την παρέα τους, το καθώς γίνανε μαλλιά κουβάρια, με τους γλεζικούς...

Μασαλά! Να «σεμνοί» ιδεολόγοι με αριστερή προέλευση... Να μωροφιλόδοξα σουργούνια (!)

Όμως, τρία πραγματάκια αγνοήσατε αξιότιμε κ. Αρεοπαγίτη, ότι: 1) η αρχομανία είναι αγιάτρευτη αρρώστια της φυλής με ακαταμέτρητες κι ακατονόμαστες ολέθριες επιπτώσεις στο λαό και στην πατρίδα, από τ' αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα. 2) Ότι, οι μισοί Έλληνες θέλουν νά 'χουνε τον τίτλο του προέδρου, (έστω και σ' ένα σύλλογο με 21 μέλη που τους ορίζει ο νόμος) και οι άλλοι μισοί γεν. γραμματείς. Και 3) ότι ο απλός και σοφός λαός πολυδίκαια τους μυχτήρισε από το 1821 και δώθε, με την παροιμία του:

«Σαρανταεννιά ρωμιοί... πενήντα καπετανάτα(!)».

Θλίψη κι αφορισμός

Η επίτιμη γεν. επιθεωρήτρια Μ. Εκπ. σης κ. Ν. Σιδερίδου, περνώντας κάποτε από τα Γιάννινα με σχολική εκδρομή, αιστάνθηκε μεγάλη αγανάκτηση, βλέποντας τη Σπηλιά του εθνεγέρτη Σκυλόσοφου μεταβλημένη σε κοκρόνα στην κεντρική παραλία της πόλης, και με γράμμα της τόσο αργά και πρόσφατα, σε αθηναϊκή εφημερίδα, διαμαρτύρεται, τονίζοντας ανάμεσα σ' άλλα και τούτα:

«... Είδα τη Σπηλιά όπου συνελήφθη και μαρτυρήσε ο εθνομάρτυρας Διονύσιος ο Σκυλόσοφος, ύστερ' από την άτυχη επανάστασή του εναντίον των Τούρκων το Σεπτέμβρη του 1611, να χρησιμοποιείται για πρόχειρο αποδυτήριο! Πώς μπορούν οι άνθρωποι να γίνονται τόσο ποταποί! Τί φοβερό κατήντημα να διαπράττουμε ή ν' ανεχόμαστε αυτές τις βεβηλώσεις απέναντι στα ιδανικά και τις αξίες, μένοντας σ' αυτό το επίπεδο της πολιτιστικής ανηπαρξίας! Πότε θα ξαναγυρίσουμε στο σεβασμό των ιδανικών και των αξιών μας και στη σωστή αντίληψη μιας αξιόπρεπης και πολιτισμένης συμπεριφοράς;»

Ρωτάμε κι εμείς, πό 'χουμε ξαναγράψει γι' αυτά τα καταντήματα... πότε λοιπόν; Και μένουμε σ' έναν απλό αφορισμό μας.

Ας όψεται η πολιτική κακοδαιμονία... και οι ανίκανες κι ανεπαρκείς όλα τα χρόνια τυφλά κομματικοποιημένες αυτοδιοικήσεις (!)

Τύφλες και αχαριστίες

«Μόλις γύρισα από κάποια σοσιαλιστική χώρα. Δεν υπάρχει Άνοιξη ή Αλλαγή, παρά μια σάπια κοινωνία. Δε βλέπω κάτι

να μπορεί να πάει μπρος. Η αμερικανική κοινωνία των αντιθέσεων έχει τουλάχιστο μια ελπίδα. Έστω εξατομικευμένη όμως ελπίδα».

Περισσότερο τυφλά παθιασμένα και σικοφαντικά λόγια, δε θα μπορούσε να διαβάσει κανείς από έναν μουσικό καλλιτέχνη. Και όμως, αυτά τα φαρμάκια τα ξέρασε σε δηλώσεις του ένας μικρός-μικρός μικρούϊτσικος θάνας, αλλά χοντρός και καλοταϊσμένος. Αφού πέρασε (χωρίς να την αγγίξει) από τη σοσιαλιστική ιδεολογία, την εκμεταλλεύτηκε απομικιστικά, προβλήθηκε, αναδείχτηκε, και διατυμμανίστηκε τ' όνομά του σαν «κορυφαίου» συνθέτη από τα έντυπα του κοικοιέ... Τώρα, όπως φαίνεται, τ' αποκήριξε όλα, ιδέες, πρόσωπα και μέσα που τα 'φτιαξαν όνομα.

Δεν ξέρουμε από ποιά χώρα γύρισε... τί είδε σ' αυτή, (αν είδε) και τι πρόφτασε να ιδεί. Αλλά, κάνοντας την εκατόμοιρη στροφή του, σκοπός του ήταν να εξιμνήσει με μια δήλωση τον «παράδεισο» του καπιταλισμού.

Τέτοια διαβήματα κι αφορισμούς αχαριστίας κι αγνωμοσύνης, έκαναν τόσοι και τόσοι άλλοι κατά καιρούς, παραχαϊδωμένοι και παραπροβλημένοι από κομματικές εύνους και κλίκες ταλαντούχοι μάστιστα, σαν τους Μ. Λοιυτέμη, Δ. Χατζή, Β. Βασιλικό κ.ά.

Μην απορείτε λοιπόν, το πως θα 'κανε ένας μικρούϊτσικος που στο πνεύμα ο καημενοίλης θα παραμεινεί, όχι απλώς μικρούϊτσικος, παρά λιλιποδτίας.

Ας τα βλέπουν κι ας τ' ακούν οι «θίνοντες» που δεν είναι σε θέση να κάνουν επιλογές βεντέτων (!) Οι ευνοιοδότες και ουτοπιστές, που με την κάλυψη από τα 3 μαρτυρικά γράμματα, αναδειχθούν μέτριους και ασταθείς χαρακτήρες, καριερίστες, δεν υπολογίζουν πως έρχεται η ώρα, και προδίνουν κι αποκηρύττουν αυτά τα χιλιοματωμένα σύμβολα!

Σ' αυτό τον τόπο, με τις τόσο παράξενες και θλιβερές αντινομίες, οι πιστοί και συνεπείς ιδεολόγοι περιφρονούνται και οι κιβήλλοι, οι αποστάτες εξυμνούνται. Γι' αυτούς τους τύπους... «χρη σιγάν, ή κρείττονα σιγής λέγειν».

Αμήν και πότε

— Μήπως μπορείς να προβλέψεις και να μου πεις πότε θα σταματήσουν οι βερμπαλισμοί περί «ελευθερίας» και «δημοκρατίας» που μας έχουν πρήξει τα ούμπαλα;

— Ναι. Όταν το ξέφραγο αμπέλι, περιφραχτεί γερά, και λείψουν από δω όλοι οι ξένοι μαφιόζοι κάθε λογής κακών και εγκλημάτων, όλες οι καμόρες, πολυεθνικές, παραθρησκευτικές, κι αποβλακωτικές (για τους αδύναμους τους γηγενείς μας) οργανώσεις, κάθε ξένη επικίνδυνη μαφία, έμποροι, λωποδύτες διεθνείς αλήτες, λαθρέμποροι και Σία... Τότε χαράς ευαγγέλια!

Αμήν και τότε!
Ναι φίλε μου τότε ντε, κι αμάν-αημάν και
ήτω ποσ καήκαμάν!

Κουμπουριές κι αναβολές

Τα τελευταία χρόνια στην καλή μας μπανα-
νία, όλα αναβάλλονται, σε όλους τους τομείς.
Για πάντα από αναβολή σε αναβολή που κάθε
τονηρό ωφελεί. Οι δε αναβολές οι δίκες... έ-
χουνε το ρεκόρ. Διότι, να πιρμι ο μπελάς, οι
κλήσεις «δεν επιδίδονται εμπροθέσμως».

Αφού και το καημένο τ' ομορφόπαιδο ο
Γκιωνάκης (μη μου το βασκινετε) «εκπρόθε-
σμα» την παίρνει το παιδί το κυπερό την κλή-
ση του... για τη νταρντάνα την Κοζιμιτά που
ο ξεγέλασε...

Καλά έκανε κι αυτό και της έριξε κουμπου-
ριές στον πωπό της... έτσι για γούστο δηλαδή
και για «εκφοβισμό» γιατί το είχε ξεμυαλίσει
ο δύστυχο, η ζαλιάρα!

Και σαν να μην έφταναν οι αναβολές, οι
επιείκειες, οι «εγγυήσεις» και οι «εκπρόθε-
σμες» οι κλήσεις... τώρα έχουμε και την «πλα-
τυποδία» του (!)

Έχ' ρε ψυχή μου έρωτας! Ρίξτε ρίξτε κου-
μπουριές νά 'ναι πάντα αποκρίδες... να μας ζή-
σουν οι ετεροχρονισμοί κι όλες οι αναβολές (!)

Κινέζικα παθήματα

— Γιατί παραιτήθη ο γεν. γραμματέας του
Κ.Κ. Κίνας...

Διότι κατάλαβε — όπως δήλωσε — το
μέγα λάθος και τον ψυχολόγητο κατήφορο
του άνοιξαν στη νεολαία τους με τα 15 δις
δολάρια χρέος, που φόρτωσαν το λαό και κου-
ζάλησαν την αμερικανογιαπωνέζικη σαβούρα
σε είδη πολυτελείας και τροφίμων. Και παραι-
τούμενος μετά από το ξεμυάλισμα και τις δια-
δηλώσεις των φοιτητών... αποκήρυξε «τον α-
στικό φιλελευθερισμό» και συνακόλουθα την
«πολιτική των ανοιχτών θυρών».

— Έ ρε Κίνα τί παθαίνεις με τα πειράματα
των ηγετών σου (!)

Πού είσαι Μάο πού 'λεγες:

«Καταδικάστε αμείλιχτα τα ελαττώματα και
τις επιβιώσεις της παλιάς ιδεολογίας, τις εκ-
δηλώσεις του αστικού ατομικισμού... και για-
τρέψτε την επιδημία (της ξενομανίας των αγα-
θών) για να σώσετε τον άρρωστο».

Αλλά πού οι νεώτεροι ηγέτες να θυμούνται
εύκολα το ευαγγέλιο του πρώτου λυτρωτή
τους!

Γλύκαναν τη νεολαία με τα ξένα ψευτοαγα-
θά και την άφησαν ελεύθερη... χωρίς να υπο-
λογίσουν την ψυχολογία τους, και την προπα-
τορική κινέζικη σοφία. Αν θα ζούσε σήμερα ο
Έλληνας παπούς μου, θα τους έλεγε δική μας
λαϊκή σοφία:

«Τα παιδιά και τα κουτάβια
είναι όπως θα τα μάθεις».

Συνείδηση — παραγωγή και προσδοκία

Αν το ζητούμενο σήμερα στην ΕΣΣΔ φαίνε-
ται πως ήταν και είναι η καλύτερη λειτουργία
της δημοκρατίας... πώς θα πρέπει οι Ρώσοι και
με τι μέσα δηλαδή θα την επιτύχουν αρμονικό-
τερα και τελειότερα στην πραχτική εφαρμογή
της;

Προσωπικά πιστεύουμε, ότι και η αύξηση
της παραγωγικότητας και η τέλεια λειτουργία
της δημοκρατίας, θα φτάσουν σε ανώτερα στά-
δια επιτυχίας, μόνο με την ατομική, ομαδική,
και κοινωνική συνείδηση.

Για πιο αποτελεσματικά, αναπτυξιακά, και
γιγάντια άλματα παραγωγής, χρειάζεται πιο
ατσάλινη θέληση και πιο γερή και αφοσιωμέ-
νη ηθική και δημιουργική συνείδηση.

Και πώς διαμορφώνεται μια αποδοτικότερη
συνείδηση;

Ασφαλώς μόνο με την κατάλληλη παιδεία,
κουλτούρα, κι αδιάκοπη διαφώτιση.

Με ρετσέτες «αστικού φιλελευθερισμού»
(που αποκήρυξε σε δοκιμαστική περίοδο πρό-
σφατα, και ο γεν. γραμ. Κ.Κ. Κίνας) δε γίνεται.
Ούτε με βιβλία σαν το «Δόκτορα Ζιβάγκο»...
που εκφράζει κάποιες νομοτελειακά αναπό-
φευχτες αδικίες και συνειδησιακές κρίσεις,
στην επανάσταση και στην πρώτη μετεπανα-
στατική περίοδο. Ούτε συνείδηση γίνεται με
ταινίες, σαν εκείνη του Αμπουλάτζε τη «Μετά-
νοια»... που έχει θέμα «σταλινικά εγκλήματα»
κι ένα σωρό μεμψιμοιρίες και ψευτοκλάματα,
εκείνων των τόσο σκληρών και δύσκολων πε-
ριστάσεων.

Ο μεγάλος δάσκαλος και πατέρας του επι-
στημονικού ματεριαλισμού, δεν ξέρουμε αν θα
επικύρωνε τα όποια αμφίβολα σημερινά τολ-
μήματα σε «αστικούς τρόπους ζωής, σε ταλα-
ντεύσεις και πλάνες» στη χώρα = μάνα του
Σοσιαλισμού. Διότι: ηθική γιαυτόν είναι: «ό,τι
συντελεί στην καταδίκη του παλιού κόσμου»
και βοηθάει στην οικοδόμηση της νέας κοινω-
νίας».

Όμως, στη διαλεκτική και δημιουργική, ή
κοσμογονική πορεία του γίγνεσθαι, πολλά

πειράματα γίνονται και πολλά αλλάζουν. Αρκεί να είναι προς το καλύτερο. Ίδωμεν. Ο καιρός θα δείξει σχετικά τα παραπάνω αποτελέσματα. Θα δικαιώσει επιφυλάξεις, ή θα διαψεύσει τολμηρές προοπτικές.

«Εθνικιστικοί» καυγάδες

— Τί έγινε κάποιο βράδυ στα τέλη Φλεβάρη στο βαβυλώνιο κοινοβούλιο της Φορμόζας στην «εθνικόφρονη» Κίνα του Τσαγκ Κάι-Σεκ;

— Ου, ου, ου (!) Λίσσα κι αγριότητα για τα πρωτεία (!)

— «Δε θέλω ου». Είσαι αντεθνικόφρων.

— Βρε έγινε σου λέω το «σώσε»... Ήρθαν στα χέρια και πελεκήθηκαν όλ' οι μωσχαναθρεμένοι και παραχαϊδεμένοι των Αμερικάνων οι λακέδες, υπερεθνικιστές και αντιπρόσωποι... του εαυτού τους, για τον ταβλά, το ποιός θ' αρπάξει πιο πολλά...

Έδειξε η Τ. V. δυο εικόνες αυτόματα και τις έκοψε στο κλάσμα του δευτερολέπτου, για να μη ξετυλιστεί περισσότερο ο «εθνικισμός» πάντων και πασών των φυγάδων, τζερεμέδων, μασκαράδων εμιγκρέδων (!)

Τώρα δε χρειάζεται το γιούχα και το «ου ου»;

— Χαλάλι τους (!)

Φονιάδες και σχώρια

Ένας κακούργος Χάνος είχε πριν λίγον καιρό σφάζει κάποιον που τον είχε σκουνηθεί αθέλα του... κι εκτέλεσε με το πιστόλι του «εν ψυχρώ» και τον αστυφύλακα Τζαραβά (παντρεμένον με δυο παιδιά) το Φλεβάρη στη Θεσ/νίκη... που τον έπιασε σε διάρρηξη και οι εφημερίδες έγραφαν:

«Βαρύ και σκοτεινό είναι το ποινικό μητρώο του δολοφόνου. Το διαβάσει κανείς κι ανατριχιάζει. Κομβολόι τα εγκλήματα για ασήμαντες αφορμές, και η κάθεριξη ανάλογη. Μια τέτοια εγκληματική μορφή, είχε αφεθεί ελεύθερη με... εγγύηση... Με βάση ποιά λογική, ένας τέτοιος εγκληματίας αφήνεται ελεύθερος; Αίσχος...»

Δεν του άρεσαν φαίνεται και κάποιοι μουσικάνοι, που πάνε και διασκεδάζουν τους φυλακισμένους (!)... Για να μην πλήξουν οι «Αγγελιοι» (!)

Εχ σανίδα βρεμένη που θέλουν (!)

Μην απορείτε. Σε λίγον καιρό, ο Χάνος θά 'ναι πάλι έξω, να συνεχίσει το μακάβριο έργο του, ν' αποφανίσει κι άλλες οικογένειες και οι γελοίοι κουλτουριάρηδες που κατάργησαν την ποινή του θανάτου... θα του απονεύουν και παράσημα (!)

Γι' αυτό, η μη αντίποινη τιμωρία, θέλει το γιούχα της, γιατί δίνει δικαίωμα στα κτήνη (παρντόν στους «Αγγελους» ήθελα να πω) νά 'χουν το πεδίο ελεύθερο να σκοτώνουν!...

Η ζωή βλέπετε αυτών των τεράτων, για τους ανόη-

τους νομοθέτες, είναι πολύτιμη (!)

Η ζωή των αθώων θυμάτων, που δεν έχουν φωνή από τους τάφους, δεν αξίζει μια πεντάρα!...

Ε, ρε λογική και δικαιοσύνη (!) Προσέχετε, μη τις βασκάνετε αυτές τις αξίες και τις χάσουν οι φονιάδες.

Κι ως λέει ένας Γάλλος φιλόσοφος ότι: «Τα τέρατα που επιδιώκουν με λίσσα να βλάψουν, μεταχειμστείτε τα όπως τα άγρια θηρία».

Από τα Γιατί και τα Διότι

— ΓΙΑΤΙ ο κ. Παπανδρέου δήλωσε ότι, «Οι Τσιτσάνης υπήρξε η μεγαλύτερη φυσιογνωμία της εποχής μας»: Ποιό το στηρίζει; Τι προσόντα και τί αγωνιστική ιστορία είχε ο «γράφος-γρούτσου» της πενιάς του... μοιζουκτής;

Μήπως τα επίσημα χείλη, ήταν από ούισκι, και η ζάλη από το χορό του «Σακαφλιά»;

Δος μου σε περικαλώ απάντηση γιατί υπήρξαν και υπάρχουν χιλιάδες μοιζουκτσήδες.

— Χμ, ΔΙΟΤΙ, η πολιτική. Του Σήμερα στη μπανιάνια... είναι αυτή που ήτανε και χτες:

Μμοιζούκι, ποδόσφαιρο, βιντεοτσόντα, χασίσι και προ-πο. Και με τον παραπάνω χαρακτηρισμό για τον Τσιτσάνη... έπρεπε να γελάσουν γι' αυτή τη μεγαλύτερη φυσιογνωμία... και τα παρδαλά κατσίκια (!)

— ΓΙΑΤΙ αφού πιάστηκαν μεγαλέμποροι ναρκωτικών που είχαν 10 τόνους χασίσι ν' ανεβάσουνε τη νεολαία μας σε ονειρικούς παρδάδεις ουδαιμονίας... δεν έχουν ακόμα δικαστεί και ποιός ξέρει αν έκατσαν και καθόλου φυλακή... αφού η δίκη τους, έχει 8 φορές που αναβάλεται, όλο με νομοκράνομα τερτίκια;

— ΔΙΟΤΙ αγαπητέ μου, οι χασισέμποροι θεωρούνται ευεργέτες και σωτήρες ψυχών, αφού τις στέλνουν με τέτοια και τόση ευθανασία στον παράδεισο (!)

— ΓΙΑΤΙ, το 1910 εδώ και 77 χρόνια πριν, στην Ελλάδα, οι ενορίτες ψήφισαν, και με δική τους ετυμηγορία έκαναν την εκλογή του παπά της ενορίας τους; Και γιατί, μετά τον Β' Π. Πόλεμο, ο λαός δεν έχει κανένα δικαίωμα στα εκκλησιαστικά, παρά μονάχα υποχρεώσεις, να τους πληρώνει όταν παντρεύεται για ένα φόρο βλακειάς... αλλ' ακόμα κι όταν πεθαίνει!... Κι αν δεν έχει ο πεθαμένος... μένει κι άθαφτος;

— ΔΙΟΤΙ έπρεπε να έχει αποκλειστικά προνόμια το αντιλαϊκό κουβέρνο και στηρίγματα

σ' αυτούς, για να διαιωνίζεται μακαρίως για τους αφελείς και διότι έπρεπε «μακράν της πολιτικής»... παπάδες να γίνονται μόνο κατά την αυταρχική και ολιγαρχική κρίση των «στεγανών»... Και μόνο οι χωροφύλακες και οι «πιστοί» τους αξιωματούχοι δήμιοι... να προάγονται σε δεσποτάδες (!)

Αμ πως, έτσι θα φυλάγονταν τα «ιερά» και ανόσια;... Και όχι μόνο περικαλώ απ' αυτούς, παρά κι απ' όλους τους... «βιοναυαγούς και ύψιστο-λειτουργούς»

ΓΙΑΤΙ ο αρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ Τίκας πήγε στις 25 Μάρτη να ψάλλει με τους άλλους υποταχτικούς του αρχιερείς, δοξολογία στον άγιο Παντελεήμονα Πατησίω;

ΛΙΟΤΙ στα νιάτα του, αυτή ήταν η ενορία του και εκεί είχε πολλά ερωτικά ειδύλια... Κι αν δεν πιστεύετε... ιδέστε και τις εφημερίδες: «Ελεύθερο» του Πουρνάρα, «Βήμα» Λαμπράκη το φθινόπωρο του 1964...

ΓΙΑΤΙ η φεουδαρχίνα δεσποτοκρατία στην Αθήνα, χρόνια τώρα αρνείται να πουλήσει έκταση στο «Σχιστό» για νεκροταφείο, καθώς έπηξαν τα υπάρχοντα και δεν έχει ο λαός πού να θάψει τους νεκρούς του;

ΛΙΟΤΙ αν πολυπήξουνε ακόμα οι χώροι των «κεκοιμημένων», θα υπάρξει μόλυνση ατμόσφαιρας και υγείας των κατοίκων και θα προκαλούνται περισσότεροι θάνατοι για ν' αρμέγουν τον κοσμάκη με παχυλότερες χρηματικά κηδείες που τώρα... η β' κατηγορία θα ξεπερνάει τις 200.000 δρχ.

ΓΙΑΤΙ τους Τσερέπη και Κυριάκη τους δύο επίδοξους δολοφόνους του Λευτέρη Βενιζέλου, τους ευλόγησε ο παλιός ανταρτοδεσπότης Σπυρίδων Βλάχος, που προήχθη αμέσως μετά τον πόλεμο σε αρχιεπίσκοπο;

ΛΙΟΤΙ ήταν μνημένος σε τέτοια συνωμοτικά και δόλια ανοσιουργήματα και είχε εξελιχθεί σε μαιτρ ιντριγκο-εκδικήσεων, και προπάντων κατά του εθνάρχη, καθώς ήθελε ν' απαλλοτριώσει το 1928, όλα τα τσιφλίκια που είχε η μητρόπολη του Σπυρίδωνα στην Ήπειρο, και τα περιβόητα της Βελλάς.

ΓΙΑΤΙ μια μεγάλη προοδευτική εφημερίδα πρόβαλε μετά μανίας και έμφασης το δεσπότη Δημητριάδος Χριστόδουλο; Μήπως επειδή ο προκαθήμενος στην έδρα του Λαμασκηνός είχε δηλώσει στον καιρό της χουντοκρατίας ότι: «Οι κληρικοί είναι πνευματικοί αγωγοί εις τον πνέοντα άνεμον της 21ης Απριλίου;»

ΛΙΟΤΙ θέλησε και στ' «ανοιχτά χαρτιά» ν' αποδειχτεί φανατικότερος φασιστικών πεποιθήσεων κι από τον Αμβρόσιο ακόμα και βασιλικότερος του βασιλιά, με το «νίκας τοις βασιλεύσι». Άλλωστε πώς θα πρόσβαλνε και το φωστήρα τον Δεσύλα, που είχε κλέψει την παράσταση έν' άλλο βράδυ στην ΕΡΤ, για τα δεσποτοκρατικά τσιφλίκια!...

ΓΙΑΤΙ οι Άνθιμοι και οι Χριστόδουλοι ωρύονταν στις 23 Μάρτη το βράδυ από την ΕΡΤ και ήταν τόσο «άγιοι» με ασκητικές βυζαντινές μορφές (!) (έξω από λυκίσια σβέρκια και προκοίλια)... κι ο υπουργός κ. Τρίτσης τους ξεγύμνωσε; Κι αυτοί καθόντουσαν στ' αγκάθια, σαν να τους τσιμπούν κορέοι.

ΛΙΟΤΙ ο Αντώνιος είναι Κεφαλλονίτης, απόγονος του Λασκαράτου, του Αντύπα και τόσων άλλων άθεων πατριωτών, και γι' αυτό πήρε φόρα και ξεβράκωσε τη λύσσα της πολιτικής των κορακιών από τους άμβωνες. Πάντως για όλα «φταιν οι αθέοι»!...

ΓΙΑΤΙ λέγονται στη μοντέρνα καταναλωτική Ελλάδα μας οι φονιάδες «Άγγελοι»; **ΛΙΟΤΙ** ο Χρ. Ρούσος είναι Άγγελος (!)...

ΓΙΑΤΙ οι γκουρούδες λέγονται «παιδιά του θεού», «παιδιά του Μω, του Μουν και του Κρίσνα»;

ΛΙΟΤΙ χρωστούνε... της Μιχαλούς (!)

ΓΙΑΤΙ οι έμποροι ναρκωτικών λέγονται «βαποράκια»;

ΛΙΟΤΙ το χασίσι έρχεται με το «παπόρι» απ' την Περσία... όπως λέει και το τραγούδι του Τσιτσάνη (!)

ΓΙΑΤΙ οι ναρκομανείς λέγονται «μιαστούρηδες», «καψούρηδες» και «δοσιάδες»;

ΛΙΟΤΙ τους βαράει η τρέλα κατακέφαλα και φτάνουν μέχρι σκοτωμό, από την κάψα... για τη δόση τους (!)

ΓΙΑΤΙ οι κίναϊδοι λέγονται και «τραβεστί» και «λουμπίνες» και «τεκνά και «συν-τεκνα»;

ΓΙΑΤΙ κάνουν λόμπυ και τραβήγματα για τη φαγούρα του ποπού τους (!)

ΓΙΑΤΙ οι δεσποτάδες αυτονομάζονται «άγιοι»;

ΛΙΟΤΙ θέλουνε να είναι πλουτοκράτες για ν' αγιάσει η ψυχή τους... μα δεν αφήνουν τα διαβόλια τους... που έχουν στο βρακί τους...

Περσική παραφροσύνη

Έχουν τόσο φανατίσει οι Χομεινήςδες τον περσικό λαό, που κατάντησε να τότε κλαίν οι ρέγκες!

«Πιστεύει — λένε — ο ιρανικός λαός με φανατισμό, στον πόλεμο που κάνει με τους Ιρακινούς».

Στις 15-2-87, ο Τύπος της Αθήνας έγραφε: «25.000 οι νεκροί Ιρανοί άντρες και παιδιά, έδωσαν τη ζωή τους για να σκοτώσουν 9.000 μόνο Ιρακινούς!...»

Φτιάχνουν απέραντα νεκροταφεία, με συμβολικές βρύσες που βγάζουν κόκκινο νερό, σαν αίμα.

Σε μια τέτοια «πηγή αίματος» (ν' αναφέρουμε ένα μόνο μικρό παράδειγμα) έγινε μια κηδεία ενός φαντάρου 18 χρονών και άλλων εκατοντάδων στρατιωτών που είχαν σκοτωθεί στο Μέτωπο.

«Η μάνα του φαντάρου Ρεζά Φαζέλ, τυλιγμένη στο μαύρο τσαντόρ της, ένιωθε τέτοια περηφάνια, που σαν άκουγε από τα μεγάφωνα τους επαίνους για το γιο της και τους συμπολεμιστές του...» πετιόταν μεθυσμένη και υπνωτισμένη από ευτυχία κι έκραζε:

«Να, γιατί τον γέννησα... Τώρα νιώθω ότι εκπλήρωσα τον προορισμό μου σαν μάνα».

Εμείς θα λέγαμε «Ζήτω η τρέλα» (!)

Γιατί αυτή η «σφυριγμένη» μάνα της θεοληψίας και θεοπολεμοκρατίας των Αγιατολάχηδων, είχε χάσει και τον άλλο γιο της στο Μέτωπο.

Αλλά, μες στην παραφροσύνη της, τί ήταν αυτό το γλέντι πού 'κανε στην ταφή του παιδιού της, όταν όλες οι μανάδες κλαίνε και μοιρολογούνε το χαμό των παιδιών τους;

Οι δικές μας τουλάχιστον, οι Σπαρτιάτισσες και αργότερα οι Σουλιώτισσες, τα όρκιζαν με την ευχή τους να πεθάνουν απάνω στο σπαθί τους, αν δε γυρίσουν νικητές (πολεμώντας και νικώντας επιδρομείς και κατακτητές, με το «'Η ταν, ή επί τας».

Σουηδικά καθέκαστα

Για το κόστος ζωής στη Σουηδία, φίλος, μας πληροφόρησε τα παρακάτω και άλλα τινά περιηθών:

Στη χώρα που χαρακτηρίζαν ορισμένοι ουτοπιστές σοσιαλδημοκράτες σχεδόν ιδεώδη πριν από χρόνια, τον τελευταίο καιρό, και ιδιαίτερα για τους μετανάστες, δεν υπάρχουν παχιές αγελάδες. Υπάρχουν βέβαια και 40 με 50.000 Έλληνες. Έχουν χρόνια και συνήθισαν εκεί μια ζωή ανεχτική.

Οι περισσότεροι ρωμιοί εργάζονται σαν καθαριστές γραφείων και μαγαζιών, λιγότεροι εργάτες σ' εργοστάσια, νοσοκόμοι, ποτοκόπλες μάγειροι, πιατάδες και σε άλλα διάφορα μικροεπαγγέλματα, κι ελαφρές ποδαριού εργασίες.

Η κορώνα έχει 20 δρχ.

Όλοι οι πολίτες πληρώνουν φόρους στο κράτος 40 με 54%.

Το ενοίκιο σ' ένα τριάρι διαμέρισμα, φτάνει τις 46.000 δρχ.

Το κρέας αρχίζει από 2.000 και φτάνει στις 2.800 δρχ. το κιλό.

Ένα μπουκάλι κρασί δεμέστιχα 800 δρχ.

Ένα πακέτο τσιγάρα (τα φτηνότερα) 300 δρχ.

Το ψωμί 400 με 500 δρχ. το κιλό.

Σήμερα έχει αιξηθεί σε μεγάλο βαθμό κ' η ανεργία.

Τα ήθη γενικά της σουηδικής κοινωνίας έχουν πολύ διαβρωθεί και εκφυλιστεί.

Οι κλοπές και άλλα κακά βρίσκονται στο ζενίθ.

Τα ναρκωτικά σχεδόν ελεύθερα επιτρεποπαγορεύονται, τάχα, όπως στη χώρα των οικονομικών πατρώνων στις ΗΠΑ.

Οι χρήστες και οι χασισέμποροι, κύρια Μεσανατολίτες κι Αφρικανοί, δρουν ανοιχτά στους δρόμους· δίνουν και παίρνουν οι συναλλαγές τους.

Το αλκοόλ τσακίζει κι αποχαυνώνει όλο και πιο μεγάλες μάζες.

Βλέπεις παντού ουρές και μανία στο ποτό και στον πανσεξουαλισμό. Σε ποσοστό 40% περίπου ανέρχονται οι κίνοιδοι σ' όλο τον κληθισμό.

Οικογενειακή ζωή δεν πολυλογαριάζεται.

Το 30% και παραπάνω από τα παντρεμένα ζευγάρια, είναι χωρισμένα.

Σημασία δεν πολυδίνεται για συγγένεια.

Ατομικισμός στο έπακρο· και η διασκέδασή τους σχεδόν μηδαμινή.

Τα τηλεοπτικά προγράμματά τους κυρίως από Αφρική, από Εβραίους κι από Χίτλερ. Πολλά και κομποφιακά κανάλια.

Από την άλλη μεριά βέβαια, υπάρχει άρτια οργανωμένη δημόσια υγεία, παιδεία, πρόνοια, επιφανειακή καθαριότητα, ευγένεια· και βέβαια, ας «καθαρίζουν» και τον πρωθυπουργό τους... «ησυχία και τάξις βασιλεύει καθ' άπαν το βιλαέτιον, ή καθ' άπασαν την χώραν» όπως έγραφαν τα δελτία ειδήσεων των ραγιαδών επί οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Μηνύματα και απηχήσεις

Από τον αγώνα του περιοδικού μας

Ο συγγραφέας Μίμης Λέος
γράφει από το Γιοχάνεσμπουργκ

Φιλάδελφε Λάμπρο,

«Τελευταία, πολύ με κέντριζε η ανάγκη να σου γράψω δυο λόγια. Συζητώντας μαζί σου, βοηθιέμαι και βλέπω καθαρότερα τα πράγματα εδώ.

Εδώ στο Απαρτχάιντ, περνούμε πολλές αγωνίες. Είναι όπως ξέρεις, περίεργα κουρντισμένη από τους Αμερικάνους η κατάσταση. Αποσκοπεί να εκφυλίσει και να ισοπεδώσει τα πάντα σε τούτο τον τόπο, από το λαϊκό κίνημα, μέχρι την απόφαση της πλειοψηφίας των κατοίκων. Ανεξάρτητα από καταγωγή, χρώμα, φυλή. Κι από πάνω μας λένε, πως έχουμε το αγγλικό κοινοβουλευτικό σύστημα (οι Άγγλοι ποτέ δεν έβγαλαν το δάχτυλό τους από δω), το κάποτε «westminister Parliamentary system».

Όσο για το τι συμβαίνει εδώ; Λάμπρο μου, εσείς γνωρίζετε περισσότερα... Τέλος είμαι βέβαιος, και το πιστεύω — ότι, παρά και με όλα τούτα κι εκείνα, και επειδή τα ποτάμια δε γυρίζουν πίσω, θα επικρατήσει το σωστό και το δίκιο. Αξίες για τις οποίες τόσο αίμα χύνεται καθημερινά.

Αυτά τα λίγα από το Γιοχάνεσμπουργκ.

Τώρα, θέλω να σου πω δυο λόγια και για το περιοδικό σου. Το «Ελ. Πνεύμα», που εγώ το βλέπω και το ζω πανελεύθερο πνεύμα. Μια και ιλλιώς δεν μπορούσε να επιζήσει. Το αλλιώς θα πει και σημαίνει πολλά. Τότε δε θά 'τανε λεύτερο πια. Ούτε καν πνεύμα, ζωντανή πνευματική πρωτοποριακή ύλη, που ανεβάζει το ταστισμένο σήμερα και προβληματισμένο άνθρωπο, καθάρια ξάστερη ύλη, υπεύθυνα, γεωμετρικά απλωμένη στον πνευματικό σήμερα χώρο. Το «Ελ. Πνεύμα» είναι ένα τριγύρω φωτισμένο περίγραμμα, που σαν οδηγός φωτίζει τη μισοσκοτεινή ανελεύθερη, στην πραγματικότητα ζωή που ζούμε χωρίς οι περισσότεροι να ρωτηθούμε τον τελευταίο καιρό.

Εμπνευσμένη, σωστή σύνθεση, ποιοτικής ποίησης, η Επιθεώρησή σου, αρμονικά δεμένη με τον πεζό λόγο, την κριτική και τις καλές τέχνες. Μια πνευματική ύλη, απλή, ανθρώπινη, άνετη, έτοιμη ν' αφομοιωθεί από τον μνημένο πνευματικά, ως τον απλό και ακόμα τον ανίδεο άνθρωπο αναγνώστη. Εδώ είναι ίσως η

μεγάλη, η μεγαλύτερη αξία του, καθώς κεντρίζει, αφυπνίζει κι εγκαρδιώνει τον απλό πολίτη, τον άνθρωπο, την πλειοψηφία, το λαό δηλαδή, που προσωρινά, άβουλος στέκεται, στο 'πολύπλευρο τούτο, που ακάλεστο μας έχει κυκλώσει βαβέλ...

Έξω από την ποίηση που κοσμεί το περιοδικό, δική μας και ξένη, από τα διηγήματα και πεζογραφήματα, με τη γάργαρη φωσφορίζουσα γλώσσα τους, είναι και οι θαυμαστές λαογραφικές και πνευματικές που φιλοξενούνται μελέτες στο «Ελ. Πνεύμα», που ακόμα και αισθητικά, δίνουν ένα ξέχωρο χρώμα σαν μορφικό σύνολο, σ' ολόκληρο το περιοδικό. Για την παρουσίαση των βιβλίων, θέλω να πω, γνωστών και αγνώστων, ακόμα και πρωτάρηδων συγγραφέων, φυσικά και μπροστάρηδων, σωστών μπροστάρηδων... κάνεις το χρέος σου. Και πώς τα προλαβαίνεις!

Από ενδιαφέρον στα γράμματά μας τα ελληνικά, τα άγια, διαβάζω κι άλλα περιοδικά. Τούτο όμως που γίνεται με το «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ» είναι πραγματικά κάτι αλλιώτικο, κι όταν το λαβαίνω, το πανηγυρίζω! Από την πρώτη μέχρι την τελευταία σελίδα, τ' ρουφά ολόκληρο! Πριν φτάσω στο τέλος λυπάμαι που σε λίγο τελειώνει, περιμένοντας πότε θα 'ρθεί το καινούριο.

Είσαι ένας θαυμάσιος και συνειδητός τεχνίτης, σωστός εργάτης του λόγου, ακούραστος και τόσο δημιουργικός! Κι ακόμα πιο πολύ είσαι θαυμάσιος άνθρωπος, και τούτο μετράει πολύ...»

Σε φιλώ

Με την αγάπη μου

Μίμης Λέος 11-3-87

Συγγραφέας — Γιοχάνεσμπουργκ
Νοτιοαφρικανικής Ένωσης

«Αγαπητέ μου χιλιάκριβε φίλε Λάμπρο,

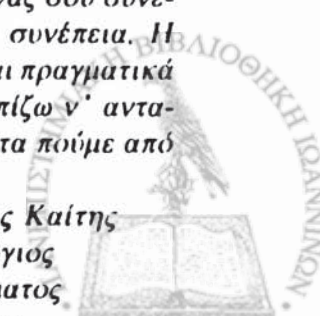
Σε χαίρομαι πάντα που ο αγώνας σου συνεχίζεται με αμείωτο σθένος και συνέπεια. Η περιοδική σου Επιθεώρηση, είναι πραγματικά «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»... Ελπίζω ν' ανταμώσουμε μέσα στο 1987 και να τα πούμε από κοντά. Ευχαριστώ».

Με την αγάπη εμένα και της Καίτης

Παύλος Ναθαναήλ, Λόγιος

Δ/ντής ελληνικού τμήματος

Μπι-Μπι-Σι, Λονδίνο

«Αγαπητέ κ. Μάλαμα,

Πήρα το 62 τεύχος του «Ελευθέρου Πνεύματος» και το χάρηκα πολύ. Σας ευχαριστώ. Το διαβάζω πάντα με μεγάλο ενδιαφέρον. Σας χαιρόμαι ιδιαίτερα που αγωνίζεστε τίμια και χτυπάτε τις αδικίες και τα στραβά (όπως σωστά γράφει για σας και ο Άγγελος Δόξας). Θλίβομαι για όσα άδικα γίνονται στην Ελλάδα. Αλλά μάθετε παρακαλώ ότι, και στη Γαλλία και όπως ακούγω και στην Αγγλία, αυτά τα κακά δεν πάνε πίσω. Μα ο καθένας πονάει πióτερο το σπίτι του.

Εδώ στη Γαλλία, υπάρχουν 2,5 εκατομμύρια άνθρωποι που δεν έχουν κανένα εισόδημα, και κυριολεκτικά πεινούν! Άλλοι 400.000 άνθρωποι είναι άστεγοι και κοιμούνται στους δρόμους, χειμώνα καλοκαίρι! Τα διαβάζουμε στις εφημερίδες, αλλά τα βλέπουμε και στην τηλεόραση. Καθημερινά, βλέπω νέους, αγόρια και κορίτσια μέχρι 25 χρονών, να κάθονται έξω από τις εισόδους καταστημάτων και να ζητιανεύουν. Έχουν μια πινακίδα στο στήθος με την επιγραφή «πεινώ», ή «έχω να φάω 3 μέρες».

Άραγε, πρέπει να παρηγοριούμαστε εμείς οι Έλληνες — γιατί τέτοια κατάντια δεν την είδα ποτέ στην Ελλάδα — ή να κλαίμε τη μοίρα του ανθρώπινου γένους;»

Με αγάπη

N.A. Πλατής Λόγιος — Παρίσι

«Αγαπητέ φίλε Λάμπρο!

Στέλνω τις θερμές ευχές μου στο «Ελεύθερο Πνεύμα» σε Σένα και στους συνεργάτες σου, για υγεία και δημιουργικότητα στο 1987. Μαζί με τις εγκάρδιες ευχές μου, έχω χρέος να σ' ενημερώσω και για έναν ίσως ξεχασμένον ήρωα κι αγωνιστή.

Όταν μάξευα στη Μειονότητα λαϊκά τραγούδια, ήρθε στα χέρια μου στην Πάνω Δρόπολη, κι ένα τραγούδι* για το Γιώργο Παπαγιάννη, λοχαγό του ΕΛΑΣ, που το γνωρίζουν πολλοί παλαίμαχοί μας. Αυτό το τραγούδι, όπως θα ιδείς και μόνος σου, σε συγκινεί ως τα κατάβαθα της ψυχής σαν λαϊκό μοιρολόι! Είναι γραμμένο σε παραδοσιακό 15σύλλαβο στίχο, γι' αυτόν τον πολυθρύλητο λεβέντη.

Σε όσα έντυπα της Εθνικής Αντίστασης που κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα κι έχω υπόψη μου, δεν το συνάντησα αυτό το ποίημα. Μπορεί να το σχεδίασαν και να το τραγούδησαν οι μειονοτικοί αντάρτες... Γι' αυτό, θεώρησα χρέος μου, να σου το στείλω, όχι μόνο σαν ένδειξη σεβασμού στη μνήμη του, αλλά, και για να γίνει γνωστός στον ελληνικό λαό κι

αυτός ο άξιος γιός του, Γ. Παπαγιάννης. Μα σου το στέλνω και σαν ένα κόκκινο γαρίφαλο από την Αλβανία πάνω στον τάφο του, αν έχει τάφο, και δε χάθηκε όπως πολλών άλλων Ελασιτών...»

Με αδερφική αγάπη

Βασίλης Κώτσιας

Συγγραφέας και μεταφραστής — Τίρανα

* Θα δημοσιευτεί σε προσεχή έκδοση, και με άλλα απαραίτητα στοιχεία.

«Λάμπρο μου πολυαγαπητέ,

Σ' ευχαριστούμε θερμά για τα σπαρταριστά και σπινθηροβόλα έργα σου «Διάλογοι με τη Τζίνα» και «Ο Σωφρόνιος και τα τσιφλίκια του». Εντριφήσαμε με χαρά, μέσα στ' ανθοτόπια σου τα πνευματικά, μ' αυτόν τον αφησιώδη, γνήσιο, χαρισματικό σου λόγο, που αναβρίζει, πηγαίως, κατευθείαν από την καρδιά, μ' ό,τι κι αν καταπιαστείς. Γιατί, βέβαια, η καρδιά σου είναι καθαρή, με την ανθρωπιά κυρίαρχο στοιχείο. Από κει αρχίζουν όλα και ταξιδεύουν τη φιλοσοφία της ζωής, μέσα στις συννεφιές και στις καταιγίδες, με τον ήλιο, να τις αντιπαλεύει και να τις κερδίζει στο τέλος.

Διαβάζουμε το περιοδικό και τα βιβλία σου με την Έστερ και σε χαιρόμαστε.

Σε φέρνουμε κοντά μας, που άλλωστε ποτέ δεν έφυγες. Πάντα σε συζητάμε...»

Με τις ευχές μας

για υγεία και μακροζωία

Σε φιλώ με αγάπη

Τάσος Αναγνώστου

Λογοτέχνης — Αθήνα

«Αγαπημένη μου Λάμπρο,

Σε συγχαίρω θερμά για τη δημιουργικότητά σου, για το δυναμικό «Ελ. Πνεύμα» και για τα νέα έργα σου «Ψαλίδας ο κορυφαίος δάσκαλος του γένους» και «Ο Σωφρόνιος και τα τσιφλίκια του». Σ' ευχαριστώ θερμά.

Με τις ευχές μου για υγεία και δημιουργία στο 1987.

Πολύ φιλικά

Κώστας Βαλέτας

Λογοτέχνης δ/ντής

Περ. Ρ/Σ ΕΡΤ 2 Αθήνα

«Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα,

Σας εύχομαι κάθε καλό. Παίρνω το θάρρος να σας στείλω ένα μικρό διήγημά μου, που γράφτηκε πριν λίγο καιρό και τό'χω αδημοσίευτο. Θα ήταν τιμή μου να εμφανιστεί — αν το κρίνετε κατάλληλο από το υπέροχο «Ελεύ-

«θερο Πνεύμα». Ελπίζω σύντομα να σας αποστείλω και το καινούριο μου βιβλίο. Ακόμα ελπίζω φέτος να έλθω με τη σύζυγό μου στην Ελλάδα, και θα κάνω ό,τι μου είναι δυνατό να σας συναντήσουμε και να σας σφίξουμε το χέρι, για τον αγώνα του περιοδικού και τη μεγάλη προσφορά σας στα γράμματα».

Εγκάρδια πάντα
Ανδρέας Ονουφρίου
Λογοτέχνης · Λεμεσός Κύπρος

«... Το «Ελ. Πνεύμα» ερευνά τους πάντες και τα πάντα... Χαρίζει δροσιά και πολύτιμη διδαχή. Ανοίγει δρόμους και χαράζει κατευθύνσεις...»

Γ. Γκαγκούλιας
Λόγιος — Σουφλί Θράκης

«Αδελφέ μου Λάμπρο,

Λυβαίνω ταχτικά εδώ στη Νότια Γαλλία το τίμιο και γενναίο σου «Ελεύθερο Πνεύμα». Το μελετώ και το χαίρομαι. Πάντα ανοίγεις δρόμους και λεωφόρους, όλο με καινούρια πνευματικά εφόδια, που μοιάζουνε νικηφόρα ιλλυρικά όπλα. Διώχνουν το μίσος και το ψέμα κι έχουνε στόχο τη σωστή μορφή της ανθρωπιάς και της δικαιοσύνης...»

Με πολλές ευχές για το 1987
Αλέκος Ζώτος

Καθηγητής Πανεπ/μίου και Συγγραφέας
Ζαιντ Ετιέν Γαλλίας

«Αγαπητέ μου Λάμπρο Μάλαμα,

Σ' ευχαριστούμε για το πνευματικό ροδόσταμο που μας ποτίζεις και μας καθοδηγείς σαν άξιος προστάρης με το «Ελεύθερο Πνεύμα». Είναι περιοδικό που το λατρεύουμε και το λαχταρούμε σαν τον ήλιο του χειμώνα και το χαιρόμαστε σαν πασκαλιά την άνοιξη».

Με όλη μας την εκτίμηση
και την αγάπη
Χρήστος Κίκος
Βιοτέχνης Θεσ/νίκη

«Αγαπητέ φίλε Λάμπρο,

Χαιρετούμε με πολλή αγάπη την έπαλξη του «Ελεύθερου Πνεύματος», εμείς οι φίλοι του περιοδικού από την Αλόνησο.

Στέλνουμε ονομαστική κατάσταση συνδρομητών με τις αντίστοιχες χρονιατικές πληρωμές του καθενός.

Αδερφέ Λάμπρο,

Συνέχισε τον υπέροχο πνευματικό αγώνα. Οι πολυμοκάπηλοι με τους στόχους τους, όλο και πιο πολλά καθήκοντα βάζουν σε Σας τους

προστάρηδες. Γράφε λοιπόν χωρίς σταματημό. Οι νέες γενιές θα σας ευγνωμονούν εσάς τους πρωτοπόρους».

Σας χαιρετούμε
με πολλή αγάπη
Νίκος Θ. Καλογιάννης
Έμπορας — Αλόνησος

Έγραψαν για το «Σωφρόνιο και τα τσιφλίκια του»

«Το έργο του άξιου και μαχητικού πνευματικού δημιουργού Λάμπρου Μάλαμα είναι τεράστιο... «Ο Σωφρόνιος και τα τσιφλίκια του» είναι μια καυστική σάτιρα της εκκλησίας και όλων όσων συμβαίνουν από τους υψηλά ισταμένους της. Είναι μια κραυγή αγωνίας πικρή, που όμως μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, καταφέρνει και σου τρυπάει τ' αυτιά πέρα για πέρα...»

Βασίλης Τζανακάρης
Συγγραφέας — Κριτικός
Δ/ντής Περιοδικού «ΓΙΑΤΙ»
Γεν. Φλεβ. Τεύχος 140

«... Όταν διαβάσαμε το «Σωφρόνιο και τα τσιφλίκια του» από το μπριόζικο μαλάμειο γράψιμο, νιώσαμε μίαν ευφορία που όλο και μεγάλωνε! Μα όταν τελειώσαμε, είπαμε κρίμα! Το αφήσαμε κι εκείνο δε μας άφηνε από τη σκέψη μας. Συνεχώς γυρνούσαν μέσα μας οι ήρωές του. Και λέγαμε: Να ένα έργο που στιγματίζει με τόσο πειστικό κι ευχάριστο τρόπο την εκμετάλλευση και την εξαθλίωση, τις δολιότητες τις καπηλίες και τις καταχρήσεις. Ιδιαίτερα όμως, μας συγκλόνησε εκείνος ο Εωσφόρος. Είχε και να μπορούσε να επισκέπτεται τον καθένα μας, να μας τα λέει έτσι αποκαλυπτικά και χύμα και σταράτα. Αλλά, δεν είμαστε δεσποτάδες, νά 'χουμε τέτοια χάρη... Είχε και να χαιρόμαστε μια τέτοια σάτιρα κάποτε στη σκηνή!

Σφίγγουμε το χέρι του τολμηρού και λεβέντη συγγραφέα Λάμπρου Μάλαμα που η σάτιρά του κοφτερό μαχαίρι στην υποκρισία και το φουρισμαϊσμό, μας κατενθούσασε...»

Μάρω και Θωμάς Βλάχμπη
Από τη σερρέικη διανόηση

«Ο «Σωφρόνιος...» έχει πολλή σοφία, πολύ χιούμορ, πολλή διδαχή, πολλή επικαιρότητα... Το διάβασμα απνευστί και συγχαίρω τον

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γέγονότα

Ένας Λόγιος που έφυγε

Νίκος Β. Λώλης

Στη δύση του 1986, έσβησε ένα ακόμα πνευματικό αστέρι της ηπειρώτικης συγγραφικής οικογένειας, ο δικηγόρος λογοτέχνης και μεταφραστής Νίκος Β. Λώλης που ζούσε στην Αθήνα, μα η ψυχή του και η σκέψη του, ήτανε πάντα αποσιωπημένη στην 'Ηπειρο στ' αγαπημένο του Πωγώνι. Άριστος μαθητής από το χωριό του, τέλειωσε τη Ζωσιμαία Σχολή στα Γιάννινα και σπούδασε νομικά στο πανεπιστήμιο της Αθήνας. Στη συνέχεια έλαβε ανώτερες σπουδές στο διεθνές δίκαιο και πήρε το μάστερς από τη Νομική Σχολή της Νέας Υόρκης.

Από το 1963 κι ως το θάνατό του, εργαζόταν δικηγόρος σε τράπεζα του Πειραιά. Παράλληλα, σαν ταλαντούχος και στα γράμματα, εργάστηκε με ζήλο, επιμονή και συνείδηση ευθύνης, στο συγγραφικό και δημοσιογραφικό τομέα και διακρίθηκε.

αξελέραστο Λ. Μάλαμα...»

Αναστάσης Τακάς
Συγγραφέας — Αθήνα

«Στο «Σωφρόνιο...» ο λόγος κοφτερό σπαθί, χτυπάει αλύπητα το σάπιο και το άδικο και φυτεύει το σπόρο σε ψυχές, ν' ανθίσει το πνεύμα του απελευθερωμένου ανθρώπου!... Καυτό θέατρο, σάτιρα που διδάσκει και οδηγεί, αφιπνίζοντας όσους δουλοπάροικους ζουν ακόμα και δουλεύουν για να καλοπερνάνε οι «Σωφρόνιοι» με τα τσιφλίκια τους...»

Γιώργος Παπαστάμος
Συγγραφέας — Χαλκίδα

«Ο Σωφρόνιος...» είναι έργο, πρωτότυπο καλογραμμένο, καλοστημένο, συνταραχτικό, με τύπους και χαρακτήρες, και διάλογο κελαριστό. Η πλοκή του έργου εξελίσσεται κανονικά, με δυνατό περιεχόμενο, που φέρνει στην επιφάνεια όλη τη σαπίλα από τα μεγάλα ράσα. Το ένα γεγονός ωριμάζει το άλλο. Η μια εικόνα διαδέχεται αβίαστα την άλλη. Η κάθε μια ξαφνιάζει και προβληματίζει. Έτσι, στο τέλος, ο αναγνώστης ή ο θεατής, έχει ανάγλυφη μπροστά του, τη σημερινή μας κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα...»

Ερρίκος Βλάχμπης
Συγγραφέας και κριτικός
θεάτρου — Σέρρες

1931 - 1986

Ο Ν.Λ. ήταν προικισμένος άνθρωπος, με σποινίες αρετές και βαθιά ανθρωπιστικά συναισθήματα. Ήταν αγνός στην ψυχή με υκέροχο ηπειρώτικο φιλότιμο, και φλογερή πατριδολατρία. Ευσυνείδητος και σκεπτικός χαρακτήρας: υπόδειγμα ευγένειας, πολυγλωσσίας και φρόνησης. Έτσι έχαιρε απεριόριστης εκτίμησης κι αγάπης απόσους τον γνώριζαν, ή συνδέονταν και συνεργάζονταν μαζί του. Έγραψε πάνω από 20 νομικές μελέτες και διατριβές. Το σπουδαίο έργο του με τίτλο «Οι συμβάσεις της Γενεύης του έτους 1949 υπέρ των προσώπων της προστασίας του «Έρυθρού Σταυρού» που αφορούν το δίκαιο των μαχητών, αιχμαλώτων, τραυματιών και αμάχων του πολέμου, βραβεύτηκε από την ακαδημία της Αθήνας, με τον αρχικό τίτλο: «Όποιος τ' ακούει σώνεται/κι όποιος το λέει αγιάζει». Και το επίσης περίσπουδαστο από τα τελευταία, εκδομένο έργο του: «Η Μεγάλη Κοινωνία Δοκίμια περί των Ηνωμένων Εθνών — δοξαστικά». Ένα βιβλίο με αναλύσεις πάνω στις έννοιες, τ' αξιώματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ για τους θεσμούς και τ' ανθρώπινα δικαιώματα.

Αρκετό χρόνο διέθεσε από την τόσο επίπονη για τη μορφωτική κι επιστημονική του συγκρότηση ζωή και στ' άλλα μεράκια του, τις ποικίλες λογοτεχνικές του μεταφράσεις, τα λαογραφικά του ανθολόγια και τα αφηγήματά του.

Πράος, μιλιέσιος και καλός φίλος και συνεργάτης στο «Ελ. Πνεύμα», έδωσε από αρκετά παλιότερα τεύχη, γνωριμίες σε διηγήματα, ποιήματα και κριτικές, από την αμερικάνικη ινδιάνικη, κινέζικη κι εβρέικη λογοτεχνία, δείγματα αγάπης, και ενότητας των λαών. Το 1961 τύπωσε το ιστοριοδιφικό του βιβλίο «Τόποι και θρύλοι της Ηπείρου». Το 1965 ένα λαογραφικό «Το δωδεκάημερο στην 'Ηπειρο». Το 1967 «Ηπει-

ρώτες ποιητές». Το 1974 διηγήματα με τίτλο «Επιμεθόρια». Κι ακόμα «Ηπειρωτικές αναδρομές» κι ένα βιβλίο το 1965 για το χωριό του Τεριάχι. Άφησε βέβαια κι ανέκδοτη εργασία.

Ο Νίκος Λώλης πέρασε από τη ζωή, σαν ένας σεμνός κι εργατικός διανοούμενος, με φιλοδοξίες, όνειρα κι οράματα, γεμάτος καλοσύνη και μετριοφροσύνη. Για την Ήπειρο και το Πωγώνι, που ήταν ένας φωτισμένος κι εκλεκτός πατριώτης λόγιος, ο ξαφνικός του θάνατος από σαχαροδιαβήτη, προκάλεσε βαθιά συγκίνηση στο λαό που τον γνώριζε και τον αγαπούσε.

Το «Ελ. Πνεύμα» που συμμετέχει στο βαρύ πένθος της γυναίκα του Αλεξάνδρας και του μοναχογιού του Κοσμά, για τον παράκαιρα χαμένο φίλο και συνεργάτη του, εύχεται ελαφρόνά 'ναι της Αττικής το χώμα και η μνήμη του αιώνια.

Α. Μάλαμας

Μια «μάννα της Ειρήνης»

Πέθανε στις 16 Φλεβάρη, η γνωστή «μάννα της ειρήνης», Πηνελόπη Ρήγγα, από την Άρτα, σε ηλικία 91 χρονών. Η Ρήγγα υπήρξε αμαζόνα αγωνίστρια της Εθνικής μας Αντίστασης. Είχε θυσιάσει τα πάντα στο μεγάλο εκείνο πατριωτικό αγώνα. Μαζί με κάθε προσφορά από τα υπάρχοντά της, την πολυτιμότερη κληρονομιά στο βωμό της λευτεριάς, τα τρία της παιδιά!... Έτσι είχε απομείνει μόνη κι ορφανή. Όμως, ποτέ της δεν παρπονιόταν για τα παλικάρια της· γιατί είχε συνειδητοποιήσει σαν οι Σπαρτιάτισσες και οι Σουλιώτισσες, εκείνη την ιστορικοκοινωνική ανάγκη της υπέρτατης πατριωτικής θυσίας. Και είχε μισήσει τόσο κάθε άδικο πόλεμο, που έπαιρνε χρόνια τη μικρή σύνταξή της και τη διέθετε στις οργανώσεις της ειρήνης.

Ο νους κ' η ψυχή της είχαν αφοσιωθεί με υποδειγματική λατρεία και πάθος στην ειρήνη, που με το δίκιο του ο λ' αός την τιμώσι με τον παραπάνω τίτλο.

Ομιλίες

Ο δ/ντής της Περιοδικής μας Επιθεώρησης Λάμπρος Μάλαμας, έδωσε από τον Ρ/Σ Ηπείρου της ΕΡΤ-2 ώρα 11.5') σε πολύ πλατιάν ακροαματικότητα 13 ομιλίες με θέματα:

«Δημοτική και βυζαντινή ποίηση».

«Η ειρήνη και ο νέος χρόνος».

«Το παιδί στην κοινωνία μας και τα προβλήματα του».

«Νέα ιστορικά στοιχεία από τον αγώνα του 1912-1913».

Ο Συγγραφέας και δ/ντής των Περ. Ρ/Σ Κώστας Βαλέτας καλεσμένος από την Ηπειρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, έδωσε στις 16

Μάρτη ομιλία στην αίθουσα της Ζ.Π. Ακαδημίας με θέμα «Μαγιακόφσκι, ο μεγάλος Ρώσος ποιητής». Ο ομιλητής εντυπωσίασε και ενθουσίασε το ακροατήριό του.

Στις 20 Φλεβάρη, ο γνωστός φιλόλογος καθηγητής και φροντιστής κ. Λάκης Παπαϊωάννου, έδωσε με την ευκαιρία της 74ης επετείου για την απελευθέρωση της Ηπείρου και των Γιαννίνων στην Ζ.Π. Ακαδημία, σπουδαία κι ενημερωτική πανηγυρική ομιλία. Το πρωτάκουστο υλικό το είχε από την πολύχρονη μετασπουδή του στην Τεργέστη και ήταν «Τα Γιάννινα στα τέλη του περασμένου αιώνα και ο ιταλικός φιλελληνισμός. Η περίπτωση του Βιττόριο Σαλμίνι».

Ο πρόεδρος της Ηπειρ. Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών ποιητής και κριτικός Κώστας Νικολάδης, έδωσε στην αίθουσα της Ζ.Π.Α. στις 16 Φλεβάρη διάλεξη μ' επιτυχία στο θέμα: «Ζαν Μωρεάς ο μεγάλος Ευρωπαίος ποιητής ηπειρωτικής καταγωγής».

Η «Θεατρική Συντροφιά» του Λουτρακίου

Ο ακαταπόνητος γιατρός και λόγιος, σκηνοθέτης και ηθοποιός στο Λουτράκι, Γιαννιώτης Αγαμέμνων Χαρίτων, ανέβασε πάλι με τη «θεατρική του Συντροφιά» το έργο του Εντουάρντο ντε Φιλίππο «Φιλομένα Μαρτουράνο».

Ο ερασιτεχνικός αυτός θίασος της ζηλευτής θερετρούπολης, που της προσπορίζει εξαιρετική και πολιτιστική αχτινοβολία, συνεχίζει την ανοδική πορεία του, με ψυχή και πρωτοπορία το δημιουργό του, γιατρό-καλλιτέχνη Χαρίτων. Είναι ο τρίτος χρόνος που αυτός ο Όμιλος, αξιοποιεί τις έμφυτες κι ερασιτεχνικές του δυνάμεις και ικανότητες· κάτω από τη σκέπη του Μορφωτικού κι Εκπολιτιστικού του Συλλόγου. Οι παραστάσεις που έδωσε μ' ένα 4ο κατά σειρά έργο από τα μέσα Γενάρη και δώθε, είχαν τέτοια επιτυχία που το κοινό τους δε θά 'χε τίποτε να ζηλέψει παραπάνω, από έναν επαγγελματικό θίασο.

παράσταση Ομοσπονδίας Μουργκάνας

Στις 29 Μάρτη, η Ομ/νδία Αδελφοτήτων Μουργκάνας με το θεατρικό της τμήμα, έδωσε παράσταση στον «Ορφέα» της Αθήνας, με το έργο της Αγαθής Νοτιδίου ο «Φτωχογιός» (ηθογραφικό) που είχε πρωτοπαιχτεί από το θίασο Μίμη Φωτόπουλου, Γιάννη Βεάκη και άλλους ηθοποιούς εδώ και 50 χρόνια.

Η επιτυχία τόσο στα σκηνικά, κοστουμια όσο και στο παίξιμο των ερασιτεχνών, ήταν εξαιρετική που εκφράστηκε από ταλέντα σαν της κ. Σωτηρίας Λ. Χίνου, του Γ. και Α. Τσέκα του Κ. Κολοβού, Γσοπόκη κ.α.

Αναγγελίες βιβλίων

Ποίηση

Θανάση Κωσταβάρα: «Τα ερωτικά» έκδ. «Ζώδιο» 1986

Γιώργου Παναγούλπουλου: «Κονσέρτο με χαμηλωμένα φώτα» 1986

Κώστα Καραχάλιου: «Ρωγμές στη νύχτα» 1986

Μάχης Μουζάκη: «1) «Συνομωτούν οι μεταλλάξεις 1976-1986

2) «Λαμπρός ο Κόσμος (1964 — Ερωτικά 1980)» 1986

3) «Η ώρα της Περηφάνιας 1968-1975» 1986

Χρήστου Πύρπασου: «Τα δελφικά» έκδ. Νικολαΐδη 1987

Ο Σύνδεσμος Ιστορικών Συγγραφέων

Πραγματοποίησε με εισαγωγή του άξιου προέδρου του Χρ. Στασινόπουλου Γενική Συνέλευση στις 31 Μάρτη, με διάφορα θέματα και πάνω απ' όλα συζητήθηκε και προσπάθεια για την ίδρυση Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συγγραφέων.

Βραβείο στη Μίνα Πέτρου-Βενετσιάνου

Στο θεατρικό διαγωνισμό των κρατικών βραβείων 1986, για δόκιμους συγγραφείς, από τα 53 έργα που είχαν υποβληθεί χωρίς ν' απονεμηθεί κι εφέτος Α' βραβείο, η καλή ποιήτρια (που έχει κειστικό ψυχολογικό ταλέντο και στη θεατρική γραφή) Μίνα Πέτρου — Βενετσιάνου, κέρδισε Γ' βραβείο με το έργο της «Το Γιο-Γιο», που συνοδεύτηκε και με χρηματικό έπαθλο.

Ο Κώστας Μητσιώνης λόγιος της Παραμυθιάς, στις 22 Μάρτη σε εκπομπή της ΕΡΤ-1, επιμελήθηκε εξαιρετικά και κατατοπιστικά ιστορικά κείμενα για τη γενέτειρα πόλη του.

Ο κ. Μιχάλης Αράπογλου αρχιτέκτονας και με ειδικά πνευματικά προσόντα, επιμελήθηκε και το δεύτερο τεύχος του περιοδικού «Ενημέρωση ΤΕΕ-ΤΗ». Είναι ένα δελτίο με ειδική επιστημονικότεχνική ύλη και χάρτες που εκδίδει το Τμήμα Ηπειρού του Τεχν. Επιμελ. Ελλάδας με πρόεδρό του τον κ. Πάνο Παπκά.

Η Λαϊκή Μορφ. Στέγη Αμπελοκήπων Θεσ/νίκης με την ομάδα του Τυποι της, κυκλοφόρησε ένα περιοδικό με τίτλο: Στέγη — Περιοδική έκδοση για τον πολιτισμό και την ποιότητα ζωής.

Τάκη Γ. Φυλακτού: «Παρένθεση» Λευκωσία 1986

Μάγιας — Μαρίας Ρούσου: «Λύκαινα του φεγγαριού» 1985

Λιονύση Σέρρα: «Έξη γραφές για τον Σεφέρη» 1986

Γιώργου Δ. Πίνα: «Ληλασία» 1986

Ειρήνη Σπανουδάκη: «Ομόκεντροι κύκλοι» 1986

Ισαβέλας Σικιαρίδη-Μαλόβρουβα: «Μετά βαθυτάτης λύπης» 1986

Ηλία Γκρη: «Λήθαργος Κόσμος» 1986

Ισιδώρας Ρόζενταλ — Καμαρινέα: «hel-lenika» 1986

Πεζογραφία

Αλέκου Λιδωρίκη: «Πορεία Ανατολικά» (Ταξιδιωτικό ΕΣΣΔ 1987)

Βασίλη Κ. Παπκά: «Το ποινικό πρόβλημα» Αθήνα 1986

Γιώργου Παπαστάμου: «Σκαρίμπας» (βιογρ. μελέτη) 1986

Δημήτρη Σιατόπουλου: «Η μελωδία των ανέμων» (μυθιστόρημα) 1986

Γιάννη Χαρατσίδη: «Το ασανσέρ» (διηγήματα) 1986

Λάμπρου Μυγδάλη: «Ελληνική βιβλιογραφία για τον Φρ. Σίλλερ 1813-1986

Έλπας Σπηλιωτοπούλου: «Φλογισμένα οράματα» (διηγήματα) 1987

Νίκου Αδαλόγλου: «Αφηγ. χρονικό» (από την Εθν. Αντίσταση Βέροιας) 1986

Αλέκου Βασιλείου: «Το Κωσταλέξι Φθιώτιδας» (Ιστορ. λαογρ.) 1986

Παναγιώτου Κ. Γυιόκα: «Αντίγονος Δωσών» (Ιστορικό) 1986

Σπύρου Εργολάβου: «Ονοματοθεσία-Μετονομασία οδών και πλατειών των πόλεων» 1986

Αθανασίου Αβέλλιου: «(Πολιτιστικά του Ξηροχωρίου) 1982

Μιχάλη Π. Δελησάββα: «Τρία παραμύθια», έκδ. Διογένης, Αθήνα 1987

Κώστα Ι. Φωτόπουλου: «Τα Γιάννινα» (Ιστορικολαογραφικό) 1986

Σοφίας Παπακώστα-Καλλίνικου: «Σκόρπια και Σύνορα» (Λαογραφικό) 1986